

IBRAHIM
I
LUT, S.A.V. S.

HARUN YAHYA

Naslov originala:

Hazreti Ibrahim ve Hazreti Lut

Autor:

Harun Yahya

Naslov na bosanskom jeziku:

Ibrahim i Lut, a.s.

Prijevod sa turskog:

Enver Ibrahimkadić

Urednik:

Nedžad Latić

Lektor:

Džemaludin Latić

Korektor:

Nejra Latić

Design:

Global Publishing

Izdavač:

Bosančica print

Za izdavača:

Hadžib Šišić

Muamer Jašarević

Štamparija:

Kelebek Matbaacilik

Litros Yolu, Nevzat Fikret Koru Holding Binasi

No: 4/1-A Topkapi Istanbul Tel:(+90 212) 6124359

Sarajevo; februar 2004

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

YAHYA, Harun

Ibrahim i Lut, a.s. / Harun Yahya ; prijevod sa turskog Enver Ibrahimkadić. - Sarajevo :
Bosančica print, 2004. - 209 str. : ilustr. ; 24 cm

Prijevod djela: Hz. Ibrahim ve Hz. Lut

ISBN 9958-650-18-5

297.161:929 Ibrahim

297.161:929 Lut

COBISS.BH-ID 12699654

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

BILJEŠKA O AUTORU

Autor, koji koristi pseudonim Harun Yahya, rođen je 1956. godine u Ankari. Nakon osnovnog i srednjeg obrazovanja koje je stekao u Ankari, školuje se na Fakultetu primijenjenih umjetnosti na Mimar Sinan univerzitetu i na Filozofskom fakultetu Istanbulskog univerziteta. Od '80-ih godina naovamo napisao je niz djela iz oblasti vjere, nauke i politike, značajna djela koja iznose neosnovanosti teorije evolucije, obmanjivačke metode evolucionista i mračne povezanosti darvinizma sa krvavim ideologijama.

Pseudonim Harun Yahya nastao je kao spomen i izraz poštovanja prema dvojici vjerovjesnika, Harunu i Jahji, a. s., koji su se borili protiv demantirane jevrejske misli. Simbolika autorovog korištenja Resulullahovog pečata na koricama knjiga je u vezi sa sadržajem ovih knjiga. Pečat simbolizira Kur'an-i kerim kao posljednju Objavu Allaha, dž. š., i vjerovjesnika, Muhammeda, a. s., kao hatemu'l- enbijaa. Sva svoja djela autor je, također, zasnovao na dva osnovna temelja: Kur'anu i sunnetu Muhammeda, a. s. Na taj način on ima za cilj da kaže "posljednju riječ" koja će, jednu po jednu, pobiti sve temeljne tvrdnje ateističke filozofije i u potpunosti ušutkati ateističke prigovore uperene protiv vjere. Resulullahov pečat je korišten kao dova namjere da se kažu ove "posljednje riječi".

Zajednički cilj svih autorovih djela je širenje kur'anskih informacija i saopćenja širom Svijeta i na taj način podsticanje ljude na razmišljanje o temeljnim postavkama vjere, kao što su Allahovo postojanje, Njegova jedinstvo i budući svijet (ahiret) i iznošenje neosnovanosti ateističkih sistema i njihove izopačene prakse.

Upravo su veliku pažnju na sebe privukla djela Haruna Yahye u mnogim zemljama širom Svijeta od Indije do Amerike, od Engleske do Indonezije, od Poljske do Bosne i Hercegovine, od Španije do Brazila. Djela koja su prevedena na mnoge jezike poput engleskog, francuskog, njemačkog, bosanskog, talijanskog, španskog, portugalskog, pakistanskog (urdu), arapskog, albanskog, ruskog, ujgurskog i indonežanskog prati široka čitalačka publika.

Ova djela bila su povod da mnogi ljudi postanu vjernici, a i povodom da mnogi ojačaju svoje već postojeće vjerovanje. Svako ko pročita i analizira ove knjige uočiti će njihov prepoznatljiv stil pun mudrosti, jezgrovitosti, jednostavnosti i srdačnosti te njihov naučni i racionalni pristup. Djela nose odlike kategoričnosti i apsolutne nespornosti. Nemoguće je da materijalističku filozofiju, ateizam i sve ostale zalutale filozofije i gledišta ubuduće iskreno brane oni koji pročitaju i ozbiljno razmisle o temama koje se obrađuju u njima. Ako, pak, budu branili, to može biti samo emocionalna odbrana iz inata, s obzirom da su se oni kroz ova djela uvjerali da su u potpunosti pobijeni idejni oslonci ovih filozofija. Sve savremene ateističke tendencije su idejno poražene u djelima Haruna Yahye.

Nesumnjivo, ove karakteristike potiču od izuzetno impresivnog stila i mudrosti Kur'ana. Sam pisac nije ponesen gordošću zbog svojih djela; jedina mu je namjera biti povod da čitaoci usmjere na Pravi, Allahov Put.

Od ovih djela autor nema nikakve materijalne zarade. Nikakvu materijalnu zaradu nemaju ni svi ostali koji su uključeni u projekt publiciranja knjiga; od onih koji rade na kompjuterskoj obradi teksta i dizajna stranica i korica, do onih koji su uključeni u marketing i distribuciju. Jedini im je cilj da svojim hizmetom postignu Allahovo zadovoljstvo.

Uzimajući u obzir ove činjenice, proističe da je i podsticanje na čitanje ovih djela, koja omogućavaju da se vidi ono što se prethodno nije vidjelo i koja su povod usmjeravanja na Pravi Put, također jedan veoma značajan hizmet.

Umjesto preporučivanja ovih vrijednih knjiga, publikovati knjige koje mute ljudski razum, koje dovode do velikog misaonog nereda i koje su fiksirane generalnim iskustvom koje nema jak i prodoran utjecaj u domenu odbrane vjere i razbijanju sumnja bit će razlog gubljenja vremena i truda. Sasvim je izvjesno da efikasnu odbranu vjere nemaju djela koja su usmjerena ka isključivom naglašavanju autorovog književnog umijeća. Oni, pak, koji u aktualnom kontekstu gaje određene sumnje, iz općih mišljenja čitalaca, gdje se sasvim jasno vidi efikasnost ovog hizmeta, njegov uspjeh i iskrenost, moći će shvatiti da je pobijanje ateizma i širenje kur'anskog morala jedini cilj djela Haruna Yahye.

Također se ne smije gubiti iz vida da je dominacija ateističke misli osnovni povod velikih svjetskih nereda, tiranija i stradanja koja doživljavaju muslimani širom Svijeta. A način da se čovječanstvo oslobodi ovih nedaća leži u poražavanju ateističke misli, iznošenje vjerskih fakata i prezentiranje kur'anskog morala na način na koji to ljudi mogu poimati i provoditi u praksi. Uzme li se u obzir okruženje tiranije, intriga i anarhije, u koje se Svijet svakim danom sve više nastoji uvući, postaje sasvim jasno da se ovaj hizmet mora obaviti što je moguće brže i efikasnije. U protivnom, može biti veoma kasno.

Djela Haruna Yahye, koja su u kontekstu ovog veoma bitnog hizmeta preuzela ulogu prethodnice, uz Božiju pomoć, bit će povod da ljude u XXI stoljeću dovedu do mira i spokojsva koji su opisani u Kur'anu, do čestitosti i pravde, do ljepota i blagodati.

ČITAOCU

Darvinizam, koji negira stvaranje, a samim time i Boga, bio je razlogom što su mnogi ljudi izgubili vjeru u Boga ili što su, u najmanju ruku, pali u sumnju. Prema tome, otkriti da je ova teorija jedna obmana je jedna veoma bitna dužnost koju nalaže iman. Ova značajna zadaća mora doprijeti do svih ljudi. Određeni čitaoci će biti u prilici da možda pročitaju samo jedno naše djelo koje govori o obmanama vezanim za ovu teoriju. Zbog toga smo smatrali važnim da u svim našim knjigama odvojimo mjesta za ovu temu, pa makar to ponekad bilo samo i u vidu rezimea.

Drugo pitanje koje se mora naglasiti je vezano za sadržaj ovih knjiga. Vjerska pitanja svih autorovih djela iznose se u svjetlu kur'anskih ajeta i pozivaju ljude na učenje Allahovih ajeta i život u skladu sa njihovim naredbama. Sve teme vezane za Allahove ajete iznose se na način koji kod čitaoca ne ostavlja nikakvu sumnju, niti znak pitanja.

Blizak, jednostavan i tečan stil koji je prepoznatljiv u našim djelima osigurava lakše shvatanje kod čitalaca svih profila, od sedam do sedamdeset sedam godina. Ovim efektnim i jednostavnim izražavanjem naše knjige sasvim zaslužno dobivaju laskavi status "knjiga koje se čitaju u jednom dahu". Čak i ljudi koji zauzimaju kategoričan stav o pitanju odbijanja vjere ostaju pod utiskom činjenica koje se iznose u našim knjigama i apsolutno su u nemogućnosti da zaniječu istinitost svega toga.

Ova knjiga kao i ostala autorova djela mogu se čitati kako pojedinačno tako i u atmosferi uzajamne diskusije. Grupa čitalaca koja se želi okoristiti ovom knjigom trebala bi je čitati zajedno. Bit će to neosporno korisno s pozicija međusobnih izmjena znanja i iskustava.

Pored toga, učestvovati u čitanju i upoznavanju sa ovim knjigama koje su napisane samo radi postizanja Božijeg zadovoljstva, također, predstavljaju veliki hizmet. Umijeće dokazivanja i ubjeđivanja je krajnje jaka autorova osobenost koja je uočljiva u svim njegovim knjigama. Iz tog razloga, jedan od najefikasnijih metoda onih koji žele objasniti vjeru je stimuliranje drugih na čitanje knjiga ovog autora.

Predstavljanje ostalih autorovih djela u zadnjem dijelu ove knjige ima svoje važne razloge. Zahvaljujući tome, osoba koja uzme u ruke ovu knjigu vidjet će da autor ima niz knjiga koje nose osobenosti koje smo maločas naveli i otkrit će kvalitete ove knjige, koju ćete, nadamo se, čitati sa velikim zadovoljstvom. Uvjerit ćete se da se nalazite pred bogatim izvorom podataka o pitanju nesvakidašnjih vjerskih i političkih tema kojima ćete se moći koristiti.

Uvod

APejgamberi su tokom cijele povijesti svoje narode pozivali da vjeruju u Allaha, dž. š., kao Jednog i Jedinoga Boga, i da jedino Njemu robuju. Ljudima su objavljivali vjeru istine (hak din), a model uzornog čovjeka prezentirali su ličnim načinom življenja. Iz tog razloga, superiorni karakter pejgambera, odabranih Allahovih robova, odlike njihovog lijepog morala, način ponašanja i reakcije koje su pokazivali naspram događanja oko njih predstavljaju najljepše uzore vjernicima. Kao što su lično bili uzor zajednicama u kojima su živjeli, sa svojim odlikama opisanim u Kur'anu, pejgamberi su bili vodiči i vjernicima koji su dolazili poslije njih. Da su pejgamberi bili lijepi uzori vjernicima, Allah, dž. š., saopćava na slijedeći način:

Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje. (Al-Ahzab, 21)

Svaki od pejgambera posjedovao je niz lijepih odlika koje se pohvaljuju u Kur'anu. Prema tome, oni koji vjeruju trebaju pažljivo analizirati sve detalje koji su u vezi sa pejgamberima saopćeni u Kur'anu, kao svoje uzore trebaju uzeti živote ovih časnih ljudi, uzorni moral koji su iskazivali, njihovu duboku privrženost Allahu, dž. š. Svi pejgamberi su se međusobno razlikovali po narodima kojima su slani, događajima sa kojima su se susretali i metodama korištenim prilikom objašnjavanja Allahove jedinosti. Zato odlike naroda u kojima su se nalazili pejgamberi, reakcije insana koje su pokazivali prema pejgamberima prilikom njihovog pozivanja u vjeru u Allaha, dž. š., poteškoće na koje su nailazili pejgamberi i vjernici veoma su bitna saznanja i iskustva koja će nas prosvijetliti.

A cilj priređivanja ove knjige je upoznavanje sa Ibrahimom, a. s., kojeg Allah, dž. š., hvali u ovom ajetu **“Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili...”** (Al-Mumtahina, 4), i Lutom, a. s., koji je bio njegov savremenik, te uzimanje uzora iz svih njihovih odlika. Nema sumnje da se u svakom kur'anskom podatku iznesenom o Ibrahimu i Lutu, a. s., nalazi niz mudrosti. U ovoj knjizi ćemo analizirati aktualne mudrosti i uzeti u razmatranje način izvođenja pouke iz njih i mogućnost njihovog oživotvorenja.

ODLIKE ibrahimOVOG, A. S., NARODA

Allah, dž. š., nam u Kur'anu saopćava da je prvi pejgamber bio Adem, a. s. Drugi pejgamber čije ime se u Kur'anu spominje nakon Adema, a. s., je Nuh, a. s. Što se tiče Ibrahima, a. s., on je živio nakon Nuha, a. s., i, s obzirom na kur'anska saopćenja, poticao je od Nuhove loze (As-Saffat, 83). A Ishak, Ismail, Jakub, Jusuf, Musa, Harun, Davud, Sulejman, Zekerija, Jahja i Isa, a. s., bili su pejgamberi koji su poticali od loze Ibrahimove, a. s.

U povijesnim izvorima piše da je Ibrahim, a. s., živio na Bliskom istoku, na području Mesopotamije, a u Kur'anu se kaže da je Ibrahim, zajedno sa svojim sinom Ismailom, a. s., sagradio Kabu. Ovaj detalj nam ukazuje na činjenicu da je Bliski istok područje na kome je živio Ibrahim, a. s.

Drugi značajan detalj koji se u Kur'anu iznosi o Ibrahimovom narodu je da je njegov narod bio idolopoklonički. Upravo se ove činjenice nalaze u historijskim izvorima; gotovo svi bliskoistočni narodi tog vremena posjedovali su jedno idolopokloničko vjerovanje. Tadašnje idolopokloničke zajednice klanjale su se ili kipovima koje su svojeručno napravili, ili nebeskim tijelima poput Sunca i Mjeseca. U arheoloških iskopinama načinjenim na prostoru nekadašnje Mesopotamije pronađeni su detalji i ostaci hramova zvanih Ziggurat, koji su izgrađeni za molitvu Suncu i Mjesecu. Ostaci niza kipova napravljenih od kamena ili gline, a koji su korišteni kao kumiri, također su pronađeni prilikom arheoloških iskopina na ovom području.

Ukratko, povijesna i arheološka saznanja pokazuju da je, u periodu života Ibrahima, a. s., Bliski istok bio "svijet idolopoklonika". Allah, dž. š., je odabrao Ibrahima, a. s., i ukazao mu čast zadatkom vjerovjesništva. Kao jedan dobri rob, on je, među ovim krajnje razuzdanim, agresivnim i tiranskim idolopoklonicima predstavljao Allahovu vjeru i uzoran moral.

Prema Allahovim saopćenjima u Kur'anu, Ibrahimov narod je izrađivao kipove od kamena i drveta, potom su ove kipove prihvatili kao svoja božanstva i klanjali im se. Svoje molitve su obavljali pred ovim kumirima, molili su im se i od njih tražili pomoć. Vjerujući da im mogu naškoditi, strahovali su i očekivali pomoć od ovih nepomičnih, beživotnih komada kamena i drveta, koje su svojeručno oblikovali. A najbitnije od svega je činjenica da su bili krajnje ustrajni u tom svom neosnovanom vjerovanju. Slijepo su oponašali živote prethodnih pokoljenja, svojih predaka, i svako pokoljenje je ovo nastrano uvjerenje tradicionalno ostavljalo u naslijeđe narednom pokoljenju.

Ibrahimu, a. s., koji je porastao u jednom takvom okruženju, Allah, dž. š., objavljuje da je On Stvoritelj nebesa i Zemlje i svega onoga između toga dvoga, a da su u velikoj zabludi oni koji vjeruju u suprotno. Međutim, idolopoklonički narod je želio da i Ibrahim misli i živi poput njih. A Ibrahim, a. s., se okrenuo od ovog nastranog uvjerenja, odbio prihvatiti sva lažna božanstva kojima su se klanjali i vjerovao da je jedini i istinski Bog Allah, dž. š. Da bi povećao i učvrstio Ibrahimovu vjeru, Allah, dž. š., mu je pokazao dokaze Svoje moći i gospodarstva na Zemlji i nebesima:

I Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje da bi čvrsto vjerovao. (Al-An'am, 75)

Kao što smo prethodno naglasili, Ibrahim, a. s., je odrastao u jednom narodu idolopoklonika, čiji su se i preci klanjali kumirima. Odrastao je skupa sa njima i uzeo njihovu naobrazbu. Međutim, dok je njegov narod vodio jedan nastrani i zalutali način življenja, on je, za razliku od ostalih

pristalica, iskazivao jedan različit karakter i jedan izuzetni moral; vjerom u Allaha, dž. š., on je prekinuo svaku sličnost sa njima i odvojio se.

Ibrahim, a. s., se nije zadovoljio samo izbjegavanjem širka (pripisivanja druga Allahu, dž. š.), već je ovom narodu, koji se nalazio u širku, objašnjavao Allahovo postojanje i pozivao ih u vjeru u Allaha, dž. š. Međutim, oni nisu prihvatili činjenice koje im je objašnjavao Ibrahim, a. s., a kao izgovor i opravdanje za svoja djela iznosili su svoju privrženost vjeri svojih predaka:

A kada im se rekne: “Slijedite Allahovu Objavu!” - oni odgovaraju: “Nećemo, slijedit ćemo ono na čemu smo zatekli pretke svoje.” - Zar i onda kada im preči nisu ništa shvaćali i kada nisu na Pravome Putu bili?! (Al-Baqara, 170)

Jedan od razloga što narod Ibrahima, a. s., nije napuštao svoju višestoljetnu nastranu i idolopokloničku vjeru je tradicionalna zabluda onih koji žive daleko od Pravog Puta: ponašati se u svjetlu onih koji su u većini, a ne onih koji su na ispravnom, Pravom Putu. Prema njima, ako većina prihvata neko vjerovanje i misao, to ubjeđenje bi se trebalo prihvatiti kao ispravno. Razmišljati suprotno, odnosno nepotrebno istraživati, analizirati i kritizirati misao koja je generalno prihvaćena od strane društva - eto, to je jedna velika zabuna koju je Allah, dž. š., opisao u Kur'anu i koje se ljudi trebaju kloniti. Allah, dž. š., na slijedeći način u Kur'anu upozorava ljude na ovo pitanje:

Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji; oni bi te od Allahova Puta odvratili; oni se samo za pretpostavkama povode i oni samo neistinu govore. (Al-An'am, 116)

Što se tiče Ibrahima, a. s., on je, kao i svi ostali peygamberi i dobri vjernici, bio daleko od ove velike zablude nevjernika. Nije odustajao od Pravog Puta ni po cijenu da se nađe suočen sa cijelim narodom, bliskima i rodbinom. Jednom kategoričnom odlučnošću je vjerovao u Allaha, dž. š., i sa tog puta ga nije mogla odvratiti nikakva nevolja ni bilo kakve presije.

Allahovo davanje poslanstva Ibrahimu, a. s.

Sve zajednice koje su tokom povijesti nastavljale sa svojim civilizacijama nesumnjivo su bile obaviještene o Allahovom postojanju, jedinstvu, o tome da On posjeduje neograničenu moć i volju, o postojanju budućeg svijeta i o tome šta Allah, dž. š., zahtijeva od Svojih robova. O ovoj činjenici Svemogući nas u Kur'anu obavještava na slijedeći način:

Mi smo svakom narodu poslanika poslali: “Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!” I bilo je među njima onih kojima je Allah na Pravi Put ukazao, a i onih koji su zaslužili da ostanu u zabludi; zato putujte po Svijetu da vidite kako su završili oni koji su poslanike u laž utjerivali. (An-Nahl, 36)

Poslanici su časni ljudi koje je Allah, dž. š., posebno odabrao i koje je obdario superiornim odlikama. Svojim jakim imanom, lijepim moralom, superiornim karakterom i uzornim ponašanjem oni su uvijek skretali pozornost okoline; izdvajali su se od zalutalog i izopačenog društva u kome su se nalazili. Jedna od najbitnijih odlika koja ih odvaja od ostalih insana je da su dobivali Objavu od Allaha, dž. š. U suri An-Nisa' Allah, dž. š., se obraća na slijedeći način:

Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljivali smo i Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur. (A-Nisa', 163)

Veliko Allahovo dobročinstvo cijelom čovječanstvu je to što je Svoju objavu ljudima dostavljao posredstvom pejgambere. Putem ajeta Allah, dž. š., je ljudima pokazao Pravi Put, podučio ih načinu molitve, opisao uzorni moral i Svoju vjeru saopćio na jedan upotpunjen način. Da je, putem Objave, pejgambere podučio dobrim djelima i načinu molitve, Allah, dž. š., to na slijedeći način saopćava u suri Al-Anbiya':

I učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 73)

Pejgamberi, koji su imali za cilj postizanje Allahovog zadovoljstva, rahmeta i Dženneta, su, potpunim izvršavanjem Allahovih naredbi, uvijek živjeli jednim uzornim životom.

Pejgamberstvo je jedan častan poziv kojim su obdareni odabrani robovi Allaha, dž. š. Upravo ovaj časni poziv Allah, dž. š., je, nakon izvjesnih iskušenja, ukazao Ibrahimu, a. s. Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava da je, prije no što mu je povjerio zadatak pejgamberstva, Ibrahima, a. s., stavio na iskušenja:

A kada je Ibrahima Gospodar njegov s nekoliko zapovijedi u iskušenje stavio, pa ih on potpuno izvršio, Allah je rekao: "Učinit ću da ti budeš ljudima u vjeri uzor!" - "I neke moje potomke!" - zamoli on. - "Obećanje Moje neće obuhvatiti nevjernike" - kaza On. (Al-Baqara, 124)

Kao što se saopćava ajetom, Ibrahim, a. s., se, naspram Allahovih iskušenja, ponio krajnje poslušno i u potpunosti je izvršio sve Allahove naredbe. Svi vjernici su, također, poput Ibrahima, a. s., zaduženi da besprijeorno izvršavaju Allahove naredbe. Ibrahimova, a. s., bezrezervna poslušnost Allahu, dž. š., i povinovanje svim Njegovim naredbama su veoma lijepi primjeri za sve nas.

Ibrahim, a. s., je rob superiornih svojstava, kojem je čast poslanstva Allah, dž. š., ukazao u njegovim ranim godinama (Al-Anbiya', 60). Allah, dž. š., ga je odabrao iz jednom politeističkog naroda i ukazao mu dužnost objavljivanja Njegove vjere. Ono čime je obdario Ibrahima, a. s., Allah, dž. š., nam saopćava u slijedećem ajetu:

Ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli. A Mi smo Ibrahimovim potomcima Knjigu i mudrost dali, i carstvo im veliko darovali. (An-Nisa', 54)

U navedenom ajetu se saopćava da je Ibrahimovim potomcima, odnosno Ibrahimu, a. s., i njegovoj lozi data "Knjiga i mudrost". Da je Ibrahimu, a. s., dao Listove, Allah, dž. š., nas obavještava slijedećim ajetom:

A onaj svijet je bolji i vječan je. Ovo, doista, ima u listovima davnašnjim, listovima Ibrahimovim i Musaovim. (Al-A'la, 17-19)

Zar on nije obaviješten o onome šta se nalazi u listovima Musaovim i Ibrahimovim, koji je obaveze potpuno ispunjavao. (An-Nadžm, 36-37)

To, isto tako, pokazuje da je, prije objave Tevrata Musau, a. s., Allah, dž. š., objavio Listove (Suhufe) Ibrahimu, a. s. Na ovim listovima se nalazila *hanif* vjera, zasnovana na Ibrahimovoj, a. s., predanosti Allahu, dž. š. U vezi s tim, Muhammed, a. s., je rekao slijedeće:

“Ej, Allahov poslaniče, je li tebi objavljeno bilo šta od onoga što se nalazilo na Listovima Ibrahima i Musaa, a. s.?” - upitao sam, a on je dao slijedeći odgovor:

“Ej, Ebu Zerr! (“Da, objavljeni su slijedeći ajeti” - rekao je i proučio ih:) “Postići će šta želi onaj koji se očisti i spomene ime Gospodara svoga pa namaz obavi! Ali, vi više život na ovom svijetu volite, a onaj svijet je bolji i vječan je. Ovo, doista, ima u Listovima davnašnjim, Listovima Ibrahimovim i Musaovim.”¹

IBRAHIMOVA, A.S., VJERA

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu?.. (An-Nisa', 125)

Tokom historije ljudi su vodili rasprave o tome koje je vjere bio Ibrahim, a. s. Jevreji ga prihvataju kao vjerovjesnika svih jevreja i iznose kako oni slijede put Ibrahima, a. s. Kršćani, pak, prihvataju da je, kao vjerovjesnik, Ibrahim, a. s., poslan jevrejima, međutim, odvajaju se od jevreja tvrdeći da je on podložan Isau, koji je došao nakon njega.

Ukratko, Ibrahim, a. s., se od strane jevreja predstavlja kao "jevrej", a od strane kršćana kao "kršćanin". Međutim, Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da oni koji raspravljaju o vjeri Ibrahima, a. s., i njegove loze ne znaju ništa o tome:

Kako govorite?"I Ibrahim, i Ismail, i Ishak, i Jakub, i unuci su bili jevreji, odnosno kršćani?" Reci: "Znate li bolje vi ili Allah? Zar je iko gori od onoga koji skriva istinu znajući da je od Allaha? - A Allah motri na ono što radite." (Al-Baqara, 140)

Osim toga, Allah, dž. š., u drugim ajetima na slijedeći način saopćava da je nerazumna rasprava o tome da li je Ibrahim, a. s., kršćanin ili jevrej:

O, sljedbenici Knjige, zašto se o Ibrahimu prepirete, pa zar Tevrat i Indžil nisu objavljeni poslije njega? Zašto ne shvatite? Vi raspravljate o onome o čemu nešto i znate, a zašto raspravljate o onome o čemu ništa ne znate? - Allah zna, a vi ne znate! (Ali 'Imran, 65-66)

Izvor koji nas podučava najispravnijim podacima o Ibrahimu, a. s., je Kur'an, pošto je to jedina Allahova Knjiga nepromijenjenog sadržaja. Ukoliko, kao svoju životnu uputu, ljudi, umjesto Kur'ana, odaberu neki drugi izvor, oni tada padaju u veliku zabludu. Ljudi koji zanemare pitanje koje se u Kur'anu detaljno obrazlaže ne ustežu se od toga da, u skladu sa svojim pretpostavkama i ubjedenjem, daju objašnjenje o tom pitanju. Međutim, kada donose komentar i o pejsamberima i njihovim lozama, vjernici, kao i u svim ostalim pitanjima, za osnovu uzimaju kur'anske ajete i sunnet Muhammeda, a. s. Svjesni su da su nastojanja nametanja ljudima neispravnih saznanja, a naročito iznošenje pretpostavki i nagađanja o poslanicima djela kojima Allah, dž. š., nije zadovoljan.

Sasvim nesumnjivo, kategoričnu istinu o vjeri Ibrahima, a. s., možemo saznati opet jedino iz Kur'ana, koji je vodič i uputa cijelom čovječanstvu:

Ibrahim nije bio ni jevrej ni kršćanin, već pravi (hanif) vjernik, vjerovao je u Boga jednoga i nije bio idolopoklonik. (Ali 'Imran, 67)

Allah, dž. š., u Kur'anu kategorički saopćava da Ibrahim, a. s., nije bio ni jevrej ni kršćanin, već pristalica jedne *hanif* vjere. Riječ *hanif* ima značenje **bogobožazne osobe koja je predana Allahovim naredbama, koja ne odustaje ni od jednog pitanja i odredbe Allahove vjere.** Odlika

Ibrahima, a. s., koja ga ističe kao *hanif*, je činjenica da je on vjerovao i bio predan Allahu, dž. š., Jednom i Jedinom.

A u jednom drugom ajetu, Allah, dž. š., Muhammedu, a. s., naređuje da slijedi vjeru Ibrahimovu, a. s.:

Poslije smo tebi objavili: “Slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu (hanif), on nije Allahu druge smatrao ravnim!” (An-Nahl, 123)

Allah, dž. š., od ljudi traži da se usmjere ka pravoj, hanif vjeri, koja Allahu ne pripisuje druga. Da je ljudska priroda pogodna da bude hanif i da Allahu, dž. š., ništa ne čini ortakom, Allah, dž. š., ističe u Kur'anu na veoma jasan način:

Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik (hanif), djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio - ne treba se mijenjati Allahova vjera, ali većina ljudi to ne zna. (Ar-Rum, 30)

Osim toga, kao što se razumije iz niza ajeta, Ibrahimova, a. s., vjera, koja se formulira rječju *hanif*, u biti je istovjetna islamu. Inače, sve Božanske vjere se, u svom izvornom obliku, temelje na principima postizanja zadovoljstva Jednog i Jedinog Allaha, dž. š., Njegove milosti i Dženneta. Ova vjera se, nakon Ibrahima, a. s., na nogama držala od strane njegovih sinova, unuka i ostalih dobrih insana, koji potiču od njegove loze. Na primjer, u Kur'anu se skreće pažnja na razgovor koji je Jusuf, a. s., obavio sa drugovima iz tamnice. Jusuf, a. s., na slijedeći način ističe da on ispovijeda vjeru Ibrahima, a. s., i njegovih potomaka:

I ispovijedam vjeru predaka svojih, Ibrahima i Ishaka i Jakuba; nama ne priliči da ikoga Allahu smatramo ravnim. To je Allahova milost prema nama i ostalim ljudima, ali većina ljudi nije zahvalna. (Yusuf, 38)

Bilo u kom periodu živjeli, zajednička odlika muslimana, odnosno *hanif* insana je veličanje jedino Allaha, dž. š., ne pripisujući Mu druga. A jedna od osnovnih dužnosti peygambera je da ljude oslobode od širka i svega onoga što je u oprečnosti sa vjerskom etikom i da pozivaju na zaživljavanje istinske vjere. Muhammed, a. s., isto tako, u svojim hadisima zabranjuje ljudima da “Allahu pripisuju druga”:

Upitao sam: ‘Ej, Allahov poslanice, koji je najveći grijeh?’ Odgovorio je: ‘Pripisivati ortaka Allahu, dž. š., iako te je On stvorio!’²

A u jednom ajetu Allah, dž. š., saopćava da, poput Ibrahimove, a. s., vjere, islam nije težak:

... On vas je izabrao i u vjeri vam nije ništa teško propisao, u vjeri pretka vašeg Ibrahima. Allah vas je odavno muslimanima nazvao, i u ovom Kur'anu, da bi Poslanik bio svjedok protiv vas, i da biste vi bili svjedoci protiv ostalih ljudi. Zato, molitvu obavljajte i zekat dajte i u Allaha se pouzdajte; On je Gospodar vaš, i to kakav Gospodar i kakav zaštitnik! (Al-Hadždž, 78)

Kao što je saopćeno u navedenom ajetu, ljudi koji se, poput Ibrahima, a. s., usmjeravaju Jednom i Jedinom Allahu, dž. š., i koji u potpunosti provode vjeru, u Kur'anu su okarakterizirani kao 'muslimani'. Riječ 'musliman' je izvedenica od arapske riječi 'selam' i ima značenje 'spašen' ili 'predan'. Bit muslimanstva je predanost Allahu, dž. š., i selamet (sigurnost i mir) koju donosi ta predanost. I pejgamberi, koje je Allah, dž. š., čovječanstvu poslao kao predvodnike na Pravom Putu, su, svojom bogobojaznošću i predanošću Allahu, dž. š., ljudi u koje se trebamo ugledati. Oni su predani ljudi koji se u svim svojim poslovima usmjeravaju ka Allahu, dž. š., koji Mu se utječu, koji su Ga učinili svojim prijateljem i koji od Njega traže pomoć. Iz tog razloga, svaki od njih je u Kur'anu nazvan 'muslimanom'.

Naprimjer, Allah, dž. š., je Nuha, a. s., nadahnuo da se ljudima obrati riječima: **"...pa, ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman."** (Yunus, 72). U suri Yunus se saopćava da se Musa, a. s., svome narodu obratio slijedećim riječima: **"O, narode moj, ako u Allaha vjerujete, u Njega se pouzdajte ako ste muslimani!"** (Yunus, 84). U Kur'anu se, također, kaže da se Sulejman, a. s., slijedećim riječima obratio narodu Sabe: **"Ne pravite se većim od mene i dođite da mi se pokorite!"** (An-Naml, 31). A u suri Al-Ma'ida Allah, dž. š., je na slijedeći način nadahnuo učenike:

I kada sam učenicima naredio: 'Vjerujte u Mene i Poslanika Moga!' - oni su odgovorili: 'Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo mi muslimani'. (Al-Ma'ida, 111)

Kao što se vidi iz navedenih ajeta, dobri vjernici su oni koji su predani Allahu, dž. š., koji žive čistim vjerskim moralom i koji posjeduju ihlas. Allah, dž. š., je ovim ljudima ukazao čast imenom 'musliman'.

A dova Jusufova, a. s., je lijep primjer o ovom pitanju. O ovoj dovi Allah, dž. š., nas obavještava slijedećim riječima:

"... O, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Ti si Zaštitinik moj i na ovome i na onome svijetu; daj da umrem kao musliman i pridruži me onima koji su dobri!" (Yusuf, 101)

Ibrahimova, a. s., zanosna vjera u Allaha, dž. š., duboka ljubav, srčana pokornost svim Allahovim naredbama, poslušnost i izuzetna etika u Kur'anu je naglašena na nekoliko mjesta. Neki od tih ajeta glase:

"Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i porod naš neka bude odan Tebi, i pokaži nam obrede naše i oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si!" (Al-Baqara, 128)

Kada mu je Gospodar njegov rekao: "Budi poslušan!" - on je odgovorio: "Ja sam poslušan Gospodaru svjetova!" (Al-Baqara, 131)

Uzoran moral, kojeg je pokazivao Ibrahim, a. s., iskrenost u vjeri u Allaha, dž. š., dubina u njegovoj predanosti i poslušnosti prema Allahu, dž. š., svim muslimanima bi trebali poslužiti kao

uzor. Pronicljivost i odlučnost koju je Ibrahim, a. s., pokazivao prilikom pozivanja u vjeru nesumnjivo su također bitne odlike koje se trebaju prihvatiti kao model.

Kao što vidimo u navedenim ajetima, Allah, dž. š., je Ibrahima, a. s., učinio uzorom cijelom čovječanstvu. U Kur'anu se, poput Ibrahima, a. s., i drugi poslanici spominju kao 'hanif' muslimani predani Allahu, dž. š. Sve ove vjere su prave (*hak*) vjere čiji se temelji zasnivaju na vjeri Ibrahimovoj, a. s. Kršćanstvo i judaizam su vremenom iskvareni i udaljeni od originalnog oblika u kome su objavljeni od strane Allaha, dž. š. Međutim, sve ove vjere su u periodu objavljivanja bile hak vjere Allahove jedinosti, koje su širk prihvatale kao najveći grijeh i koje su preporučivale jedino življenje za postizanje Allahovog zadovoljstva.

A što se tiče ljubavi i poštovanja koje danas i kršćani i jevreji iskazuju prema Ibrahimu, a. s., to je jedna od značajnih vrijednosti koja ih na istoj osnovi susreće sa islamom. Pristalice sve tri Božanske vjere, isto tako, vjeruju u Boga na način kako je to pokazao Ibrahim, a. s., i imaju za cilj robovanje Njemu. Iz tog razloga, Ibrahim, a. s., i njegova hanif vjera su zajednička riječ između pristalica knjiga (*ehl-i kitaba*) i muslimana. (Međutim, ne smije se gubiti iz vida da su, iz određenih smjerova, kršćani i jevreji krivo prokomentirali vjeru Ibrahimovu, a. s.) U jednom kur'anskom ajetu se na slijedeći način kaže da su muslimani pristalice Knjiga pozvali da se okupe oko ove zajedničke riječi:

Reci: "O, sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!" Pa ako oni ne pristanu, vi recite: "Budite svjedoci da smo mi muslimani!" (Ali 'Imran, 64)

Ibrahimovo, a. s., objavljivanje vjere

Svi poslanici su zaduženi da svome narodu saopće Allahove naredbe i zabrane. Nuh, a. s., koji je poslan narodu Nuha, Salih, a. s., koji je poslan narodu Semuda, Lut, a. s., koji je poslan narodu Luta, Šuajb, a. s., koji je poslan narodu Medjena, Musa, a. s., koji je poslan sinovima Israilovim, Isa, a. s., i svi ostali pejgamberi ljudima su objašnjavali kategoričnost Allahovog postojanja i pozivali ih da žive vjerskim moralom. Međutim, ovi mubarek ljudi, koje je Allah, dž. š., počastio zvanjem pajgam-bera, ponekad su se suočavali sa nevjerništvom velike većine svoga naroda. Ovi nevjernici, koji nisu htjeli prihvatiti Allahovu vjeru, nisu se zadovoljavali samo time da odbiju poslane im pejgambere, već su se, u isto vrijeme, upuštali i u jednu više-smjernu borbu protiv njih. Pejgambere, koji su im poslani, nastojali su spriječiti ružnim klevetama, prijetnjama i napadima. Štaviše, ove cijenjene ljude, koje je Allah, dž. š., odabrao da ljudima budu predvodnici na Pravom Putu, oni su nastojali prognati sa kućnog ognjišta, uhapsiti, ubiti. U suri Al-Anfal Allah, dž. š., na slijedeći način nas obavještava o tome da su neuspjehom okončavale zamke koje su nevjernici pleli Muhammedu, a. s.:

I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije. (Al-Anfal, 30)

Kao što smo istakli i u prvom poglavlju knjige, Ibrahimov, a. s., narod je obožavao drvene i kamene kipove, kumire koje su sami napravili, i samo su se njima molili. Za ovo nastrano

vjerovanje, koje su naslijedili od svojih predaka, oni su se slijepo vezali. Što se, pak, tiče Ibrahima, a. s., on je posjedovao jednu jaku vjeru i odlučnost da ovom narodu sam objasni Allahovo postojanje i jedinstvo.

Tokom povijesti je u mnogim zajednicama većina dolazila u značenju superiornosti. U kom smjeru su misao i vjera većine u jednom društvu, ta misao i vjera se, u većini slučajeva, prihvatila kao ispravna. Teško je suprotstaviti se većini u džahilijjskim zajednicama. Veliki broj ljudi biva smrvljen pod presijom većine i, iako svjestan njihove neodrživosti, saginje se naspram niza misli i djela. Međutim, pejgamberi i dobri vjernici koji su ih slijedili nisu bili takvi. Oni su se krajnje odlučno uspijevali oduprijeti i suprotstaviti se velikim većinama. Ispoljavajući veliki primjer hrabrosti naspram prijetnji, presija i nasrtaja svojih zajednica, oni su iskazivali odanost Allahovoj vjeri, i pedantno su izvršavali svoje ibadete i naredbe Svemogućega, a razlog tomu je što su se oni uvijek bojali jedino Allaha, dž. š., vjerovali Mu i oslanjali se samo na Njega.

I Ibrahim, a. s., se sam odupro svome idolopokloničkom narodu. Među onima kojima se odupro Ibrahim, a. s., koga je Allah, dž. š., pohvaljivao riječima **“... Ibrahim je bio (kao jedna) zajednica...”** (Nahl, 120) - nalazio se i njegov otac. Strpljivo im je objašnjavao da kumiri načinjeni od komada kamenja i drveta, koje su sami isklesali, nikada neće moći imati odlike Božanstva, da je jedini Bog Allah, dž. š. Takvim suprotstavljanjem cijelom narodu objašnjavajući da je njihova vjera bezvrjedna i neodrživa i borbom ljepote naspram ljudi koji su iskazivali neprijateljstvo, sasvim je očita refleksija Ibrahimove, a. s., jake vjere u Allaha, dž. š., njegove bogoboja-znosti, predanosti, iskrenosti i izuzetnog karaktera. Zahvaljujući jakoj vjeri u Allaha, dž. š., Ibrahim, a. s., je bio hrabra i odlučna osoba. U narednim riječima koje je izgovorio svome narodu krajnje očito se vidi njegov hrabri karakter:

I narod njegov se s njim raspravljao. “Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?” - reče on. “Ja se ne bojim onih koje vi Njemu pridružujete, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvaća sve. Zašto se ne urazumite? A kako bih se ja bojao onih koje Njemu pridružujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge pridružujete, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran?” (Al-An’am, 80-81)

U Ibrahimovim, a. s., pozivima upućenim njegovom narodu vidljivi su lijepi primjeri njegove duboke i ushićene vjere u Allaha, dž. š. Zahvaljujući mudrosti i izuzetnoj moći poimanja kojim ga je Allah, dž. š., obdario, Ibrahim, a. s., je držao dojmljive govore i davao mudre primjere. Posmatra li se sve to kroz prizmu mudrosti, muslimani se i danas mogu okoristiti ovim metodama pozivanja; na vjeru u Allaha, dž. š., mogu pozivati metodama Ibrahima, a. s. Iz tog razloga, na narednim stranicama analizirat ćemo određena mudra saopćenja u Ibrahimovim pozivanjima.

Poziv kojeg je Ibrahim, a. s., načinio svome ocu

Da’wa, odnosno pozivanje ljudi u vjeru u Allaha, dž. š., Jednog i Jedinoga, dužnost je svakog muslimana. Ova obaveza ili ibadet u Kur’anu se spominje kao “preporučivanje dobra, a odvrćanje od zla”. U osnovi i ovog dobrog djela nalazi se opominjanje i zastrašivanje ljudi, odnosno opomena da je Allah, dž. š., cijeli kosmos stvorio iz ničega, da je svaki insan odgovoran prema Allahu, dž. š., i

da će Mu neizostavno položiti račune na budućem svijetu; saopćenje i podsjećanje da će odgovor na ovosvjetska djela dobiti na Ahiretu.

Međutim, oni koji nekoga mogu opominjati u značenju istaknutom u Kur'anu su samo oni koji iskreno vjeruju u Allaha, dž. š., oni koji Ga se intimno boje; bogobožni muslimani. Allah, dž. š., im je dao mudrost, pamet i moć razdvajanja dobrog od lošega. Potrebno je činiti objašnjenja prema karakteru osobe kojoj se obraća, prema njenom duhovnom stanju i perspektivi pogleda na svijet; izgovarati riječi na najljepši način, dobro analizirati reakcije suprotne strane i slijediti nove metode u skladu sa tim reakcijama. Pozivanje čak i jedne osobe izaziva ozbiljne napore, opominjati cijelu zajednicu, a čak i, kao što se u Kur'anu kaže, "narod čiji preci nisu bili opominjani", odnosno objašnjavati vjeru neupućenim masama, koje vode život daleko od vjerske etike, izuzetno je velika odgovornost. U jednom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način naređuje pozivanje "mudro i lijepim savjetom":

Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima ne najljepši način raspravlaj! Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova, i On zna one koji su na Pravom Putu. (An-Nahl, 125)

Svaki musliman je, isto tako, neopozivo dužan da Allahovo postojanje i ljepote kur'anske etike objašnjava i preporučuje drugima. Allah, dž. š., je u Kur'anu podučio i tim metodama. U kur'anskim ajetima se saopćava da vjernici prvenstveno svoje bližnje pozivaju u vjeru u Allaha, dž. š., i Ahiret. Naš Gospodar se obraća slijedećim riječima:

Zato se, mimo Allaha, ne moli drugom bogu - da ne bi bio jedan od onih koji će biti mučeni! I opominji rodbinu svoju najbližu. (Aš-Šu'ara', 213-214)

Uzor u aktualnom kontekstu je poziv koji je Ibrahim, a. s., uputio svome ocu. Ibrahim, a. s., je, na jedan veoma mudar način, svome ocu objasnio da klanjanje idolima dolazi u značenju pripisivanja druga Allahu i da, nasuprot tome, ljudi trebaju robovati jedino Allahu, dž. š.

Allah, dž. š., u slijedećim ajetima objašnjava poziv koji je Ibrahim, a. s., uputio svome ocu Azeru:

A kad Ibrahim reče svome ocu Azeru: "Zar kumire smatraš bogovima?! Vidim da ste i ti i narod tvoj u pravoj zabludi." (Al-An'am, 74)

Kada je rekao ocu svome: "O, oče moj, zašto se klanjaš onome koji nit čuje niti vidi, niti ti može od ikakve koristi biti? O, oče moj, meni dolazi znanje, a ne tebi; zato mene slijedi, i ja ću te na Pravi Put uputiti." (Maryam, 42-43)

Jedno od najbitnijih pitanja u pozivu kojeg je Ibrahim, a. s., uputio svome ocu, a koji vjernici trebaju prihvatiti kao uzor, jeste potreba da se, bez obzira koliko nevjernik bio ohola i naporna osoba, čini lijepo objašnjenje Allahovih naredbi i preporuka i da se pri tome odnosi krajnje strpljivo.

Ovo Ibrahimovo, a. s., držanje identično je držanju Musaa, a. s., prilikom obraćanja faraonu. I Musa, a. s., je, u skladu sa Allahovim naređenjem: **“pa mu blagim riječima govorite, ne bi li razmislio ili se pobojavao!”** (Ta-ha, 44), prilikom pozivanja faraona, koristio blag i umjeren stil.

Allah, dž. š., nas na slijedeći način izvještava o pozivu kojeg je Ibrahim, a. s., uputio svome ocu i odgovoru koji mu je na to otac dao:

“O, oče moj, na klanjaj se šejtanu, šejtan je Milostivome uvijek neposlušan; o, oče moj, bojim se da te od Milostivog ne stigne kazna, pa da budeš šejtanu drug”- otac njegov je rekao: “Zar ti mržiš božanstva moja, o Ibrahimu? Ako se ne okaniš, zbilja ću te kamenjem potjerati, zato me za dugo vremena napusti!”

“Mir tebi!” - reče Ibrahim. “Molit ću Gospodara svoga da ti oprost, jer On je vrlo dobar prema meni.

I napustit ću i vas i sve one kojima se mimo Allaha klanjate i klanjat ću se Gospodaru svome; nadam se da neću biti nesretan u klanjanju Gospodaru svome.” (Maryam, 44-48)

Ovaj dijalog koji se odvio između Ibrahima, a. s., i njegovog oca sadrži bitne mudrosti za nas. Prvenstveno je pozorno krajnje hrabro i bogobojazno držanje Ibrahima, a. s. Makar i po cijenu života, Ibrahim, a. s., je izvršio Allahovu naredbu i svoga oca pozvao na Pravi Put. Odvažio se da izgubi očevu ljubav, pomoć i naklonost, nije se osvrtao na njegove prijetnje, a kao odgovor na njegove riječi “zato me za dugo vremena napusti” pokazao je veoma veliku bogobojaznost i strpljenje. Znao je da ću mu Allah, dž. š., pomoći i pokazati mu Pravi Put te se zbog toga ponašao mirno. To što je, odmah nakon nedužnog udaljavanja od kuće u kojoj je živio, učinio dovu Allahu, dž. š., i što je vjerovao da će se Allah, dž. š., odazvati njegovoj dovi, pokazatelji su uzdanja u Boga i bogobojaznosti koju treba posjedovati svaki musliman. Štaviše, prema ocu, koji se prema njemu ponio dosta okrutno, Ibrahim, a. s., je pokazao jednu krajnje uzornu etiku, očuvao je svoj umjereni stil i nastavio oslovljavati ga sa “Oče moj”. To je, također, jedna izuzetna moralna vrlina u koju se trebaju ugledati svi muslimani. Svom ocu se on približavao velikom smirenošću i saosjećajno; skrušeno ga je pozivao na Pravi Put, ali, kada je njegov otac ostao ustrajan u nevjerništvu, on se odmah priklonio Allahu, dž. š., i udaljio se od oca. Ovakav stav Ibrahima, a. s., pokazatelj je da je postizanje Allahovog zadovoljstva jedino mjerilo odnosa muslimana prema ostalim ljudima, da treba “voljeti i prezirati u ime Allaha, dž. š.”. O ovom svojstvu koje treba krasiti svakog muslimana Allah, dž. š., nas obavještava u slijedećem ajetu:

Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti. A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv. (At-Tawba, 113-114)

Drugi pozorni moment iz dijaloga Ibrahima, a. s., i njegovog oca, je Azerova nepokolebljiva privrženost mnogoboštvu, tolika da je ta privrženost dostizala do prijetnje smrću sinu, koji je bio od njegove krvi, kojeg je godinama odgajao, držao pored sebe i koji je prema njemu bio krajnje uljudan. Jedini razlog zbog kojeg je Ibrahimu, a. s., bilo tako teško zapriječeno od strane Azera je njegovo

klanjanje jedino Allahu, dž. š., i što je odbio politeističku vjeru svoga naroda. Azer se pomamio do tog stepena da je svome sinu Ibrahimu zaprijetio “kamenovanjem”. Ova slika je primjer okrutnog, nasilničkog i nesnošljivog karaktera nevjernika.

Nevjernici koje je pozivao Ibrahim, a. s.

U Kur'anu se spominje jedan vladar sa kojim se, dok je ljude pozivao u vjeru u Allaha, dž. š., susreo Ibrahim, a. s. Između Ibrahima, a. s., i ovog vladara, koji se u povijesnim izvorima spominje kao Nemrut, dogodio se bitan dijalog:

Zar nisi čuo za onoga koji se sa Ibrahimom o njegovu Gospodaru prepirao, onda kada mu je Allah carstvo dao? Kad Ibrahim reče: “Gospodar moj je Onaj koji život i smrt daje”- on odgovori: “Ja dajem život i smrt!”... (Al-Baqara, 258)

Kao što se naglašava u ajetu, ova osoba, koja se prsila zbog svoga imetka i vlasti, je, u toku prepirke sa Ibrahimom, a. s., izgovorila je tako velike i nerazumne tvrdnje, poput toga da i sam ima moć stvaranja. U činjenju Božanstva od samog sebe, ova osoba, koja se uzdiže svojim imetkom i bogatstvom, negira postojanje Allaha, dž. š. Zbog svoje oholosti on ne želi vidjeti Allahovu moć i kudret nad cijelim kosmosom.

Nevjernik, odnosno Nemrut, upušta se u prepirku sa Ibrahimom, a. s., koji je propagirao vjeru u Allaha i Njegovu jedinstvo. Što se tiče odgovora koji mu je dao Ibrahim, a. s., on je bio krajnje mudar i racionalan:

...”Allah čini da Sunce izlazi sa istoka” - reče Ibrahim - “pa učini ti da grane sa zapada!” I nevjernik se zbuni. - A Allah silnicima neće ukazati na Pravi Put. (Al-Baqara, 258)

Pejgamberi, koji su ljudima objašnjavali Allahovo postojanje i svemoć, uvijek su, kao i u ovom primjeru, koristili mudra i racionalna objašnjenja. Njihova iskrena vjera u Allaha, dž. š., njihovo pozivanje je činila utjecajnim, a zabludjela stajališta nevjernika su tako bivala neutemeljena. A nevjernici, koji su smatrali da su na ispravnom putu, koji su vjerovali u svoje imetke, moć i kumire, u svakom pogledu su bivali poražavani naspram iskrenih vjernika, jer je sasvim nemoguće da, naspram vjernika koji objašnjavaju savršenstvo Allahovog stvaranja i Njegovu svemoć, oni uspiju odbraniti svoja praznovjerja. Oni su uvijek osuđeni na poraze, na - kako se to u navedenom ajetu ističe - “zbunjenost” i neodgovor.

Drugi značajan moment iz odgovora Ibrahima, a. s., je njegova iskrenost i prirodnost. Jedan iskren, prisan način objašnjavanja uvijek, uz Allahovo dopuštenje, ostavlja trag na srcima i savjesti ljudi. Allahovo postojanje je sasvim očito i tu kategoričnu činjenicu vjernik izlaže prirodno, onako kako to nadolazi iz njega. Međutim, čak ako se i nađu pod utjecajem ovih objašnjenja, jedan dio ljudi, obuzeti šejtanskim nagovorima, bivaju ustrajni u svome nevjerovanju. Ovi se ljudi, koji, u biti, žive daleko od vjere, poput onoga što se prepirao sa Ibrahimom, a. s., uzohole misleći da su bogatstvo, blagodat ili položaj produkti njihovih napora. Neutemeljenim ličnim precjenjivanjem oni ne uspijevaju vidjeti Allahovu veličinu. Koristeći njihovu moć i vlast, šejtan ih odvlači u oholost i tako ih želi omesti u robovanju Allahu, dž. š.

Izvršavajući dužnost pozivanja, vjernici se susreću sa nizom ljudi. Umišljajući, većina njih ne uspijeva istinski pojmiti Allahovu moć i kudret. U tom slučaju, jedno od onoga što bi muslimani trebali uraditi je da, poput Ibrahima, a. s., iznesu primjere koji će uništiti njihovu oholost i koji će im predočiti stepen njihove ništavnosti naspram Allaha, dž. š. A u ishodu toga, nevjernik će napokon shvatiti da njegova oholost i hvalisanje imetkom nemaju nikakvog značaja naspram Allahove svemoći. Osjetit će da je njegova moć veoma ograničena, da sve njegovo prestaje njegovom smrću, a da apsolutna moć pripada jedino Allahu, dž. š.

Stil izlaganja koji je Ibrahim, a. s., koristio naspram osobe koja se sa njim upustila u raspravu također pokazuje koliko je u pozivanju bitan racionalan i mudar govor usmjeren ka pozitivnom ishodu. Vjernik se nikada ne bi trebao upuštati u izlaganja zasnovana na prepirci, koja neće uroditi plodom. Naprotiv, procjenom logičkog spleta i psihološkog stanja sagovornika uvijek bi trebali koristiti mudra i efektna objašnjenja, koja će dokrajčiti njihova praznovjerja i pokazati Allahovo postojanje. A sasvim je očito da takav stil efektnog i mudrog izlaganja mogu posjedovati jedino ljudi produbljeni u vjeri, koji dosljedno izvršavaju Allahove naredbe i koji Ga se mnogo boje pošto je mudrost Allahova blagodat i treba je tražiti od Njega.

Ističući: **“On daruje znanje onome kome On hoće, a onaj kome je znanje darovano - darovan je blagom neizmjernim...”** (Al-Baqara, 269), Allah, dž. š., nas obavještava o ovoj Svojoj tajni.

Poziv koji je svome narodu upućivao Ibrahim, a. s.

Kako bi musliman trebao pozivati onoga koji ne vjeruje ili koji je u zabludi? Kako bi ga trebao pozivati u vjeru? Allah, dž. š., u Kur'anu upozorava da se dužnost pozivanja treba vršiti dobro osmišljenim metodama i stilovima. U pozivanju ne postoji samo jedna metoda. Metoda se mijenja u skladu sa stanjem suprotne strane, prema uvjetima u kojima se nalazi, mišljenju i ubjeđenju koje zastupa. Ilustracije radi, Allah, dž. š., u Kur'anu (Nuh, 9) spominje da je Njegovo postojanje Nuh, a. s., ljudima i **“javno objavljivao”**, a **“i u povjerenju im šaputao”**, da je koristio metode koje će ljude usmjeriti ka vjeri.

I u pozivanjima koja je Ibrahim, a. s., činio svome narodu postoje bitni primjeri metoda. Jedan od njegovih najupečatljivijih nastupa je korištenje metoda koji će, govoreći o Allahu, dž. š., pokrenuti njihove savjesti i koji će ih navesti na razmišljanje. Postavljajući im pitanja, podsticao ih je na razmišljanje i tako dokazao apsurdnost i besmislenost stranputice na kojoj su se nalazili. Pokazao im je da lažna božanstva kojima se oni klanjaju nisu ništa drugo do nesvjesni komadi drveta ili kamena i jednim detaljnim planom osigurao da se i oni, i srčano i racionalno, uvjere u to. Dok je politeistički sistem, u kome je stoljećima živio njegov narod, rušen ovom metodom pozivanja, u isto vrijeme im je saopćavano i Allahovo postojanje i jedinstvo. Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava pozivanje Ibrahima, a. s.:

I kad nastupi noć, On ugleda zvijezdu i reče: “Ovo je Gospodar moj!” A pošto zađe, reče: “Ne volim one koji zalaze!” A kad ugleda Mjesec kako izlazi, reče: “Ovo je Gospodar moj!” A pošto zađe, on reče: “Ako me Gospodar moj na Pravi Put ne uputi, bit ću, sigurno, jedan od onih koji su zalutali.” A kad ugleda Sunce kako se rađa, on uzviknu: “Ovo je Gospodar moj, ovo je najveće!” - A pošto zađe, on reče: “Narode moj, ja nemam ništa s tim što vi Njemu

druge pridružujete! Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik, prema Onome koji je nebesa i Zemlju stvorio, ja nisam od onih koji Njemu druge pridružuju!” (Al-An’am, 76-79)

Komentari Ibrahima, a. s., o Mjesecu, Suncu i zvijezdama, istaknuti u navedenim ajetima, izgledaju ne kao stvarno njegovo mišljenje, već kao metod pozivanja kojeg je koristio prema svome narodu. (Allah, dž. š., najbolje zna.) Sasvim je sigurno da je i Ibrahim, a. s., znao da će zvijezde i Mjesec, koje je vidio noću, nakon kratkog vremena (izlaskom Sunca) nestati, a da će, nakon izlaska, Sunce ponovo zaći. Međutim, Ibrahim, a. s., se možda odlučio za ovakav etapni metod objašnjavanja zato što je njegov nevjernički narod oskudijevao u pameti i rasuđivanju.

Kao što smo se nad time zadržali i u prvom poglavlju knjige, idolopokloničke zajednice tog perioda su se, pored kipova koji su sami napravili, klanjali i nebeskim tijelima, kao što su Sunce i Mjesec. Moguće je da im je, metodom pitanja-odgovora, Ibrahim, a. s., želio objasniti kako je nemoguće da nebeska tijela koja su oni proglasili božanstvima, budu Božanstvo. U tom cilju je prvo zvijezde prikazao kao boga, pažnju naroda skrenuo na njih, a potom je, na način kako ga je Allah, dž. š., nadahnuo, dokazao kako, zapravo, zvijezde ne mogu biti Božanstvo. Formulacija **“Ne volim one koji zalaze!”** koju je izgovorio Ibrahim, a. s., također je veoma bitna poruka upućena narodu: na taj način indirektno je objasnio da je biće koje nosi epitet Božanstva Biće koje apsolutno nikada ne umire i ne nestaje. (Allah, dž. š., najbolje zna.) Upravo **“Baki”** (Besmrtni) i **“Kaim”** (Vječni) svojstva su našeg Gospodara, Allaha, dž. š.

Moguće je da je nakon toga Ibrahim, a. s., isti metod koristio i za Mjesec, koji je navodno bio jedno od božanstava njegovog naroda, i da im je, ponovo jednim racionalnim putem, pokazao kako Mjesec ne može biti Bog. Potom je, možda, istu logiku koristio i za Sunce i pri tome naročito skrenuo pažnju da je Sunce “najveće”. Tako je iz ciklusa izbacio i najveći materijalni sklop, za koji je postojala mogućnost da ga narod prihvati kao božanstvo. Izvan Sunca nije postojala nijedna materijalna struktura koju bi narod mogao vidjeti, i, prema tome, objašnjenje da to nije Bog veliki je atak na politeistički sistem.

A riječima **“Ja nisam od onih koji Njemu druge pridružuju!”** Ibrahim, a. s., je na kraju saopćio da je sve to Allah, dž. š., stvorio, da je On jedini stvarni Bog i da on vjeruje u Njega ne pripisujući Mu druge. Iz ovih riječi Ibrahima, a. s., razumije se da je on veoma blisko bio upoznat sa politeističkim sistemom. Sve ove primjere on je iznio kao metode pozivanja i na taj način je namjeravao iznijeti njihovu iskvarenu logiku i nastranost. Upravo se, iz kur’anskih ajeta razumije da se njegov narod namjeravao upustiti u žestoku raspravu sa njim:

I narod njegov se s njim raspravljao. “Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?” - reče on. “Ja se ne bojim onih koje vi Njemu pridružujete, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvaća sve. Zašto se ne urazumite? (Al-An’am, 80)

Pozivajući svoj narod, Ibrahim, a. s., je djelovao prema Allahovom nadahnuću. Ta činjenica je vidljiva iz metoda koje je primjenjivao i primjera koje je naveo. Ajetom: **“To su dokazi Naši koje damosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, Mudri i Sveznajući.”** (Al-An’am, 83) Allah, dž. š., saopćava da je Ibrahimu, a. s., dao dokaze koje je koristio prilikom pozivanja svoga naroda.

Ovaj metod koji je koristio Ibrahim, a. s., primjer je za sve muslimane. Prilikom pozivanja vjernik bi, jednu po jednu, trebao pobiti sve lažne i neutemeljene ideje suprotne strane i u tom kontekstu bi trebao iznositi kategorične dokaze. A nakon toga bi osobe koje poziva trebao pozvati u vjeru u Allaha, dž. š., i na robovanje samo Njemu. Ako, pak, ta osoba ne poruši pojmove koje je načinio svojim kumirima i logiku koja je povod njegovom višeboštvu (širku), to onda otežava da ta osoba istinski vjeruje u Allaha, dž. š., i da bude musliman u pravom smislu riječi. Rušenje kumira, npr. neosnovanih ideologija i filozofija koje obuzimaju ljude ili napuštanje određenih materijalističkih stremljenja uvjeti su istinskog vjerovanja (imana).

Iz poziva Ibrahima, a. s., sasvim jasno se nazire njegova ljubav prema Allahu, dž. š., njegov zanosni iman i pedantnost u provođenju Allahovih naredbi. A jedan metod koji je koristio prema svome ocu i narodu na najljepši način nam pokazuje da ga je Allah, dž. š., odabrao i učinio superiornim nad ostalim insanima i da je on jedan dobrobitan čovjek. Allah, dž. š., to kaže na slijedeći način:

I kaži im vijest o Ibrahimu kada je oca svoga i narod svoj upitao: “Čemu se vi klanjate?” a oni odgovorili: “Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo”, on je rekao: “Da li vas oni čuju kad se molite, ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?” “Ne” - odgovoriše “ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju.” “A da li ste razmišljali” - upita on - “da su oni kojima se klanjate vi i kojima su se klanjali davani preci vaši, doista, neprijatelji moji?...” (Aš-Šu’ara’, 69-77)

Kao što se vidi iz navedenih ajeta, različitim metodama i primjerima Ibrahim, a. s., je svome narodu objasnio koliko je besmisleno i nerazumno klanjanje kumirima. Međutim, jedini odgovor koji je njegov narod dao na to njegovo podsjećanje bio je: “Mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju”. Kao što smo istakli i u prethodnom poglavlju, ovakav odgovor je veoma često u opticaju u neupućenim zajednicama; uobičajeni odgovor koji se koristi radi ozvaničavanja njihovog neutemeljenog vjerovanja, naspram istinske vjere to ne posjeduje nikakvo uporište. U nastavku ovih ajeta, Ibrahim, a. s., poziva u vjeru u Allaha, dž. š., i svoj narod upoznaje sa Jedinim Gospodarom:

“...Ali, to nije Gospodar svjetova, koji me je stvorio i na Pravi Put uputio, i koji me hrani i poji, i koji me, kad se razbolim, liječi, i koji će mi život oduzeti, i koji će me poslije oživiti, i koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti!” (Aš-Šu’ara’, 77-82)

Kao što se vidi iz ajeta, Ibrahimov narod konstantno ponavlja svoju ustrajnost u klanjanju kumirima, a Ibrahim, a. s., im odgovara hvaleći Allaha, dž. š., najljepšim Njegovim atributima. Allah, dž. š., je Onaj koji je iz ničega stvorio sva živa i neživa bića cijelog kosmosa, Onaj koji je u službu čovjeka stavio sve blagodati dunjaluka, Koji ga je obdario nebrojenim i neuporedivim ljepotama. Dolazak čovjeka na svijet, rast, jedenje, pijenje, hod, pokretanje, govor, njegov smijeh, ukratko - cijeli život čovjeka odvija se voljom Allaha, dž. š. Kao što se to, u vidu Ibrahimovih riječi, saopćava u Kur’anu, Allah, dž. š., je Taj koji čovjeku daje ozdravljenje kada se razboli, Koji ga ponovo dovodi u njegovo normalno stanje. Nemoguće je da lijekovi i ljekari čovjeku mogu pomoći ukoliko to Allah, dž. š., ne dozvoljava.

Isto kao što je stvorio čovjeka, Allah, dž. š., je Taj koji će mu i dušu uzeti kada dođe trenutak za to. Prije no što se čovjek i rodi, od strane Allaha, dž. š., već bude određeno koliko će godina, koliko dana, koliko sati, pa čak i koliko sekundi će provesti na dunjaluku. Svaki detalj koji će tokom života zadesiti čovjeka, svaka riječ koju će izgovoriti i svaki pokret koji će načiniti - zapisani su u njegovoj sudbini! Čovjek nema moći da načini samo jedan pokret ili da izgovori samo jednu riječ izvan sudbine koju mu je Allah, dž. š., odredio!

Dunjalučki život Allah, dž. š., stvorio je kao jedno iskušenje za ljude. Ljudima je poslao pejsambere kao predvodnike na Pravom Putu, a Svoje Objave je slao kao uputu na Pravom putu. Na Danu obračuna svi ljudi će položiti račune za sve ono što su uradili u toku svoga života. Onaj ko vjeruje u Svevišnjeg, ko Ga se boji, onaj ko se pedantno pridržava Allahovih naredbi i zabrana, vjernik koji svoj život provede u dobrim djelima nadajući se Njegovom zadovoljstvu i milosti, bit će nagrađen jedinstvenim blagodatima. Prema Svojim robovima Allah, dž. š., je veoma milostiv, Onaj koji mnogo oprašta i Koji je veoma saosjećajan. Allah, dž. š., je obećao da će na Danu obračuna prekriti nevaljala djela Svojih robova vjernika, da će oprostiti njihove pogreške i da će ih nagraditi neograničenim džennetskim blagodatima.

Ovdje je potrebno podsjetiti na još jedno važno pitanje: ljudi nemaju moć da, pozivanjem, druge upute na Pravi Put. Pozivanje je ibadet vjernika. Da li će, u ishodu ovog ibadeta, osoba koja se poziva vjerovati ili ne, u potpunosti je vezi sa time da li će joj Allah, dž. š., ukazati na Pravi Put. Niko ne može postati vjernik ukoliko to Allah, dž. š., ne dopusti. Upravo, u ishodu ovog pozivanja, kojeg je, snagom vjere u Allaha, dž. š., vršio Ibrahim, a. s., njegov narod, koji se nije bojao Silnoga, koji nije slušao glas savjesti i koji je bio uskraćen za mogućnost promišljanja, ostao je ustrajan u nevjerovanju. Osim toga, ne samo da su odbili vjerovati, oni su se, u isto vrijeme, još više pomamili i Ibrahimu, a. s., zaprijetili smrću. Štaviše, kao što ćemo vidjeti malo kasnije, usudili su se Ibrahima, a. s., baciti u vatru! Upravo zbog toga se ne smije zaboraviti na slijedeću činjenicu: vjernik - bogobojažno i odlučno - one iz svoga okruženja treba pozivati u vjeru u Allaha, dž. š., ali se ne smije razočarati ukoliko oni i dalje budu ustrajni u svom nevjerovanju.

U jednom ajetu Svemogući kaže: **Istina dolazi od Gospodara vašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje!** (Al-Kahf, 29), a Poslaniku je saopćio i slijedeće: **Zar ćeš ti sebe uništiti zato što ovi neće da postanu vjernici?** (Aš-Šu'ara, 3). U suri Yusuf, Allah, dž. š., kaže slijedeće:

A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici. Ti od ovih ne tražiš nagradu za Kur'an, on je samo opomena svim svjetovima. (Yusuf, 103-104)

Jedan od razloga što je, unatoč tome što je, u biti, uvidio besmisao sistema u kome se nalazio, Ibrahimov narod ustra-javao u nevjerovanju bio je njegova sklonost ka materijalnim interesima. Politeistički sistemi, u kojima se nalaze, osigurava im različite dunjalučke prestiže i promjena tog ustaljenog sistema u koliziji je sa njihovim interesima. (Isto kao i lideri Mekke, koji su, zahvaljujući kumirima, postizali velike trgo-vačke dobiti i koji su se suprotstavili pozivima Muhammeda, a. s.) U biti, to je zakon koji je Allah, dž. š., ukazao pejsamberima. Kao što se saopćava u Kur'anu, u svim periodima se suprotstavljalo pejsamberima; prijećeno im je smrću i bivali su izloženi neosnovanim klevetama. Ovi cijenjeni i mubarek ljudi su optuživani ružnim i neosnovanim optužbama, ponekad vradžbinama, ponekad ludošću, ponekad "pjesništvom", odnosno da u ime Allaha, dž. š., izmišljaju

riječi. Drugim riječima, oni koji su optuživali pejgambere nisu se sustezali od pribjegavanja niskostima kao što je proglašavanje da su pejgamberi u zabludi, a oni na pravom putu.

Međutim, ne smije se zaboraviti da su ovi ljudi bili u okruženju jedne velike nerazumnosti. Dok su radili na zaštiti materijalnih interesa, oni su se, zapravo, vlastitim rukama bacali u vječne patnje. Allah, dž. š., nas na slijedeći način izvještava o kraju koji je pripremljen za one koji su se pobunili protiv pejgambere, bogobojažnih ljudi koje je Allah, dž. š., načinio uzorom cijelom čovječanstvu:

...Zaslužiti će Allahovu srdžbu i snaći će ih bijeda, zato što u Allahove dokaze ne vjeruju i što su, ni krive ni dužne, vjerovjesnike ubijali, i zato što protiv Boga ustaju i što u zlu svaku mjeru prekoračuju. (Ali 'Imran, 112)

Klopka koju je Ibrahim, a. s., pripremio za kumire

Prema kur'anskim saopćenjima robovima koji Ga se boje, Allah, dž. š., daje sposobnost "razlikovanja dobrog od lošega". To je veoma velika dobrota, izuzetan nimet svojstven jedino vjernicima. Metode koje je, pozivajući svoj narod u vjeru u Allaha, dž. š., slijedio Ibrahim, a. s., odluke koje je donosio i stil koji je koristio značajni su primjeri ovog velikog dobročinstva, kojim je Allah, dž. š., nagradio Svoje odabrane robove.

Jedan od ovih primjera iz života Ibrahima, a. s., je klopka koju je pripremio za kumire svoga naroda. Protiv ove mnogobrojne zajednice Ibrahim, a. s., je sam vodio borbu. To je, nesumnjivo, pokazatelj postojanja opasnog okruženja, a, prema tome, i potreba opreznosti. Upravo da bi onemogućio nevjernike da mu naškodi i spriječi zadatak pozivanja, Ibrahim, a. s., je poduzeo mjere predostrožnosti. Ilustracije radi, da bi nevjernike udaljio iz svog okruženja, rekao je da je bolestan:

Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete? I šta o Gospodaru svjetova mislite?" I on baci pogled na zvijezde, pa reče: "Ja ću se, evo, razboljeti!" - i oni ga napustiše, uzmaknuvši. (As-Saffat, 85-90)

Nakon što je nevjerničku zajednicu udaljio od sebe, Ibrahim, a. s., je otišao do kumira i porazbijao ih:

A on se kumirima njihovim prikrađe, pa reče: "Zašto ne jedete? Šta vam je što ne govorite?" - i krišom im pride desnom rukom ih udarajući. (As-Saffat, 91-93)

I porazbija ih on u komade, osim onog najvećeg, da bi se njemu obratili. (Al-Anbiya', 58)

U tome što je samo jedan od kumira ostavio čitavim postoji jedna velika mudrost. Kada je njegov narod otišao na mjesto gdje su se nalazili kumiri vidjeli su svoje bogove u komadima i da je ostao samo onaj najveći od njih, i odmah su počeli tražiti počinioca toga djela. Zbog toga što su znali za Ibrahimovu, a. s., borbu protiv kumira i ovog njihovog vjerovanja, odmah su shvatili da je on porušio kumire i, radi osвете, počeli su tražiti i pronašli su Ibrahima, a. s.:

“Ko uradi ovo sa bogovima našim” - povikaše oni - “zaista je nasilnik?” “Čuli smo jednog momka kako im huli”- rekoše -”ime mu je Ibrahim.” “Dovedite ga da ga ljudi vide” - rekoše - “da posvjedoče.” “Jesi li ti uradio ovo s bogovima našim, o Ibrahime?” - upitaše. (Al-Anbiya’, 59-62)

Ovo pitanje je, također, otkrilo i razlog zbog kojeg Ibrahim, a. s., nije razbio i najvećeg kumira:

“To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju govoriti” - reče on. (Al-Anbiya’, 63)

Nakon ovog Ibrahimovog odgovora, nevjernici su, htjeli ili ne, razmišljali i shvatili da njihovi kumiri nemaju moć govora. Ovi ljudi koji nisu vjerovali Ibrahimu, koji im je do tada objašnjavao da ti komadi kamena nemaju nikakve moći, ovim njegovim mudrim planom su shvatili ovu činjenicu:

I oni se zamisliše, pa sami sebi rekoše: “Vi ste, zaista, nepravedni!” (Al-Anbiya’, 64)

Međutim, ovo pokajanje nevjernika potrajalo je veoma kratko. Unatoč tome što su shvatili istinu, samo da bi nastavili sa politeističkim sistemom, koji je odgovarao njihovim prolaznim dunjalučkim interesima i koji su naslijedili od svojih predaka, oni su se ponovo suprotstavili Ibrahimu, a. s.:

Zatim glave oboriše i rekoše: “Ta ti znaš da ovi ne govore!” “Pa zašto se onda, umjesto Allahu, klanjate onima koji vam ne mogu ni koristiti niti od vas kakvu štetu otkloniti?” - upita on. “Teško vama i onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate! Zašto se ne opametite?” - “Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta učiniti!” - povikaše. (Al-Anbiya’, 65-68)

Stavovi koje je u ovom kazivanju izražavao Ibrahim, a. s., pokazatelji su jednog detaljnog i mudrog plana. Riječima “bolestan sam” svoj narod je udaljio od sebe i tako formirao mogućnost za slobodno djelovanje. Potom je porazbijao kumire, ali je netaknutim ostavio najvećeg od njih. To je učinio misleći kakve bi mogle biti reakcije naroda koji vidi razbijene kumire. Ova klopka koju je pripremio Ibrahim, a. s., pokazuje nam da je on djelovao Allahovim nadahnućem i da je bio pejgamber koji je posjedovao izuzetnu pamet i pronicljivost. Allahovim nadahnućem, on je skovao jednu mudru klopku i, uz Allahovo odobrenje, ostvario dobre rezultate. Nakon što je porazbijao kumire, riječima da je to učinjeno od strane najvećeg kumira, svoj narod je usmjerio na preispitivanje svoga vjerovanja. Tako je, etapu po etapu, realizirao svoj plan koji je prethodno skovao.

Jedan od stvarnih ciljeva Ibrahimovog razbijanja kumira je primoravanje naroda na poimanje nivoa besmislenosti vjerskog sistema koji su posjedovali. Znao je da će, ukoliko ne shvate besmislenost toga što čine, oni ponovo načiniti nove kumire i na isti način nastaviti sa svojim idolopoklonstvom. Zbog toga je bilo važno biti povodom za njihovo poimanje da je klanjanje kumirima velika zabludjelost, koja se kosi sa vjerom i Objavom jedinog Boga, Allaha, dž.š.

Vjerovati da kipovi, koji ne jedu, ne piju i nemaju mogućnost kretanja, mogu čovjeku načiniti neko zlo ili, pak, prirediti bilo kakvu korist - oni koji tako misle, idolopoklonici, kada se nađu u problemima ili nevoljama, pomoć očekuju od kumira, od njih mole za pomoć, ne čine ono za što misle da im kumiri zabranjuju. Oni strahuju od tih kipova, vjeruju da su oni stvorili cijeli kosmos i

sva živa bića, da upravljaju cijelom vasionom, da čovjeku daju zdravlje, berićet, nafaku, snagu i razumijevanje. Toliko su bili lišeni razuma i poimanja da su zapali u tako veliku zabludu i besmislicu. U kako velikoj nastranosti su se nalazili nevjernici Allah, dž. š., nam u Kur'anu saopćava na slijedeći način:

I koji im ne mogu pomoći niti mogu pomoći sebi? A ako ih zamolite da vas na Pravi Put upute, neće vam se odazvati; isto vam je molili ih ili šutjeli. (Al-A'raf, 192-193)

Imaju li oni noge da na njima hodaju, ili ruke da njima hvataju, imaju li oči da njima gledaju, ili uši da njima čuju? Reci: "Zovite božanstva vaša, pa protiv mene kakvo hoćete lukavstvo smislite i ne odugovlačite." (Al-A'raf, 195)

Međutim, misliti da je ovakav mentalitet bio svojstven samo periodu Ibrahima, a. s., bila bi velika zabluda. Idolopoklonstvo još živi, samo pod drugim imenima. Ilustracije radi, idolopoklonička ubjeđenja na koja je nailazio Ibrahim, a. s., pokazuju veliku sličnost sa dogmama savremenih darvinista.

Sličnost između idolopokloničkog naroda Ibrahima, a. s., i današnjih darvinista

Nevjernički narod iz perioda Ibrahima, a. s., pravio je kipove od kamena, zemlje i drveta, a potom se klanjao ovim kumirima koje su svojeručno napravili. U skladu sa svojim nastranim vjerovanjem, vjerovali su da kumiri, koje su obožavali, posjeduju moć kojom utječu na funkcioniranje kosmosa. Prema ovom sujevjerju, kumiri su imali moć donošenja odluka i njihovog provođenja, te kažnjavanja ili usmrćivanja živih bića. Drugim riječima, aktualni nevjernici imali su ubjeđenja da neživa materija, koja je sačinjavala ove kipove, navodno posjeduje moć stvaranja i upravljanja ljudima. Bez ikakve sumnje, to je velika izopačenost, veliki grijeh na koji Allah, dž. š., upozorava u Kur'anu. Allah, dž. š., u jednom kur'anskom ajetu kaže slijedeće:

Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehove od toga kome On hoće. A onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki. (An-Nisa', 48)

I oni koji danas brane Darwinovu teoriju evolucije slijede jedno neosnovano poimanje, koje umnogome nalikuje na nastranu vjeru ovih ljudi koji su živjeli u vrijeme Ibrahima, a. s. I oni, isto tako, vjeruju da mutna voda, koja sadrži razne minerale i elemente, poput karbona, hidrogena, kiseonika, kalcijuma, magnezijuma i željeza, uz pomoć vremena i slučajnosti postiže izuzetnu moć i slobodnu volju. Prema darvinističkim izopačenim tvrdnjama, od blata iz prvog perioda Zemlje je, vremenom, uz pomoć slučajnosti, nastao život. Odluku o formiranju svih ljepota prirode, životinja i, što je najbitnije, čovjeka kao svjesnog bića, navodno je donijela ova trojka: opet ova mutna voda, vrijeme i slučajnost. Korijeni ovog neodrživog vjerovanja dosežu do prihvatanja nežive materije kao bića koja posjeduju razum i volju, koja su ustanju donositi odluku i provoditi je, i na taj način se materija doživljava gotovo kao Božanstvo. Na taj način se tvrdi da su sva bića vidljiva u cijelom kosmosu nastala sama od sebe i u ishodu slučajnosti, i svako biće, zajedno sa slučajnostima, prihvata

se kao svojevrsno božanstvo. Međutim, svako onaj ko, počevši od svog tijela, analizira živa bića koja ga okružuju, vidjet će da je cijeli kosmos stvorio Stvoritelj neograničene moći, razuma i znanja. Svaki detalj, od savršenog sklada između njegovog tijela i planete na kojoj živi, do harmonije između galaksija, zvijezda, svih ostalih nebeskih tijela i Zemlje, koja je ukrašena nebrojenim jedinstvenim blagodatima, dokazi su postojanja jednog neograničeno milostivog i saosjećajnog Stvoritelja. Taj superiorni Stvoritelj je Uzvišeni Allah, dž. š., Gospodar svjetova. Ovu sasvim očitu činjenicu, koju će čovjek dokučiti uz malo razmišljanja, Allah, dž. š., saopćio je cijelom čovječanstvu putem vjerovjesnika, kakav je bio Ibrahim, a. s. Unatoč tome, veliki broj njih je tokom povijesti negirao činjenice koje su im se saopćavale, bili su ustrajni u poricanju Allahovog postojanja. U Svojoj posljednjoj Objavi, Kur'anu, Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava postojanje ovakvih ljudi:

Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom, da će, ako im dođe čudo, sigurno, zbog njega vjernici postati. Reci: "Sva čuda su samo u Allaha!" A odakle vi znate da će oni, kad bi im ono došlo, vjernici postati, i da Mi srca njihova i oči njihove nećemo zapečatiti, i da neće vjerovati kao što ni prije nisu vjerovali, i da ih nećemo ostaviti da u zabludi svojoj lutaju smeteni? Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali - oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna. (Al-An'am, 109-111)

Kao što se vidi, tvrditi da su besvjesni minerali, atomi i slučajnosti izveli besprijeekorne kreacije i klečati pred totemima i od tih drvenih kipova tražiti zdravlje i berićet - nije ništa drugo do nastavak iste izopačenosti. Jedina razlika je u imenima kojima se nazivaju te izopačenosti, pojmovi koji se koriste za definiranje toga.

Prema ubjeđenju idolopokloničke zajednice, u kojoj je živio Ibrahim, a. s., postojali su različiti kumiri koji su organizirali i upravljali kosmosom, usmjeravali i u životu držali živa bića. Darwinisti, također, vjeruju da su, pod utjecajem nežive materije (atoma, molekula, prirodnih sila, hemijskih i fizičkih odlika tijela) na jedan sličan način, formirana sva živa bića i besprijeekoran dizajn kosmosa. Poput idolopokloničkog pripisivanja jedne ovakve moći kumirima, pojmovima kao što su "samostalno organiziranje materije" i "prirodno stvaranje vrsta", darvinisti, isto tako, pripisuju materiji jednu imaginarnu moć stvaranja, tj. idoliziraju je.

Ova situacija je veoma očita u popularnim publikacijama koje brane teoriju evolucije. U tekstovima ovih publikacija često se govori o darvinističkim kumirima, a vodeći od tih kumira je obilježen pojmom "majke prirode". Pobornici ove zablude vjeruju da se svi razvoji i promjene u kosmosu dešavaju usmjeravanjem i voljom tzv. "majke prirode". Misle da besprijeekorne ljepote u živim bićima, nastanak svih živih bića, njihova smrt, prirodne nepogode... dolaze od "majke prirode"; komentiraju to kao njenu srdžbu ili blagonaklonost, odnosno čudo. Govoreći o nekoj ljepoti iz ljudskog okruženja ili o nekoj katastrofi, oni koriste rečenice koje iznose zabludjelosti kao što su "poklon prirode čovjeku" ili "srdžba majke prirode". Međutim, oni ne donose objašnjenja u kontekstu iz čega "majka priroda" crpi moći, šta je to ili ko je, zapravo, "majka priroda". To je, nesumnjivo, velika besmislenost, jedna ružna obmana. Aktualni krugovi sasvim otvoreno Bogu pripisuju ortaka i to svoje izopačeno ubjeđenje nastoje utemeljiti na navodno naučnim osnovama. Jedan od suvremenih kritičara darvinizma, američki mislilac prof. Philip Johnson, na slijedeći način

objašnjava da je vjera u teoriju evolucije, a generalno i u materijalističku filozofiju, svojevrsno idolopoklonstvo:

*Poricanje je za nas ljude uvijek bila jedna zavodljiva strast. Što se tiče otvorenog ateizma, on je samo najpovršniji oblik poricanja. (...) A druga stara strategija (poricanja) je smještanje pod svoju kontrolu nekog drugog bića, umjesto Stvoritelja. To se naziva idolopoklonstvom. **Primitivna plemena su kumire pravili od drveta ili od gline. Što se, pak, tiče savremenih intelektualaca, oni svoje teorije dovode na nivo kumira.** (...) Ako čak i koriste riječ 'Bo'g, oni to prikazuju kao slučajnost i zakon prirode. Svi oni koji koriste ovu strategiju stavljaju stvorenja na mjesto Stvoritelja, a to je, inače, bit idolopoklonstva.³*

I, doista, "stavljati na mjesto Svemogućega", Koji je iz ničega stvorio cijeli univerzum, nemoćna bića koja su i sama stvorena osnova je idolopoklonstva koje datira hiljadama godina. Upravo, i Ibrahim, a. s., se borio protiv naroda koji je, posjedovao isti zabludjeli pogled na svijet. Ovu činjenicu Allah, dž. š., na slijedeći način ističe u Kur'anu:

Kada je rekao ocu svome: "O, oče moj, zašto se klanjaš onome koji nit čuje niti vidi, niti ti može od ikakve koristi biti? (Maryam, 42)

Kad on ocu svome i narodu svome reče: "Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?" Oni odgovoriše: "I naši preci su im se klanjali." "I vi ste, a i preci vaši su bili u očitoj zabludi" - reče. (Al-Anbiya', 52-54)

Sasvim je jasno da materija ne posjeduje svijest, i, prema tome, velika je zabluda pripisivati svijest materijalnim bićima. Atomi, molekuli, blatnjava voda ili slučajnosti ne posjeduju razum, a ni moć donošenja odluke i razmišljanja. Atomi su nerazumna, neživa materija. Međutim, očita je činjenica da sve u kosmosu bivstvuje jedino zahvaljujući postojanju jednog superiornog razuma i volje. Ovaj superiorni razum i volja pripadaju Allahu, dž. š., Gospodaru svih svjetova. Cijeli kosmos djelo je i proizvod Allaha, dž. š., Koji posjeduje neograničeno znanje. U svakom detalju kosmosa jasno je vidljiva besprijeekornost Allahovog stvaranja, superiorni razum i izuzetno znanje. Sve živo i neživo Allah, dž. š., stvorio je iz ničega, svako od ovih stvorenja obdario je izuzetnim odlikama, koje čovjeka ostavljaju zapanjenim.

Ibrahim, a. s., je ljudima pokazao da Mjesec, Sunce ili zvijezde ne mogu imati moć stvaranja, i tako ih pozvao da vjeruju u Allaha, dž. š., i da odustanu od širka. A put koji je tom prilikom slijedio, kao što smo ranije istakli, sadrži važna upozorenja za nas. Ibrahim, a. s., je, Allahovim nadahnućem, na najmudriji i najdojmljiviji način, prvo iznio "nemogućnosti", odnosno zašto su ubjeđenja koja predstavljaju osnovu idolopoklonstva neodrživa i neosnovana. Metod koji je on koristio svojevrsan je vodič svim vjernicima. Određeni savremeni krugovi smatraju nepotrebnim iznošenje neosnovanosti ateističkih filozofija, kao što su darvinizam i materijalizam te zabluda onih koji ih brane. Prema njima, dovoljno je objasniti Allahovu superiornu umjetnost stvaranja i nema potrebe govoriti o neodrživosti darvinizma. Međutim, to je jedan krajnje pogrešan ugao posmatranja, budući da je jedan od najbitnijih načina ispravljanja pogrešnog načina rasuđivanja, na koji su godinama ljudi naviknuti, jedno po jedno objašnjenje svih pitanja urezanih u njihovim svijestima. Zato, iznoseći dokaze o Allahovom postojanju i činjenice o Njegovom stvaranju, neizostavno je potrebno objasniti i zašto je neodrživa teorija evolucije. Ljudi će na taj način shvatiti koliko njihove ideje

oskudijevaju u potporama, da godinama jure za jednom velikom prevarom i lakše će poimati da je Allahovo postojanje jedna krajnje očita činjenica.

Objašnjenje, stavku po stavku, razloga neodrživosti darvinizma uništava sva navodna uporišta onih koji brane tu ideju. Na taj način će biti iznesene sve zablude i nemogućnosti. I Ibrahim, a. s., je, zahvaljujući izuzetnom poimanju i pronicljivosti, koje proističu iz zanosne vjere u Allaha, dž. š., na najmudriji način i dokazima iznio zašto kumiri od kamena i drveta, ili Sunce, Mjesec i zvijezde ne mogu biti Bog. Isto tako, i ljudi koji pozivaju na činjenice o Allahovom postojanju i stvaranju bi, lijepim moralom i jakom vjerom, trebali slijediti isti metod Ibrahima, a. s., koga je Allah, dž. š., učinio uzorom čovječanstvu.

A druga sličnost između Ibrahimovog naroda i darvinista je sadržana u odgovorima naspram načinjenih poziva. Idolopoklonici su shvatili da kipovi načinjeni od kamena i drveta nemaju nikakvu moć, što su i sami istakli. Ovu činjenicu nam Allah, dž. š., saopćava slijedećim ajetom: **“I oni se zamisliše, pa sami sebi rekoše: “Vi ste, zaista, nepravedni!”** (Al-Anbiya’, 64). Međutim, unatoč tome što su činjenice jasno vidjeli i srcem ih prihvatili, oni su bili ustrajni u negiranju, bili su odlučni u odanosti svojim kumirima.

I darvinisti veoma dobro zanju da je, naspram nauke, teorija evolucije izgubila sva uporišta, da je konkretnim naučnim dokazima danas nemoguće dokazati darvinizam. (*Detaljnije v. Evrimcilerin Itiraflari, 2. izd., Harun Yahya, Arastirma Yayincilik.*) Svaki rad, koji iznosi dokaze superiornog Allahovog stvaranja, odvlači ih u još veće beznađe i poraz. Primjeri besprijekorne kreacije u živim bićima, kompleksni sistemi i detalji savršenog stvaranja uzastopno se saopćavaju od strane naučnika, a darvinističke tvrdnje, jedna po jedna, pobijaju se naspram kategoričkih naučnih otkrića. Međutim, darvinisti to otvoreno ne priznaju, te misli da oni aktualiziraju samo “između redova” i nevoljko, ali ih ne prihvataju u pravom smislu riječi. Na svakoj raspravi u ovom kontekstu darvinisti nastavljaju sa slijepim branjenjem svojih teorija zanemarujući pri tome dokaze koji su oprečni njihovim tvrdnjama.

Upravo u ovoj tački vjernici nikako ne smiju gubiti iz vida jednu veoma važnu činjenicu: nije bitno neku činjenicu ver-balno potvrditi i prihvatiti je spolja; bitno je i srčano biti svjes-tan ove činjenice. Darvinisti su, također, u stanju srčanog pri-hvatanja činjenice stvaranja. To što pred ljudima ne izražavaju svoje iskrene misli ne mijenja na stvari. Štaviše, to što, iako veoma dobro razumiju činjenicu stvaranja, darvinisti negiraju stvaranje, iznosi nam, jednu činjenicu najavljenju Kur’anom u kome se kaže: “Samo će jedna mala grupa vjerovati.”

A dužnost koja pripada vjernicima bi trebala biti konstantno objašnjavanje istine, razvijanje novih stilova i metoda za one koji ne mogu shvatiti, vođenje jedne sveobuhvatne idejne borbe radi prezentiranja Allahove vjere na najljepši način. Osobe koje će voditi ovu borbu trebale bi biti bogobojazne i predane Allahu, dž. š., pošto je, Allah, dž. š., Taj koji će mudrošću obda-riti sagovornike. Sve će ono što se objasni pobuditi pažnju onih kojima se objašnjava samo ukoliko to Allah, dž. š., htjedne.

Ibrahim, a. s., je, također, veoma strpljivo postupao u toku pozivanja svoga naroda, svojom bogobojaznošću i predanošću bio je uzor svim ljudima. Znao je da je Allah, dž. š., uvijek sa njim, vjerovao je da je, kao i svaki trenutak, i naizgled teške slučajeve stvorio Allah, dž. š., i da će ih okončati na najljepši i najhajirniji način. Koliko god je to bilo u njegovoj moći, pružao je otpor prijetnji naroda, ali, svjestan da okončanje toga pripada Allahu, dž. š., oslanjao se i uzdao u Njega. Naspram ove njegove uzorne bogobojaznosti, Allah, dž. š., ga je uvijek činio jakim i uspješnim.

Ibrahimova, a. s., idejna borba

Ibrahimov narod je bio jedna despotska zajednica, koja je bila ustrajna u nevjerovanju i, kako se saopćava u Kur'anu, nastojali su se upustiti u prepirku sa ovim cijenjenim čovjekom. Što se tiče Ibrahima, on je pokazivao veliko strpljenje na sve ono što ga je snalazilo, iskazivao je jedan izuzetan moral pokoravajući se Allahu, dž. š., i zahvaljujući Mu. Prilikom pozivanja svog naroda, Ibrahim, a. s., je uvijek iznosio konkretne dokaze, a zahvaljujući izuzetnoj mudrosti kojom ga je obdario Allah, dž. š., iznosio je najdojmljivije primjere i koristio krajnje ubjedljiv metod. Pokazivao je moral sa kojim će Allah, dž. š., biti zadovoljan, ljudima je uvijek pristupao srdačno i milostivo.

Planom koji je primjenjivao, Ibrahim, a. s., je porušio sva temeljna uporišta na kojima se zasnivala izopačena vjera njegovog idolopokloničkog naroda. Argumentirano je dokazao da ta njihova zabludjela vjera nema ni najmanje racionalne osnove, da se sukobljava sa logikom, da je to vjerovanje koje je u suprotnosti sa Allahovom Objavom.

Što se tiče naroda, a osobito njegovog oca Azera, oni su naspram Ibrahima, a. s., namjeravali koristiti despotske metode. Međutim, Ibrahim, a. s., je samo idejno djelovao, iznio je nivo značaja vođenja idejne borbe naspram nevjernika. Njegovi neprijatelji su ga namjeravali kamenovati, protjerati sa ognjišta, pa čak i ubiti, ali on je na sve te njihove brutalnosti odgovarao jedino lijepom riječju. To je jedna superiorna etička odlika koju Allah, dž. š., vjernicima naređuje u Kur'anu:

Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvрати, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. (Fussilat, 34)

Ibrahim, a. s., se pokorio Allahu, dž. š.; njegova jaka vjera u Allaha, iskrenost, predanost i pokornost su mu uvijek davali snagu naspram dušmanskog ponašanja njegovog naroda. Razvio je veoma efikasne metode za objašnjenje Allahovog postojanja. Tokom cijelog svog života je velikom odlučnošću i zanosom vodio idejnu borbu protiv nevjernika, a pri tome nije očekivao ništa drugo do Allahovo zadovoljstvo, milost i Džennet.

Nikako ne smijemo gubiti iz vida da je mnogo lakše živjeti u okruženju u kome svi vjeruju u Allaha, dž. š., i žive prema postizanju Njegovog zadovoljstva. U ovakvom društvu čovjek može, promatrajući živote bližnjih, lahko pronaći ispravan put. Međutim, vjerovati, voditi život kojim će Allah, dž. š., biti zadovoljan, u okruženju u kome dominiraju ateisti, oni koji negiraju Allaha, dž. š., iziskuje jednu daleko ozbiljniju odlučnost i, prema tome, moguće je da je to makbulnije kod Allaha, dž. š. (Allah, dž. š., najbolje zna.) Eto, Ibrahim, a. s., je i u tom pogledu jedan sretan insan koga je Allah, dž. š., uzvisio nad ostalim ljudima.

Neke ljude danas obuzima beznade zbog toga što određeni krugovi iz njihovog okruženja negiraju Allahovo postojanje i što vode život oprečan kur'anskom moralu, gube ushićenje u kontekstu postizanja Allahovog zadovoljstva. Međutim, musliman je dužan srdačno se predati Allahu, dž. š., i voditi život kojim će On biti zadovoljan, pa makar i cijeli svijet bio ateistički nastrojen. Ajetom: **Ibrahim je bio primjer čestitosti, pokoran Allahu, pravi vjernik, nije druge smatrao Allahu ravnim.** (An-Nahl, 120), Allah, dž. š., saopćava da je Ibrahim, a. s., bio rob koji je bio u stanju sam živjeti istinskom vjerom, koji se usmjeravao jedino Allahu, dž. š. Upravo iz tog razloga i svi vjernici, poput Ibrahima, a. s., trebaju ispoljavati čvrstu odlučnost i, bez obzira na okolnosti, biti nepokolebljivi naspram nevjerničkih smicalica i prijevara.

Namjera Ibrahimovog bacanja u vatru

Pobješnjeli zbog porazbijanih kumira, nevjernici su odlučili silom i presijama odgovoriti Ibrahimu, a. s. U tom smislu su pribjegli jednoj velikoj tiraniji, kao što je spaljivanje Ibrahima, a. s., bacanjem u vatru:

“Pripremite za njega lomaču” - povikaše - “pa ga u vatru bacite?” I htjedoše ga na muke staviti, ali Mi njih učinismo poniženim. (As-Saffat, 97-98)

A u jednom drugom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava koliko je narod neprijateljski pristupao Ibrahimu, a. s., da su pripremili klopku da ga neizostavno ubiju:

Odgovor naroda njegova bijaše: “Ubijte ga ili spalite!” - ali, Allah ga je iz vatre izbavio. To su, uistinu, dokazi za narod koji vjeruje. (Al-'Ankabut, 24)

To što su, unatoč tome što su jasno vidjeli dokaze Allahovog postojanja, nevjernici u sebi osjećali gnjev toliko silan da su Ibrahima, a. s., bacili u vatru, ilustrativan je pokazatelj njihove mržnje i nepodnošljivosti prema vjerovjesnicima i vjernicima uopće. Allah, dž. š., nas u Kur'anu obavještava i o drugim vjernicima koji su od strane nevjernika bačeni u vatru:

Prokleti neka su oni koji su roveve iskopali, i vatrom i gorivom ih napunili, kada su oko nje sjedili i bili svjedoci onoga što su vjernici radili! A svetili su im se samo zato što su u Allaha, Silnoga i Hvale dostojnoga, vjerovali. (Al-Burudž, 4-8)

Međutim, kao i sve ostale nevjerničke klopke, Allah, dž. š., je osujetio i njihovu tiraniju. Za mučenja koja su doživljavali vjernici od Allaha, dž. š., dobijaju veliki sevap, a nevjernici, koji su im činili tu tiraniju, zaslužuju vječni džehennemski azab.

Na prvi pogled se misli da će od strane mnogobrojnih nevjernika Ibrahim, a. s., biti uhvaćen i ubijen spaljivanjem. Ali, kao što se smrt dešava jedino Allahovom voljom, i vatra svojstvo paljenja poprima jedino Njegovom voljom. Stvoritelj svega, Allah, dž. š., je u tom trenutku naredio vatri da prema Ibrahimu, a. s., bude “hladna i svjež”; nevjernička klopka je tako bila osujećena:

“O, vatro,” - rekosmo Mi - “postani hladna, i spas Ibrahimu!” I oni mu htjedoše postaviti zamku, ali ih Mi onemogućismo i spasismo i njega i Luta u zemlju koju smo za ljude blagoslovili. (Al-Anbiya', 69-71)

Kao što je pomagao i svim ostalim pejgamberima, Allah, dž. š., je u ovom teškom trenutku na najljepši način pomogao i Ibrahimu, a. s. Kao što je Musau, baš kada su ga sustizali faraon i njegova vojska, razdvajanjem mora otvorio put, a potom potopio faraona i njegove vojnike, i klopka pripremljena za Ibrahima, a. s., je osujećena jednom velikom mudžizom. Svojom pronicljivošću, hrabrošću i bogobojaznošću, naspram ove nevjerničke klopke, Ibrahim, a. s., je uzor vjernicima. Zato što je posjedovao krajnje čvrstu vjeru, bio je svjestan da je sve ono što ga je spopadalo bilo zacrtano u njegovoj sudbini, da se sve odvija prema Allahovom planu. Stoga, je znao da je, čak i u

dogadajima koji su izgledali kao nepravilnosti, Allahova pomoć i podrška uvijek na strani vjernika. To je Allahovo obećanje: **“Allah neće dati priliku nevjernicima da unište vjernike”** (An-Nisa', 141).

Uzimajući za uzor Ibrahima, a. s., koji se vjerom u Allaha, dž. š., pokornošću i uzornim moralom hvali u Kur'anu, i vjernici bi, isto tako, naspram nevolja trebali uvijek iskazivati jednu snažnu pokornost Allahu, dž. š., i ne zaboravljati da je Allah, dž. š., Stvoritelj svega. Svi događaji za koje se misli da će donijeti nedaće zapravo su iskušenja i realizirat će se na sreću vjernika. U tom slučaju, najprikladnije je ponašanje vjernika, za postižanje Allahovog zadovoljstva, da uvijek budu usrdni i nepokolebljivi i da se stalno oslanjaju i uzdaju u Allaha, dž. š.

Zbog toga klopke, zavjere i napadi nevjernika ne mogu biti povod da vjernike obuzme tuga, da osjećaju nespokojstvo. Naprotiv, to uvijek prouzrokuje povećano ushićenje i približavanje Allahu, dž. š. Allah, dž. š., je u ovom kontekstu u Kur'anu našem Pejgamberu naredio slijedeće:

Strpljiv budi! Ali, strpljiv ćeš biti samo uz Allahovu pomoć. I ne tuguj za njima, i neka ti nije teško zbog spletkarenja njihova. Allah je zaista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra djela čine. (An-Nahl, 127-128)

Išareti na današnje vrijeme u kazivanju o Ibrahimu, a. s.

Ajetom :”**O, vatro,” - rekosmo Mi - “postani hladna, i spas Ibrahimu!”** (Al-Anbiya', 69) Allah, dž. š., je saopćio da vatra nije naudila Ibrahimu, a. s. Time su osujećene smicalice nevjernika, Allahovom vjerovjesniku oni nisu mogli načiniti ni najmanju štetu. Ovi ajeti, u isto vrijeme, sadrže važne znakove današnjice. (Allah, dž. š., najbolje zna.)

Danas se, kao što je poznato, uz pomoć savremene tehnologije proizvode štofovi i materijali različitih odlika. Od tih materijala se pravi odjeća i oruđe otporno na vatru. Ilustracije radi, izrađuje se odjeća od konca i štofova, koja čovjeka štiti od vatre, plamena, iskre ili bilo kojih drugih zapaljivih efekata. Ovo je odjeća koja je otpornija na plamen, koja se teže pali, koja sporije gori i koja se sama od sebe gasi prilikom odstranjivanja plamena ili izvora toplote.

Materijali proizvedeni od stakla, aramida, novoloida, sulfara i vlakana koja ih obavijaju, isto su tako nezapaljivi i otporni na visoke temperature. Radi postizanja otpornosti od zapaljivosti ovog materijala, koji se proizvodi od različitih vlakana, vodi se računa o težini štofa, njegovom tkanju, strukturi, otpornosti i performansu koji pokaže prilikom raznih testiranja. Odjevni predmeti proizvedeni od vatrootpornog materijala, kao što su košulje, hlače, jakne, obuća, rukavice, čarapi i kape, koriste se u naftnim rafinerijama, u proizvodnji hemijskih materijala, u elektro i gasnim postrojenjima, čeličnoj industriji, proizvodnji aluminijuma, u firmama u kojima se vrši zavarivanje, u zrakoplovnoj i svemirskoj industriji, građevinarstvu, protivpožarnim službama i sl.⁴

Moguće je da se u navedenom ajetu upozorava na ovo veliko naučno dostignuće koje se pojavljuje u ahir-i zemanu i na to da će se proizvo-diti štofovi i mate-rijali otporni na vatru, a, Allah, dž. š., zna.

Mudrosti u Ibrahimovom, a. s., pozivanju

Metodom pitanja je ljude upozoravao na Istinu

Na razmišljanje o tome da kumiri kojima se klanjaju ne posjeduju nikakvu moć, Ibrahim, a. s., je svoj idolopoklonički narod naveo metodom postavljanja pitanja:

“Pa zašto se onda, umjesto Allahu, klanjate onima koji vam ne mogu ni korisiti niti od vas kakvu štetu otkloniti?”... (Al-Anbiya', 66)

Postavljanje pitanja osigurava da ljudi, koristeći svoju logiku, postanu svjesni stanja u kome se nalaze. Ovo je jedan veoma bitan metod pozivanja. Naspram iskrenih i mudrih pitanja, oni koji negiraju Allaha, dž. š., doživljavaju veliki slom pošto su sasvim očigledni dokazi Allahovog postojanja. Jasno je da će velika zabluda biti formiranje života okretanjem lica od Allahove vjere i zaboravljanjem na Allaha, dž. š. Ljudi koji posjeduju razum i savjest poimaju Allahovu neograničenu moć i silu, znaju da je On svemoguć, da posjeduje neograničeno znanje i mudrost i cijeli svoj život formiraju na Allahovom zadovoljstvu. A jedan od najefikasnijih puteva za osvješćavanje onih koji, pod utjecajem šejtana, ne razmišljaju o ovim činjenicama i koji se nalaze u zabludi je postavljanje pitanja koja će ih probuditi iz sna nepromišljenosti i osvježiti njihovu pažnju. Allah, dž. š., u nizu kur'anskih ajeta različitim pitanjima ljude poziva na razmišljanje:

Kažite vi Meni: vodu koju pijete - da li je vi ili Mi iz oblaka spuštamo? Ako želimo, možemo je slanom učiniti - pa zašto niste zahvalni? Kažite vi Meni: vatru koju palite - da li drvo za nju vi ili Mi stvaramo? Mi činimo da ona podsjeća i da bude korisna onima koji konače; zato hvali Gospodara svoga Veličanstvenog! (Al-Waqi'a, 68-74)

Objašnjavajući vjerski moral, vjernici mogu, u skladu sa stanjem sagovornika, bistrinom njegovog razuma i da li se odnosi savjesno ili ne, oprobati niz metoda. Ako je onaj koji se poziva osoba osjetljiva na Allahove ajete i osoba bistrog razuma, poimanje vjerskog morala bit će veoma lahko. Međutim, ako je, poput Ibrahimovih sagovornika, riječ o oholim i bezdušnim osobama, onda ih je, na neki način, potrebno probuditi, izvući ih iz stanja bezbrižnosti i idejno ih uzdrmati. Ovakvi ljudi su, zbog svoje oholosti, u jednoj nesvjesnosti u kojoj neće moći vidjeti Istinu, a ako je i vide neće je prihvatiti. Tvrdoglavo brane ispravnost svojih vjerovanja i ne trpe čak ni slušati drugačiju ideju. Postavljanje pitanja suprotnoj strani jedan je od najmudrijih metoda, koji će najbrže uroditi plodom u kontekstu pobijanja ideje koju u jednoj takvoj situaciji brani ta osoba. Tako će osoba doći u koliziju sa zabludjelom vjerom koju brani i sama se uvjeriti u svoju nerazboritost, u to kako je zapala u jednu izopačenu i neodrživu vjeru.

Drugi značaj postavljanja pitanja je, isto tako, onemogućavanje suprotnoj strani da izbjegne razmišljanje o onome o čemu se govori. Kao što se u Kur'anu saopćava, čovjek je biće sklono prepirci. Prema tome, naspram objašnjenja neke različite ideje, mnogi će, u principu, prijeći u protunapad nastojeći braniti svoju ideju. Jedan od načina onemogućavanja ove jalove rasprave je postavljanje pitanja i tako suprotnu stranu usmjeriti ka preispitivanju svoje ideje. Zbog toga što želi odvrćati od razmišljanja o Allahu, dž. š., Ahiretu, Džennetu i Džehennemu, šejtan nastoji ljude usmjeriti na put stalnog bježanja od Istine. Metod postavljanja pitanja se može koristiti naspram ovakvih osoba i tako osigurati da oni razmišljaju o činjenicama o kojima možda nikada ranije nisu razmišljali, kao što je Allahovo postojanje, smisao dunjalučkog života, o tome šta će biti nakon smrti, o Danu konačnog obračuna itd.

Značaj iskrenosti i hrabrog ponašanja prilikom pozivanja

Ibrahim, a. s., je jedan odabrani peygamber, kojeg je Allah, dž. š., obdario mudrošću i zadužio pozivanjem ljudi u vjeru. On je, poput svih ostalih peygamera, pozivao ljude na Pravi Put, na postizanje Allahovog zadovoljstva, na život za Ahiret i na uzoran moral. Način objašnjavanja tema, metode i stilovi koje su vjerovjesnici koristili prilikom ovog pozivanja trebali bi biti uzor svakom muslimanu; svi muslimani bi, prilikom pozivanja na vjerski moral, trebali pričati i ponašati se kao ovi odabrani ljudi.

Zajednice koje su peygamberi pozivali u vjeru u Allaha, dž. š., i napuštanje svojih zabludjelih vjerovanja, u biti su činili nerazumni, surovi ljudi. Međutim, kao što je to ajetom: **Zato ti pozivaj i budi istrajan, onako kako ti se naređuje, a ne povodi se za prohtjevima njihovim...** (Aš-Šura, 15) Svemo-gući naredio Muhammedu, a. s., svi peygamberi su se, prilikom pozivanja, ponašali na način kako će Allah, dž. š., biti zado-voljan i pri tome su iskazivali uzoran moral. I naspram Ibra-hima, a. s., nalazio se jedan svađalački narod koji je bio krajnje odan idolopokloničkoj vjeri svojih predaka. Iako im je Ibrahim, a. s., pokazao apsurdnost politeističkog sistema, oni su se upustili u raspravu sa njim:

I narod njegov se s njim raspravljao. “Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?” - reče on. “Ja se ne bojim onih koje vi Njemu pridružujete, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvaća sve. Zašto se ne urazumite? A kako bih se ja bojao onih koje Njemu pridružujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge pridružujete, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravome Putu.” To su dokazi naši koje dadosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, Mudri i Sveznajući. (Al-An’am, 80-83)

Jedan od najpozornijih momenata u Ibrahimovom pozivanju je, i njegova iskrenost i otvorenost. Govoreći o Allahovom postojanju, govorio je utjecajnim riječima, usmjerenim ka savjesti sagovornika. Otvoreno ih je opominjao i pozivao na strah jedino od Allaha, dž. š., a to je pokazivalo stepen njegove hrabrosti, pronicljivosti i odlučnosti naspram njih i njihovih kumira. Zabludjelost i besmisao vjerovanja njegovog naroda Ibrahim, a. s., je izražavao jednim iskrenim izlaganjem i efikasnim stilom. To je jedna Allahova naredba saopćena Kur'anom:

Allah dobro zna šta je u srcima njihovim, zato se ti ne obaziri na riječi njihove i posavjetuj ih, i reci im o njima ono što će ih dirnuti. (An-Nisa', 63)

Dok je sav njegov narod bio protiv njega, Ibrahimovo ushićenje i odlučnost, koji su refleksija snažne vjere u Allaha, dž. š., njegov efikasan, isken i racionalan stil nadmoćno je ponašanje koje dojmljuje svakog savjesnog čovjeka. Međutim, zato što je njegov narod bio jedna neupućena zajednica koja nije pristajala na shvatanje bilo čega, Ibrahim, a. s., je nakon toga oprobavao druge metode. Na njihov svađalački stil on je, kako se u Kur'anu kaže, odgovorio na najljepši način. U jednom kur'anskom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način naređuje vjernicima:

Ako se oni budu prepirali s tobom, reci: “Ja se samo Allahu pokoravam, a i oni koji me slijede.” I reci onima kojima je data Knjiga i neukima: “Primate islam!” Ako prime islam, onda su na Pravome Putu. A ako odbiju, tvoje je jedino da pozivaš. - A Allah dobro vidi robove Svoje. (Ali ‘Imran, 20)

Planski djelovati i etapno razmišljati

Kao što smo se na tome zadržali u prethodnom poglavlju, prilikom pozivanja naroda u vjeru u Allaha, dž. š., Ibrahim, a. s., je razradio razne planove i slijedio različite metode. Jedan od tih metoda je i prethodno preduzimanje mjera opreza imajući u vidu moguće opasnosti i reakcije koje će primiti. U Kur'anu se kaže da je peygambere Allah, dž. š., podržavao egzistencijalno i znanjem, da ih je obdario izuzetnom mudrošću, pronicljivošću i sposobnošću razumijevanja, da su bili obazrivi robovi, koji su, Allahovim nadahnućem, preduzimali pametne i djelotvorne mjere. Ove izuzetne odlike se na besprijekoran način pojavljuju i kod Ibrahima, a. s. Odgovornost koju mu je povjerio Allah, dž. š., on je izvršavao na najljepši način; do maksimuma je, u cilju pozivanja ljudi na Pravi Put, koristio sve raspoložive prilike.

Naspram Ibrahima, a. s., nalazila se mnogobrojna zajednica. Štaviše, ova zajednica mu je prijetila ubistvom, kamenovanjem i protjerivanjem sa ognjišta. Što se tiče Ibrahima, a. s., on je ove mušrike, koji su kovali razne smicalice, neizostavno želio udaljiti od sebe. Zbog toga im je rekao da je bolestan:

Kad je ocu svome i narodu svome rekao: “Čemu se to vi klanjate? Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete? I šta o Gospodaru svjetova mislite?” I on baci pogled na zvijezde, pa reče: “Ja ću se, evo, razboljeti!” - i oni ga napustiše, uzmaknuvši... (As-Saffat, 85-90)

To što je riječima koje je izgovorio nevjernike udaljio od sebe, krajnje je mudar i pametan potez. Oni koji su čuli da je bolestan udaljili su se od njega misleći da bi to moglo prijeći i na njih, te tako Ibrahimu, a. s., nisu uspjeli nanijeti nikakvo zlo. Ibrahim, a. s., koji je tako ostao sam, dobio je i na vremenu za razbijanje kumira. Da nije tako postupio, oni se ne bi udaljili od njega, a on tako možda ne bi našao priliku da porazbija kumire i pripremi klopku. Ovaj Ibrahimov detaljni plan, koji je skovao radi čišćenja ljudi od mnogoboštva, jedan je od najilustrativnijih primjera njegove bogobožnosti i to da je djelovao snagom vjere i ljubavi prema Allahu, dž. š. U cilju izvršavanja obaveze pozivanja, kojom ga je Allah, dž. š., zadužio, hrabro i odlučno, ulagao je nesebične napore kako ne bi pokleknuo ni pred kakvom nevoljom. Od ljudi nije očekivao nikakvu nagradu, na zlo je uzvraćao dobrotom, a čineći to, u fokusu je imao jedino postizanje Allahovog zadovoljstva.

U Kur'anu se iznose i drugi primjeri u vezi sa spašavanjem nečega iz ruku zalima, prikazujući to kao nešto pokvareno, s mahanom”. Jedan od tih primjera sadržan je u kazivanju o hazreti Hidru, koji je putovao zajedno sa Musaom, a. s. Ti ajeti glase:

I njih dvojica krenuše. I kad se u lađu ukrcaše, onaj je probuši. “Zar je probuši da potopiš one koji na njoj plove? Učinio si, doista, nešto vrlo krupno!” (Al-Kahf, 71)

“Što se one lađe tiče - ona je vlasništvo siromaha koji rade na moru, i ja sam je oštetiо jer je pred njima bio jedan vladar koji je svaku ispravnu lađu otimao.” (Al-Kahf, 79)

I u bušenju lađe od strane hzr. Hidra, blagoslovljenog roba koga je Allah, dž. š., podržavao jednim posebnim znanjem, pažnju skreće jedna velika pamet, pronicljivost i gledanje unaprijed. U ajetima se naglašava da je hzr. Hidir bio rob čija se snažna vjera u Allaha, dž. š., pokornost i još niz odlika hvale u Kur'anu, čiji je svaki postupak bio zasnovan na hajiru i mudrosti.

Hidr je probušio lađu, a, čineći to, imao je nekoliko bitnih ciljeva. Znao je da se pred njima nalazi jedan despotski kralj koji će naštetiti i lađi, a i onima koji njome plove; ponesen svojom milošću, odmah je siromasima pritrčao upomoć. Želio je spriječiti njihovo padanje u nevolju, podvrgavanje tiraniji nekog despota. Radi toga je, u cilju zaštite ovih siromaha, odmah probušio njihovu lađu i tako ju je, prikazujući je kao dotrajalu i sa mahanom, spasio iz ruku tirana. U međuvremenu, lađu je oštetio u razumnim granicama, na način da se, nakon popravke, ponovo može koristiti. Tako će oni koji vide lađu misliti da je dotrajala i odustat će od namjere da je otmu. Međutim, vjernici će, nakon prestanka opasnosti da tirani otmu njihovu imovinu, lahko opremiti lađu i ponovo je dovesti u ispravno stanje.

U nastavku ajeta se govori o tome da je hzr. Hidir bio rob koji je bez dvoumljenja izvršavao sve Allahove naredbe, koji je, svojim merhametom i saosjećajnošću, skretao pažnju drugih, koji je bio poznat po privrženosti i dobrotvornosti prema vjernicima, mudri rob koji je pohvaljivan strpljenjem i odlučnošću.

I Ibrahim, a. s., je, u skladu sa planom kojeg je načinio u borbi protiv nevjerničkog naroda, porazbijao sve kumire kojima su se oni klanjali doživljavajući ih kao svoja božanstva, ali je čitavog ostavio samo jednog. Oni koji su to vidjeli optužili su Ibrahima za razbijanje kumira i namjeravali su ga kazniti zbog toga. Eto, kao što smo i prije istakli, plan kojeg je Ibrahim, a. s., pripremio protiv nevjernika pojavljuje se upravo ovdje:

“To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju govoriti” - reče on. (Al-Anbiya’, 63)

Ovim Ibrahimovim riječima idolopoklonički narod, koji je vjerovao da kameni, drveni kumiri upravljaju cijelim univerzumom, da gospodare nad svim živim bićima, ušao je u jednu veoma veliku bezizlaznost, poniženi su i nisu mogli dati nikakav odgovor. Bilo je sasvim očito da su ti kumiri bili kipovi od komada drveta ili kamena, koji nisu bili živi i nisu posjedovali nikakvu moć. Sasvim je jasno da nisu imali drugog izlaza osim prihvatanja ove nepobitne činjenice. Međutim, ove istine, u koje su vjerovali i srcem i dušom, oni nisu mogli i verbalno izraziti. A jedan od razloga njihovog takvog postupanja je činjenica da su, kako Kur'an kaže, bili **“nepravedni i oholi”** (An-Naml, 14).

A drugo bitno pitanje iz Ibrahimovog pozivanja je to da je, prije no što je prešao na jedno novo objašnjenje, potpuno dokrajčio sva iskrivljena vjerovanja svoga naroda. Allah, dž. š., je Ibrahimu, a. s., dao veliku mudrost, jednu izuzetnu moć razumijevanja i pozivanja. Prilikom pozivanja naroda u vjeru u Allaha, dž. š., koristio je najmudrije, naefikasnije i najpametnije metode. Allahovim nadahnućem je, kao što smo maločas istakli, uništio neodrživu vjeru svoga naroda, na najefikasniji način je iznio nivo zabludjelosti i nastranosti njihove politeističke vjere. Tako je ovaj blagoslovljeni vjero-vjesnik, koga je naš Gospodar ljudima poslao kao opominjača i spasitelja i koga je uzvisio nad ostalim ljudima, Allahovom voljom, umjesto lažnog poimanja, uspostavio istiniti svjeto-nazor zasnovan na vjeri u Allahovo postojanje, u Njegovu jednoću, svemoć i sveznanje.

Ovaj Ibrahimov mudri put, koji je, Allahovim nadahnućem, slijedio pozivajući svoj narod na Pravi Put, veoma je bitan vodič koji, kao uzor, mogu koristiti svi muslimani prilikom objašnjavanja vjerskog morala. Ovo pozivanje, koje je Ibrahim, a. s., upućivao svome narodu, pokazuje da je, prilikom pozivanja neke zajednice u vjeru u Allaha, dž. š., prethodno iznošenje bezizlaznosti i proturječnosti idolopokloničke vjere te zajednice krajnje mudar i efikasan put. Tako će ljudi, koji vide da je njihova vjera ustanovljena na osporenim temeljima, uz Allahovu pomoć, mnogo bolje uspjeti poimati superiornost prave vjere, uspjeh će vidjeti da je cijeli univerzum Allah, dž. š., stvorio iz ničega, da Allah, dž. š., posjeduje neograničenu moć i silu i da obuzima sva živa bića.

Izaslanici koji su došli Ibrahimu, a. s.

Jedna od najvećih Allahovih blagodati kojima je obdario Ibrahima, a. s., je ta što ga je podržavao melecima. Prema saopćenjima koja nam Allah, dž. š., daje u Kur'anu, melec izaslanici su, u obliku ljudi, posjetili Ibrahima, a. s., u njegovoj kući:

Da li je doprla do tebe vijest o uvažanim gostima Ibrahimovim kada mu oni udoše i rekoše: “Mir vama!”, i on reče: “Mir vama, ljudi neznani!” (Az-Zariyat, 24-25)

I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu radosnu vijest. “Mir!” - rekoše; - “Mir!” - odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. (Hud, 69)

Kao što se vidi, Ibrahim, a. s., je odmah shvatio da su gosti drugačiji ljudi. Prema ovim gostima, koje uopće nije poznao, pokazao je primjer jednog izuzetnog gostoprimitva: odmah ih je lijepo počastio, a, to što je on učinio manifestacija je njegovog superiornog morala. Čašćenje prije no što to musafiri zatraže jedna je od odlika profinjenosti u koju se muslimani trebaju ugledati. Jedan od primjera Ibrahimove profinjenosti je i to da je taj ićram pripremio a da to gosti nisu primijetili:

I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: “Zar nećete jesti?” – upita. (Az-Zariyat, 26-27)

Neznane goste Ibrahim, a. s., nije upitao da li su gladni, štaviše, nije im dao priliku da osjete da se vrše neke pripreme za jelo. Musafir koji nam dođe u goste možda se snobiva reći da je gladan i iz samopoštovanja to ne izrazi. Ibrahimovo neprimjetno pripre-manje jela jedan je od pokazatelja njegove pažnje i poštovanja prema musafiru.

Svoje musafire Ibrahim, a. s., je počastio pečenim “debelim teletom”, a to pokazuje da je to jedno veoma ukusno i lijepo jelo. Pripremio im je jedno od najukusnijih, najsvježijih jela, koje pruža veliko zadovoljstvo. A Ibrahimovo pitanje: “Zar nećete jesti?” upućeno prilikom postavljanja sofe, opet je jedan od primjera pristojnog ponašanja i izuzetnog morala ovog blagoslovljenog vjerovjesnika koga je Allah, dž. š., učinio uzorom cijelom čovječanstvu.

Vijesti koje su donijeli izaslanici

Ibrahimovi musafiri nisu jeli ono čime ih je on počastio:

A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuže ga neka zebnja od njih. “Ti se ne boj!” - rekoše oni - “mi smo Lutovu narodu poslani.” (Hud, 70)

To što oni, unatoč tome što se krajnje srdačno odnosio prema musafirima i što ih je lijepo ugostio, nisu jeli jemek kojim ih je počastio, Ibrahimu je bio jedan pokazatelj da je posrijedi nešto nesva-kidašnje. Nesumnjivo, ovi melec, koji su mu došli u liku čovjeka, iskazali su jedan krajnje neporočan i plemenit moral. Upravo zato što je odmah shvatio da su oni veoma dragocjeni musafiri, i Ibrahim, a. s., se prema njima ponio krajnje gосто-ljubivo. Zauzvrat, izaslanici su otkrili svoj identitet, a potom Ibrahima, a. s., izvijes-tili o radosnoj vijesti o čestitom čeljadetu:

... kada su mu ušli i rekli: “Mir!” - on je rekao: “Mi smo se vas uplašili.” “Ne plaši se!” - rekoše - “donosimo ti radosnu vijest, učena sina ćeš imati.” (Al-Hidžr, 52-53)

Naspram ove radosne vijesti, Ibrahim, a. s., i njegova žena ostali su zbunjeni pošto su oboje već bili u poodmaklim godinama. Štaviše, Ibrahimova žena nije imala djece. Na ovu radosnu vijest izaslanika Ibrahim, a. s., je odgovorio slijedećim riječima:

“Zar mi donosite radosnu vijest sada kad me je starost ophrvala?” - reče on - “čime me radujete?” “Donosimo ti radosnu vijest koja će se doista obistiniti” - rekoše oni -, “zato nadu ne gubi!” (Al-Hidžr, 54-55)

A žena njegova stajala je tu, i Mi je obradovao Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmijehnu. “Jadna ja!” - reče - “zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!” (Hud, 71-72)

Ovo je za Ibrahima, a. s., bila vijest o jednoj velikoj mudžizi. Kada je, u čuđenju, njegova žena, koja je bila zaštićena ovom viješću izaslanika, upitala kako će se poroditi, izaslanici su dali slijedeći odgovor: **“Tako je odredio Gospodar tvoj” - rekoše oni - “On je Mudar i Sveznajući”** (Az-Zariyat, 30). A u drugom ajetu Allah, dž. š., saopćava da se Ibrahim, a. s., i njegova žena ne trebaju čuditi ovoj Njegovoj moći:

“Zar se čudiš Allahovoj moći?” - rekoše oni - “Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!” (Hud, 73)

Izaslanici su, osim toga, Ibrahima, a. s., podsjetili i na slijedeću činjenicu:

“Donosimo ti radosnu vijest koja će se doista obistiniti” - rekoše oni -, “zato nadu ne gubi!” (Al-Hidžr, 55)

Izgubiti nadu u Allaha, dž. š., duševno je stanje onih koji žive udaljeni od vjere. Neispunjenjem određenih očekivanja, takve ljude obuzima beznađe i vjeruju da se njihove želje nikada neće ostvariti. To je, pak, pokazatelj da oni nisu u stanju ispravno poimati Allaha, dž. š. Što

se tiče Ibrahima, a. s., on je, kao nepokolebljivi uzdanik u Allaha, dž. š., iskazivao uzorne moralne vrline.

Svjestan Allahove moći, sve ono što želi, vjernik traži od Allaha, dž. š., i nada se u Njega. Ne smije se zaboraviti da je On Stvoritelj okolnosti, a i ishoda koji nastaju u vezi s tim, da je On onaj koji je na Zemlji uspostavio zakone. Kada nešto odluči, On samo kaže “Budi!” i to se odmah desi. Zato što je kod Allaha, dž. š., sve moguće, vjernik je u svakoj svojoj želji obuzet nadom. Svoju svemoć Allah, dž. š., u Kur'anu ističe na slijedeći način:

On je stvoritelj nebesa i Zemlje, i kada nešto odluči, za to samo rekne: “Budi!” - i ono bude. (Al-Baqara, 117)

Insan koji spozna ovu činjenicu zna da je i barijere, koje izgledaju kao nepremostive, Svojom mudrošću stvorio Allah, dž. š.: On je Stvoritelj nerodnosti, a kada god odluči, On to može preobratiti u suprotno. I u kazivanju o Ibrahimu, a. s., desilo se tako: unatoč poodmaklim godinama i činjenice da je njegova žena bila nerotkinja, Allah, dž. š., im je podario učenog sina. Jedino je Allah, dž. š., Taj koji ubija, proživljuje i ostavlja u životu.

Allah, dž. š., nam je u Kur'anu saopćio jedan čudotvorni događaj i obavijestio nas da je Ibrahima, a. s., i njegovu ženu, za koje je bilo nemoguće da imaju potomstvo, obdario sinom. Sasvim je moguće da se u ovom ajetu nalazi i išaret na savremeno liječenje nerodnosti i dostignuća u medicini. (Allah, dž. š., najbolje zna.)

Druge vijesti koje su izaslanici donijeli Ibrahimu, a. s.

Prva vijest koju su izaslanici donijeli Ibrahimu, a. s., bila je vijest o sinu. Što se tiče druge, to je bila vijest o skorom uništenju nevjerničkog naroda Lutova, a. s., koji je, poput Ibrahima, a. s., bio jedan od blagoslovljenih pejgambera. (Lut, a. s., je bio pejgamber, koji je živio u vrijeme kad i Ibrahim, a. s., na istom geografskom području, i koji je svoj homoseksualni narod odvrćao od te nastranosti i pozivao u vjeru u Allaha, dž. š. U drugom dijelu knjige detaljnije ćemo govoriti o životu Luta, a.s.) Ovu vijest izaslanika Allah, dž. š., nam saopćava slijedećim riječima:

“A šta vi hoćete, o, izaslanici?” - upita Ibrahim. “Poslani smo narodu grješnom” - rekoše - “da sru-ćimo na njih grumenje od ilovače, svako obilježeno u Gospodara tvoga za one koji su u razvratu svaku mjeru prešli.” (Az-Zariyat, 31-34)

Dijalog između Ibrahima, a. s., i izaslanika se na slijedeći način navodi u Kur'anu:

I kad izaslanici naši Ibrahimu radosnu vijest donesoše: “Mi ćemo uništiti stanovnike onoga grada, jer su njegovi stanovnici nevjernici.” “U njemu je Lut” - reče Ibrahim. - “Mi dobro znamo ko je u njemu” - rekoše oni - “mi ćemo njega i porodicu njegovu sigurno spasiti, osim žene njegove, ona će ostati s onima koji će kaznu iskusiti. (Al-'Ankabut, 31-32)

I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se počeo raspravljati sa Našim izaslanicima o narodu Lutovu; Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. “O Ibrahime, prodi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja, sigurno!” (Hud, 74-76)

Vijest o uništenju, koju su donijeli Allahovi izaslanici, u drugoj suri se navodi na slijedeći način:

“Mi smo poslani narodu navjerničkom” - rekoše - “samo ćemo svu Lutovu čeljad spasiti, osim žene njegove, ona će, odlučili smo, sa ostalima kaznu iskusiti.” (Al-Hidžr, 58-60)

Allah, dž. š., u Kur'anu kaže da nikada neće uništiti neku zajednicu u kojoj se nalaze vjernici i zato, putem Svojih meleka izaslanika, Allah, dž. š., obavještava Ibrahima i Luta, a. s., o tome šta trebaju raditi. Tako su oni napustili to područje i učinili hidžru.

Ibrahimovi, a. s., sinovi: Ismail i Ishak, a. s.

Izaslanici koji su došli Ibrahimu, a. s., saopćili su mu radosnu vijest primanja dove koju je on, zapravo, ranije uputio Allahu, dž. š. Ta dova je bila Ibrahimovo traženje čestitog potomstva od Allaha, dž. š.:

“Gospodaru moj, daruj mi porod čestit!” (As-Saffat, 100)

Ibrahim je od Allaha, dž. š., zatražio čestitog evlada. Međutim, ako napravimo uvid u originalni tekst Kur'ana, vidjet ćemo da Ibrahim, a. s., nije izrazito tražio svoje čeljade, već bilo kog čestitog muslimana koji će, nakon njegove smrti, provoditi Allahovu vjeru. Da Ibrahim, a. s., nije bio u iščekivanju svog evlada, razumije se i iz odgovora kojeg je dao izaslanicima. Kada su mu izaslanici saopćili radosnu vijest o “učenom sinu”, on je odgovorio: **“Zar mi donosite radosnu vijest sada kad me je starost ophrvala?” - reče on - “čime me radujete?”** (Al-Hidžr, 54). Međutim, Allah, dž. š., je Ibrahimu, a. s., odlučio stvoriti vjernički soj zato je, mudžizom, njegovu ostarjelu i nerodnu ženu učinio pogodnom za rađanje. A kao što smo istakli i u prethodnim poglavljima, ovu radosnu vijest dobio je putem izaslanika:

“I Mi smo ga obradovali dječakom blage naravi.” (As-Saffat, 101)

Ovaj primjer iz kazivanja o Ibrahimu, a. s., vidljiv je i u slučaju Zekerijja, a. s., koji je poticao od njegovog soja. Allah, dž. š., nas u Kur'anu na slijedeći način obavještava o Zekerijjaovoj dovi i o tome kako ga je obdario čestitim sinom:

Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovu Zekerijjau, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo, i rekao: “Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela, a nikada nisam, kad sam Ti, Gospodaru moj, molbu uputio, nesretan ostao. Bojim se rodaka svojih po krvi poslije mene, a žena mi je nerotkinja, zato mi pokloni od Sebe sina da naslijedi mene i porodicu Jakubovu, i učini, Gospodaru moj, da budeš s njim zadovoljan.” “O Zekerijja,

javljam ti radosnu vijest da će ti se dječak roditi, ime će mu Jahja biti, nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.” “Gospodaru moj,” - reče on - “kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?” “Eto tako!” - reče. “Gospodar tvoj je rekao: ‘To je Meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a nisi ništa bio.’” (Maryam, 2-9)

I Zekerijja, a. s., je, kao i Ibrahim, od Allaha, dž. š., tražio čestitog nasljednika. Nikako se ne smije zaboraviti da, ukoliko Allah, dž. š., nekoga ne uputi na Pravi Put, onda mu niko drugi tu ne može pomoći. Allah, dž. š., u Kur'anu kaže: **“...Allah ukazuje na Pravi Put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će Pravim Putem poći”** (Al-Qasas, 56).

U ovom kontekstu, Allah, dž. š., nam navodi i primjer sina Nuhova, a. s. Ta osoba je sin blagoslovljenog peygambera, kojeg je, njegovom iskrenošću, saburom, pokornošću i lijepim moralom, On učinio uzorom čovječanstvu. Međutim, on se nije držao Pravog Puta na koji ga je pozivao Nuh, a. s., i bio je od nevjernika. Allah, dž. š., ga je, zajedno sa ostalim nevjernicima, uništio u potopu (Hud, 43).

Što se tiče Ibrahima, a. s., Allah, dž. š., ga je obradovao čestitim evladima. U Kur'anu se saopćava da su ti blagoslovljeni robovi bili Ismail i Ishak, a. s., kojima je Allah, dž. š., ukazao čast vjerovjesnika. I oni su, dakle, kao i Ibrahim, a. s., svojom privrženošću Allahu, dž. š., uzornim moralom i predanošću, bili blagoslovljeni peygamberi. U Kur'anu se na slijedeći način saopćava iskrena dova i zahvalnost koju je, nakon što je obradovan viješću o Ishaku i Ismailu, Ibrahim, a. s., uputio Allahu, dž. š.:

“Hvala Allahu, koji mi je u starosti podario Ismaila i Ishaka; Gospodar moj, uistinu, uslišava molbe.” (Ibrahim, 39)

Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je Ismail, a. s., bio “od onih dobrih” i da mu je dao “prednost nad svijetom ostalim”, a osim toga: on je ispunjavao dato obećanje i bio poslanik (Maryam, 54-55). Allah, dž. š., u Kur'anu cijelom čovječanstvu saopćava i to da je zadovoljan Ismailom, a. s.

Dok je još Ibrahim, a. s., bio u životu, Allah, dž. š., je Ishaku, a. s., podario Jakuba. Jakub, a. s., je, isto tako, bio vjernik, ko-jem je Allah, dž. š., ukazao čast peygamberstvom. Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je Svojom milošću obasuo ovog oda-branog roba (Yusuf, 6). Jakub, a. s., je blagoslovljeni insan, koji je posjedovao iskrenu vjeru u Allaha, dž. š., i koji se u Kur'anu (Sad, 46) hvali činjenicom da mu je uvijek na umu bio budući svijet. Allah, dž. š., nas na slijedeći način u Kur'anu obavještava o izuzetnim moralnim odlikama Ishaka i Jakuba, a. s.:

Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Sad, 46-47)

I poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim, i učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 72-73)

I obradovali smo ga Ishakom, vjerovjesnikom i čovjekom dobrim. (As-Saffat, 112)

Ibrahim, a. s., se u Kur'anu pohvaljuje time da se u svim svojim poslovima usmjeravao ka Allahu, dž. š., da Mu se iskreno i iz duše obraćao dovom i da je bio odlučan i nepokolebljiv u svojoj vjeri u Allaha, dž. š. Ibrahimovo pokorno držanje naspram svih nevolja i poteškoća koje su ga snalazile uzor je svim vjernicima. A njegova dova u vezi sa sinovima očit je pokazatelj te iskrenosti:

“Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.” (Ibrahim, 37)

Veliku dobrotu nad Ibrahimom, a. s., i njegovim sojem Allah, dž. š., na slijedeći način ističe u suri Yusuf:

I eto tako, Gospodar tvoj će tebe odabrati, i tumačenju snova te naučiti, i milošću Svojom tebe i Jakubovu porodicu obasuti, kao što je prije tebe obasuo pretke tvoje, Ibrahima i Ishaka. - Gospodar tvoj, doista, sva zna i mudar je.” (Yusuf, 6)

U drugim ajetima Allah, dž. š., kaže o soju Ibrahima, a. s.:

I Mi smo mu Ishaka i Jakuba poklonili i potomcima njegovim vjerovjesništvo i Knjigu dali, a njemu na ovom svijetu lijep spomen sačuvali, a na onome će, doista, jedan od onih dobrih biti. (Al-'Ankabut, 27)

I sjeti se robova Naših Ibrahima i Ishaka i Ja'kuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Sad, 45-47)

I pošto napusti njih i one kojima su se, mimo Allaha klanjali, Mi mu Ishaka i Jakuba darovasmo, i obojicu vjerovjesnicima učinismo i darovasmo im svako dobro i učinismo da budu hvaljeni i po dobru spominjani. (Maryam, 49-50)

Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je Ibrahimovu porodicu odabrao nad ostalim, da ih je podržao Knjigom i mudrošću i da im je dao veliko carstvo:

Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom. (Ali 'Imran, 33)

Ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli. A Mi smo Ibrahimovim potomcima Knjigu i mudrost dali, i carstvo im veliko darovali. (An-Nisa', 54)

Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravome Putu.” To su dokazi Naši koje damosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, Mudri i Sveznajući. (Al-An'am, 82-83)

I u naraštajima kasnijim mu spomen sačuvasmo: “Nek je u miru Ibrahim!” Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine, a on je, doista, bio rob Naš, vjernik. (As-Saffat, 108-111)

Allah, dž. š., je Ibrahima, a. s., nagradio jednim lijepim, hajirli i čistim sojem. Dok je njegov narod bio neposlušan, ohol i ustrajan u nevjerovanju u Allaha, dž. š., sinovi Ibrahima, a. s., koje će, kao nasljednike, ostaviti narodu, odabrani su kao pejgamberi:

I Mi mu poklonismo i Ishaka i Jakuba; i svakog uputismo - a Nuha smo još prije uputili - i od potomaka njegovih Davuda, i Sulejmana, i Ejjuba, i Jusufa, i Musaa, i Haruna - eto, tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine. (Al-An'am, 84)

Ismail i Ishak, a. s., su, zajedno sa Ibrahimom, a. s., pozivali ljude u vjeru u Allaha, dž. š. Ismail i njegov otac Ibrahim, a. s., sagradili su svetu Kabu.

Ibrahimova, a. s., gradnja Kabe

Allah, dž. š., u Kur'anu kaže da je Ibrahim, a. s., sa svojim sinom Ismailom, a. s., sagradio Kabu. Kaba, koja se nalazi u arabijskom gradu Mekki, prvi je hram koji je izgrađen kao mjesto jedino za molitvu Allahu, dž. š. Da se u Kabi, “prvom hramu sagrađenom za ljude”, nalazi “mjesto na kome je stajao Ibrahim, a. s.” Allah, dž. š., saopćava slijedećim riječima:

Prvi hram sagrađen za ljude jeste onaj u Mekki, blagoslovljen je on i putokaz svjetovima. U njemu su znamenja očividna - mjesto na kojem je stajao Ibrahim. I onaj ko uđe u nj treba biti siguran. Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje - pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome. (Ali 'Imran, 96-97)

Zadatak izgradnje Kabe, koji mu je povjerio Allah, dž. š., Ibrahim, a. s., je izvršio zajedno sa svojim sinom Ismailom, a. s. Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je na slijedeći način nadahnuo Ibrahima, a. s.:

I kada smo kao pribježište Ibrahimu pokazali mjesto gdje je Hram, rekli smo: “Ne smatraj Nama nikoga ravnim, i očisti ovaj Hram Moj za one koji će ga obilaziti, koji će tu u blizini njegovoj stanovati, i koji će molitvu obavljati i oglasi ljudima hadž!” - dolazit će ti pješke i na kamilama iznurenim; dolazit će iz mjesta dalekih, da bi koristi imali i da bi u određene dane, prilikom klanja kurbana, kojim ih je Allah opskrbio, Njegovo ime spominjali. Jedite meso njihovo, a nahranite i siromaha ubogog! (Al-Hadždž, 26-28)

Allah, dž. š., je Ibrahimu, a. s., naredio da očisti Kabu. Kako god to može biti fizičko čišćenje, isto tako može biti i čišćenje u duhovnom značenju. Prema tome, ovim ajetom nas Allah, dž. š., obavještava da je naredio i fizičko, a i duhovno (od nečistoće širka i nevjernika, koji su se klanjali drugima mimo Allaha, dž. š.) čišćenje Kabe. U drugom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava Ibrahimov i Ismailov, a. s., zadatak izgradnje Kabe:

I dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: “Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš!” (Al-Baqara, 127)

Dok su gradili Kabu, odnosno dok su vršili jedan faktički posao i ibadet, Ibrahim i Ismail, a. s., su stalno činili dovu Allahu, dž. š. Ugledajući se u ovu lijepu odliku peygambere, mi se o svakom pitanju možemo obratiti Allahu, dž. š., od Njega možemo tražiti pomoć, i kada obavljamo neki posao, možemo Ga hvaliti i veličati, pošto je , Allah,dž. š., Onaj koji zna i ono nejskrivenije kod čovjeka,Koji ga u svakom trenutku čuje i vidi i Koji je obaviješten o svemu onome što čini. Vjernik zna da će se Allah, dž. š., odazvati svim dovama i činjenje dove doživljava kao način približavanja Allahu, dž. š. Ponekad neki ljudi misle da dovu mogu činiti samo u određeno vrijeme i na određenom mjestu te je nastoje uobličiti određenim klišeom. Međutim, dove peygambere o kojima smo obaviješteni Kur'anom pokazuju nam da vjernik može činiti dovu i kada je u nekom poslu, i kada leži, sjedi; uvijek i u svim prilikama se može obratiti Allahu, dž. š. Za to ne postoji nikakvo pravilo. Insan se u svakom trenutku može usmjeriti ka Allahu, dž. š., srčano Ga spominjati u svakom trenu i veličati Ga Njegovim najljepšim imenima.

Na kraju dova, koje su činili prilikom izgradnje Kabe, Ibrahim i Ismail, a. s., su veličali Allaha, dž. š. Nakon što su izrazili ono što traže od Allaha, dž. š., oba peygambere su Ga hvalili isticanjem da On sve čuje i sve zna. To, pak, pokazuje da je, i prilikom dova, lijepo Allaha, dž. š., spominjati i moliti Ga Njegovim svojstvima. Allah, dž. š., u jednom ajetu kaže slijedeće:

Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena - kako budu radili, onako će biti kažnjeni! (Al-A'raf, 180)

Spominjući Allaha, dž. š., isticanjem, poput peygambere, Njegove veličine, da On sve vidi, čuje, da je svemoguć, da posjeduje mudrost i vlast, odlike su vjernika. U Kur'anu postoji niz ajeta u vezi sa dovama peygambere, koji su pokazatelji i uputa vjernicima kako da se obraćaju Allahu, dž. š.

Ibrahimovo i Isamilovo iskušenje kurbanom

Jedan od događaja o kojima nas Allah, dž. š., obavještava u kazivanju o Ibrahimu, a. s., je slučaj kurbana. Ovo iskušenje kojem su bili izloženi Ibrahim, a. s., i njegov sin Ismail, a. s., na slijedeći način se ističe u Kur'anu:

I Mi smo ga obradovali dječakom blage naravi. I kad on odraste toliko da mu počne u poslu pomagati, Ibrahim reče: “O, sinko moj, u snu sam vidio da te trebam zaklati, pa šta ti misliš?” - “O, oče moj,” - reče - “onako kako ti se naređuje, postupi; vidjet ćeš, ako Bog da, da ću sve izdržati.” I njih dvojica poslušashe, i kad ga on čelom prema zemlji položi, Mi ga zovnusmo: “O, Ibrahim, ti si se Objavi u snu odazvao; - a Mi ovako nagrađujemo one koji dobra djela čine - to je, zaista, bilo pravo iskušenje!” - i kurbanom velikim ga iskupismo. (As-Saffat, 101-107)

U navedenim ajetima Allah, dž. š., nas obavještava o tome na kakvo iskušenje je stavio Ibrahima, a. s. Islamski alimi ove ajete generalno komentiraju na isti način. Ilustracije radi, poznati

turski alim, Elmalili Hamdi Yazir, u svom djelu Kuran-i Kerim tefsiri, ističe da je objava ono što je Ibrahim, a. s., vidio u snu, a da je izvršenje te objave naredba. Objašnjenje nastavka ajeta on iznosi na slijedeći način:

... On se nije usudio učiniti to nasilu. Prvo je, kako bi se posavjetovao o načinu izvršenja, postavio pitanje o tome šta on misli, a time je, prvenstveno, htio da, povinovanjem, on postigne nagradu i sevap. Treba zamisliti koliko je intenzivan osjećaj saosjećanja u srcu oca, koji se, dok to saopćava, obraća sa: "O, sinko moj!" i koliko njime dominira ogromna ljubav prema Allahu, dž. š., i naloženom zadatku. (...) A njegov sin blage naravi, koji je znao da je to jedna Božanska naredba i da je Allah, dž. š., sa strpljivima: "O, oče moj," - reče - "onako kako ti se naređuje, postupi; vidjet ćeš, ako Bog da, da ću sve izdržati." ⁵

U tefsiru Omera Nasuhi Bilmena ovo se iskušenje, kojem je bio izložen Ibrahim, a. s., i njegov sin, tumači na slijedeći način:

I Ibrahim, a. s., a i njegov sin su, izvršenjem naredbe, pokazali predanost Allahu, dž. š., a Ibrahim, a. s., se našao u takvom stanju da je, radi klanja, svoga sina položio na jednu stranu lica. (...) Shvatajući da je to od Boga dž.š., san, a time i naredba, on je uložio napore u cilju izvršenja te naredbe ispoljavajući pri tome sabur i bespogovornu poslušnost Allahu, dž. š. Na kraju, Allah iskazuje Svoju milost, naređuje mu da, umjesto sina, zakolje hajvana i tako Ibrahima, a. s., spašava od jedne takve požrtvovanosti. ⁶

Iz ajeta i njihovih tefsira se sasvim jasno vide Ibrahimova i Ismailova, a. s., srčana predanost, pokornost i privrženost Allahu, dž. š. Ovaj izuzetni moral je veoma lijep uzor, jedinstven vodič svima onima koji vjeruju u Allaha, dž. š. Zato bi, svi vjernici trebali slijediti njihov Put i prepoznavati se po pedantnosti izvršenja Allahovih naredbi, po svome nepopustljivom, strpljivom i pokornom karakteru naspram poteškoća ili nevolja. U nastavku sure As-Saffat Allah, dž. š., kaže slijedeće:

I u naraštajima kasnijim mu spomen sačuvamo: "Nek je u miru Ibrahim!" Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine, a on je, doista, bio rob Naš, vjernik. (As-Saffat, 108-111)

U Kur'anu se nalazi niz ajeta koji govore o moralnim

IBRAHIMOV, A. S., UZORNI MORAL

odlikama blagoslovljenih peygambera, koje je Allah, dž. š., poslao da ljude opominju, upozoravaju i donose im radosne vijesti. Svi peygamberi su, svojom predanošću Allahu, dž. š., iskrenošću, odanošću i pravednim, skromnim i dostojanstvenim ponašanjem, bili ljudi krajnje visokog morala. Snažna Muhammedova, a. s., vjera u Allaha, dž. š., njegova pokornost, iskrenost i bogobojažnost, to da se Sulejman, a. s., u svim prilikama zahvaljivao Allahu, dž. š., veličao Njegovu slavu, odlučnost, moć i volju u kontekstu širenja vjere, Ejjubovo i Nuhovo, a. s., strpljenje, Musaova, a. s., iskrenost, Isaova, a. s., izuzetna prođuhovljenost i predanost Allahu, dž. š., to da se Davud, a. s., u svim situacijama usmjeravao i oslanjao na Allaha, dž. š., i još niz izuzetnih odlika ističu se u Kur'anu kao primjer svim ljudima. Allah, dž. š., u kur'anskim ajetima hvali i Ibrahima, a. s., i svim njegovim izuzetnim svojstvima ga ističe kao uzor svim muslimanima.

Svi ljudi Svijeta sebi za uzor trebaju uzeti ove blagoslovljene ljude, kojima je Allah, dž. š., ukazao čast misijom peygambera, koje je podržao znanjem i snagom i hvalio njihovim uzornim moralom. Svi muslimani bi se trebali ugledati u ove blagoslovljene robove, koje je Allah, dž. š., uzdigao nad ostalim svjetovima, i u svojim životima provoditi odlike njihovog jedinstvenog morala. U ovom poglavlju ćemo, objašnjenjem izuzetnog morala Ibrahima, a. s., koji se, snažnom vjerom u Allaha, dž. š., predanošću, pokornošću i iskrenošću, hvali u mnogim kur'anskim ajetima, dati podstrek i pozvati ljude na iskazivanje morala, kakvog je imao Ibrahim, a. s.

Ibrahim, a. s., je “Allahov prijatelj”

Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? - A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja. (An-Nisa', 125)

Allah, dž. š., u Kur'anu kazuje da je Ibrahima, a. s., uzeo za Svoga prijatelja. Zbog toga se Ibrahim, a. s., predstavlja kao “Halilullah” (Allahov prijatelj) i od strane ljudi oslovljava se ovim lijepim imenom. Muhammed, a. s., je rekao: **“O, moj Allahu, Ibrahim, alejhi-s-selam, je Tvoj prijatelj, Tvoj peygamber.”**⁷

A u *Novom Zavjetu*, koji je nakon objavljivanja iskrivljen, nalaze se slijedeće formulacije u vezi sa Ibrahimom (Abrahamom), a. s.:

*Zar se Abraham, otac naš, ne opravda djelima, kad na žrtvenik prinese Izaka, sina svoga? Vidiš: vjera je surađivala s djelima njegovim i djelima se vjera usavršila te se ispunilo Pismo koje veli: Povjerovala Abraham Bogu i uračuna mu se u pravednost pa prijatelj Božji posta.*⁸

Jedini životni cilj Allahovog, dž. š., prijatelja, onoga ko posjeduje ljubav i strah od Allaha, dž. š., je postizanje Njegovog zadovoljstva, milosti i Dženneta. Allah, dž. š., je uvijek u njegovom srcu i pameti. Naspram ljepota koje vidi, on govori “kako je to lijepo Allah stvorio, On je vrijedan hvale”, i veliča Ga najljepšim imenima.

Zna da su sve blagodati, koje mu se daju, od Allaha, dž. š., i mnogo Mu se zahvaljuje. A kada se suoči sa nekim problemom i nevoljom, zna da je to iskušenje od strane Allaha, dž. š., i da je to stvoreno zajedno sa hajrima. U ime Allaha on iskazuje lijepo strpljenje, oslanja se na Njega i čini dobra djela za budući svijet. A kao što je i Bediuzzaman Said Nursi rekao **“Elhamdulillah ala**

kulli hal” (*Hvala Allahu u svakom stanju*), uvijek se zahvaljuje Allahu, dž. š., bez obzira da li bio u blagodatima ili u nevoljama.

Allah, dž. š., u Kur'anu podstiče ljude da se domognu ovog časnog položaja. U jednom kur'anskom ajetu On na slijedeći način naređuje vjernicima da traže načina kako da Mu se približe:

O, vjernici, Allaha se bojte i nastojte da Mu se umilite... (Al-Ma'ida, 35)

Zato požurite Allahu (Az-Zariyat, 50) kaže Allah, dž. š., a u jednom drugom ajetu On nam se obraća na slijedeći način:

“... Zato, namaz obavljajte i zekat dajite i u Allaha se pouzdajte; On je Gospodar vaš, i to kakav Gospodar i kakav zaštitnik!” (Al-Hadždž, 78)

A u suri Al-Muzzammil, Allah, dž. š., naređuje ljudima da Mu se potpuno posvete:

I spominji ime Gospodara svoga i Njemu se potpuno posveti - On je Gospodar istoka i zapada, nema Boga osim Njega, i Njega uzmi za zaštitnika! (Al-Muzzammil, 8-9)

Ibrahim, a. s., je posjedovao snagu , pronicljivost i sposobnost rastavljanja istine od neistine

Allah, dž. š., kazuje u Kur'anu da je Ibrahim, a. s., bio rob koji je posjedovao “snagu i pronicljivost” (Sad, 45). Pro-nicljivost (*ebsar*) dolazi u značenju mišljenja, nazora, i mogućnost mudrog promatranja događaja, moć dubokog prosuđivanja. Kao i svi pejgamberi, koje je, njihovim dubokim imanom, iskrenošću i pokornošću, Allah, dž. š., učinio uzorom čovječanstvu, i Ibrahim, a. s., je bio pejgamber koji je donosio prave odluke, bio dalekovid i posjedovao pronicljivost.

A u drugom ajetu, Allah, dž. š., kazuje da je Ibrahimu, a. s., dao *rušd*, odnosno zrelost:

A Mi smo još prije Ibrahimu zrelost njegovu dali i Mi smo ga dobro znali! (Al-Anbiya', 51)

Riječ *rušd*, koja se spominje u ajetu, dolazi u značenju: odlučna, potpuna, izuzetna prikladnost; sigurnim korakom voditi i usmjeravati ka ispravnome. Ibrahim, a. s., kojeg je Allah, dž. š., ojačao ovim lijepim svojstvima, svojom oštrom umnošću i pronicljivošću, dalekovidnošću, rastavljanjem dobra od zla i donošenjem prikladnih odluka vodio je veliku borbu protiv nevjernika. Sve ove odlike pokazuju nam da je on bio rob koji se mnogo bojao Allaha, dž. š., i bio pedantan u kontekstu izvršavanja Allahovih naredbi. U jednom kur'anskom ajetu Allah, dž. š., na slijedeći način kazuje da će ovu veliku blagod podariti onima koji Ga se boje:

O, vjernici, ako se budete Allaha bojali, On će vam sposobnost darovati pa ćete istinu od neistine moći rastaviti i preko ružnih postupaka vaših će prijeći i oprostiti vam. - A Allahova dobrota je neizmjerena. (Al-Anfal, 29)

Izuzetna svojstva kojima je Allah, dž. š., obdario Ibrahima, a. s., bila su povod da ovaj blagoslovljeni insan vodi krajnje mudru i efikasnu borbu protiv nevjernika. A u ishodu toga, Ibrahim, a. s., i oni koji su ga slijedili izašli su kao pobjednici.

“Čestitost” i “odabiranje istine” su važna svojstva na koja je vjernike konstantno podsjećao i naš peygamber, Muhammed, a. s. Određene preporuke Muhammeda, a. s., u ovom kontekstu glase:

*Reci: “Vjerujem u Allaha, dž. š.” i budi čestit!*⁹

*Ko žudi da ga vole Allah, dž. š., i Njegov Resul neka govori istinu.*¹⁰

*Kada Allah, dž. š., nekome namjери hajir, onda ga uputi na Pravi Put.*¹¹

*Iskrenost (sidk) vodi dobroti, a dobrota u Džennet. Govoreći istinu, čovjek se, na kraju, kod Allaha, dž. š., upisuje kao čestiti. Laž vodi u zlo, a zlo u Džehennem. Govoreći laž, čovjek se, na kraju, kod Allaha, dž. š., upisuje kao lažov.*¹²

Ibrahim, a. s., je bio rob kome je uvijek na umu bio onaj svijet

Ibrahima, a. s., i njegov soј Allah, dž. š., u Kur'anu opisuje kao bogoboјazne insane kojima je uvijek bio na umu budući svijet:

I sјeti se robova Naših Ibrahima i Ishaka i Ja'kuba, sve u vјeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet. (Sad, 45-46)

Jedna od temelјnih odlika koja peјgambere i iskrene vјernike odvaja od ostalih ljudi je da se oni, bez ikakvih ovosvjetskih očekivanja, nalaze u ozbilјnim zalaganјima radi postizanja Allahovog zadovolјstva i Dženneta. Jedan od najočitijih dokaza toga je da su, veoma strplјivo i iskreno, do kraja života peјgamberi nastavljali sa opominjanјem svoga naroda.

U poslovima i ibadetima koje obavlja, iskreni vјernik u fokusu ima јedino Allahovu ljubav, zadovolјstvo, odobrenje i prijateljstvo. A najljepša ilustracija u aktualnom kontekstu je život Muhammeda, a. s. Muhammed, a. s., je tražio јedino Allahovo zadovolјstvo, cijeli život proveo je u cilju postizanja Allahovog zadovolјstva, milosti i Dženneta. Allah, dž. š., na slijedeći naćin u Kur'anu każe da su Nјегоvi peјgamberi, koji su ljudima poslani kao izraz Nјегоvog rahmeta i dobrote, ne očekujući nikakvu ovosvjetsku nagradu, iskreno pozivali ljude na zaživljavanje vјerskog morala:

Reci: “Ne tražim ja od vas za ovo nikakvu nagradu i ja nisam izvještacen.” (Sad, 86)

Reci: “Kakvu god nagradu da zatražim od vas, nek ostane vama, mene će nagraditi Allah, On nad svim bdi.” (Saba', 47)

*“Ćinite svoja djela iskreno u ime Allaha, dž. š., pošto Allah dž.š., prihvata djelo iskreno ućinjeno u Nјегоvo ime”*¹³, każe Muhammed, a. s., i sve vјernike poziva na iskreno ponašanje. Obratimo li pažnju na dove peјgambера, na njihova upozorenja upućena narodu, vidjet ćemo da su oni ljude pozivali u vјeru u Allaha, dž. š., da svoja djela ćine iskreno, da se ne zavaravaju prolaznim blagodatima dunјalućkog života i da rade za Ahiret.

Jedno od najbitnijih svojstava koje vjernik treba posjedovati je da bude od onih koji “stalno na umu imaju budući svijet”. Svako učinjeno djelo, svaka izgovorena riječ trebali bi biti jedino radi postizanja Allahovog zadovoljstva. Vjernik bi konstantno trebao osjećati žudnju za Ahiretom, istinskim životom, i nikako se ne bi trebao vezivati za dunjaluk. Nesumnjivo da će se i vjernici koristiti Allahovim blagodatima na dunjaluku, na taj način će se zahvaljivati Stvoritelju i razmišljati o njihovim stvarnim oblicima koje će naći na Ahiretu. Ali, dunjalučke blagodati nikako ne bi trebali dovesti u položaj cilja. Svaka od njih bi se trebala doživljavati kao sredstva za postizanje Allahovog zadovoljstva, objašnjenje vjerskog morala i povod spominjanja Ahireta.

Razmišljati o nepresušnim ljepotama Dženneta, radovati se zbog Allahovog obećanja Dženneta, čuvati se vječnog džehennemskog azaba i imati to stalno na umu bitni su povodi koji vjernicima povećavaju radost življenja u kur’anskom moralu i bliskosti Allahu, dž. š. U protivnome, koristeći ljudsku odliku zaborava, šejtan će zavoditi ljude nebrigom za postojanjem Ahireta. Vjernik nikada ne bi smio pasti u ovu šejtansku klopku, stalno bi trebao biti od onih vjernika koji, poput Ibrahima, a. s., duboko razmišlja i priča o budućem svijetu. Upravo, za ovog blagoslovljenog roba, koji je stalno na umu imao budući svijet, koji je Allahovo zadovoljstvo držao iznad svega drugog i koji je tokom cijelog svog života pokazivao iskrene napore za širenje vjerskog morala, Allah, dž. š., u suri Al-Baqara kaže slijedeće:

Vjeru Ibrahimovu izbjegava samo onaj koji ne drži do sebe. A Mi smo njega na ovome svijetu odabrali, i na onome će biti među dobrima. (Al-Baqara, 130)

Ibrahim, a. s., je bio odabrani i hajirli rob

I oni su, zaista, u Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Sad, 47)

Ibrahim, a. s., je bio jedan od onih robova koje je Allah, dž. š., obdario mudrošću, ukazao im čast poslanstvom i učinio odabranim pred Sobom. U jednom ajetu se na slijedeći način saopćava da su Ibrahim, a. s., i njegova porodica bili odabrani nad ostalim svijetom:

Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom. (Ali ‘Imran, 33)

Ibrahim, a. s., i njegovi sinovi su odabrani za pozivanje svoga naroda u vjeru u Allaha, dž. š., i da im objasne Allahovu svemoć i neograničenu silu. Allah, dž. š., u Kur’anu saopćava: **“Mi smo Nuha i Ibrahima poslali i nekima od potomaka njihovih vjerovjesništvo i objavu dali...”** (Al-Hadid, 26) i da je Ibrahimovoj porodici ukazao čast vjerovjesništvom.

Biti hajirli jedno je od bitnih svojstava vjernika. Nevjernici svojoj okolini i svijetu ne donose dobro, već zlo (šerr). To je neizbježno pošto nevjernik svoje interese drži iznad svega ostalog i, prema tome, kada su u pitanju lični interesi, on se ne susteže da naškodi drugima. Što se tiče vjernika, on, i u duhovnom, i u materijalnom pogledu, čovječanstvu donosi hajr, beričet i blagostanje. Zbog straha od Allaha, i njegove snažne vjere, bilo to čak i protiv njega samog i njegovih bližnjih, vjernik vrši pravdu, čini ljudima dobro i suprotstavlja se zalimima.

Riječima “*Najhajirniji od mog Ummeta je onaj koji je najljepšeg morala*”¹⁴, Muhammed, a. s., je saopćio da su vjernici, koji su svojim lijepim moralom uzor drugima, oni koji su od koristi društvu u kome žive.

Razliku između vjernika koji donose dobro, odnosno onih koji djeluju prema Allahovim odredbama, koji uvijek svojoj okolini donose ljepote vjerskog morala, i onih koji su lišeni ovih svojstava, Allah, dž. š., na slijedeći način ističe u Kur'anu:

Allah vam navodi kao primjer dvojicu ljudi od kojih je jedan gluhonijem, koji ništa nema i koji je na teretu gospodaru svome, - kud god ga pošalje, nikakva dobra ne donese. Da li je on ravan onome koji traži da se pravedno postupa, a i sam je na Pravom Putu? (An-Nahl, 76)

Ibrahim, a. s., je posjedovao iskreno srce

Kad je Gospodaru svome iskrena srca došao. (As-Saffat, 84)

Ibrahima, a. s., kojeg je Allah dž.š., učinio Svojim prijate-ljem, odvojio je od njegovog naroda, koji je živio u širku, i učinio ga predvodnikom na Pravom Putu svih onih koji posjeduju iman.

I vjernik, koji se ugleda u Allahove poslanike, robove izuzetnog morala, trebao bi se približiti Allahu, dž. š., udaljiti svoje srce od izopačenih misli i svih zabludejelih vjerovanja džahilijeta, odnosno trebao bi se čistim srcem usmjeriti ka Allahu, dž. š., kako bi bio insan Njemu omiljen i kojim je On zadovoljan.

Čišćenje čovjeka u isto vrijeme ima i značenje udaljavanja od zala duše i negativnih šejtanskih nagovaranja. **Loše od dobrih odvojiti** (Ali ‘Imran, 179), kaže Allah, dž. š., u Kur'anu. Ovo čišćenje je čišćenje koje se vrši moralno i materijalno. A mnogi od onih koji žive daleko od vjere usuđuju se reći kako imaju “čisto srce”. Međutim, oni, u biti, samo nastoje rasteretiti svoju savjest. Čovjek koji želi imati “čisto srce”, poput Ibrahima, a. s., srčano mora vjerovati u Allaha, dž. š., mora pedantno izvršavati Allahove naredbe, mora biti pokoran i bogobožan. Allah, dž. š., nam na slijedeći način u Kur'anu opisuje čestitost i moral kojim će On biti zadovoljan:

Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima, i prosićima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju, naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, i u bolesti, i u boju ljutom. Oni su iskre-ni vjernici, i oni se Allaha boje i ružnih postupaka klone. (Al-Baqara, 177)

A u drugom ajetu Allah, dž. š., saopćava da On **voli one koji se mnogo čiste** (At-Tawba, 108). Moguće je da insan dugo vremena djeluje prema nagovorima šejtana, da ima loše misli i loš moral. Međutim, bitno je da se ta osoba pokaje Allahu, dž. š., da napusti taj moral koji posjeduje i da se, ugledajući se u Ibrahima, a. s., i druge pejgambere, očišćenog srca usmjeri ka Allahu, dž. š.

U suri Al-Ma'ida Allah, dž. š., saopćava radosnu vijest vjernicima:

A onome ko se poslije nedjela svoga pokaje i popravi se - Allah će, sigurno, oprostiti. Allah doista prašta i samilostan je. (Al-Ma'ida, 39)

Ibrahim, a. s., je bio (kao jedna) zajednica

Ibrahim je bio (kao jedna) zajednica, pokoran Allahu, pravi vjernik, nije druge smatrao Allahu ravnim. (An-Nahl, 120)

Ibrahim, a. s., je bio peygamber koji je Allaha, dž. š., držao iznad svega ostaloga, koji je pazio jedino na Njegovo zadovoljstvo, prisno Mu potčinjen, koji se bojao samo Allaha, dž. š., oslanjajući se i uzdajući se u Njega. Unatoč tome što se suprotstavio mnogobrojnoj zajednici, što su ga oni namjeravali ubiti, čak i u vatru baciti, zahvaljujući hrabrosti i uzdanju u Allaha, dž. š., što je bilo produkt njegovog imana, bio je veoma odlučan u svojoj borbi koju je vodio radi uspostavljanja dominacije Allahove vjere.

Svi vjernici bi, isto tako, trebali težiti ka ovom izuzetnom moralu Ibrahima, a. s., i, čak i kada bi ostali potpuno usamljeni, trebali bi, poput Ibrahima, a. s., biti hrabri, odlučni, iskreni, pokorni, čvrste volje i pouzdani u Allaha, dž. š. Ono što se, u tom smislu, treba učiniti je potpuno predanje Jednom i Jedinom Allahu, dž. š., strahovati jedino od Njega i doživljavati Ga kao jedinog svog pravog prijatelja. Čak i da se na bilo kojem kraju svijeta vjernik nađe sam u nevjerničkoj zajednici, ushićenje i žudnja za postizanjem Allahovog zadovoljstva ga uvijek usmjeravaju ka čestitom ponašanju, vršenju ibadeta, potpunom oživotvorenju vjerskog morala i pozivanju ljudi u vjerski moral. Vjernik djeluje snagom, kojom se napaja iz svijesti da je Allah, dž. š., uvijek pored njega, da ga u svakom trenutku nadzire i štiti. Ko pokaže moral identičan moralu Ibrahima, a. s., ko se istom odanošću i pokornošću veže za Allaha, dž. š., može se nadati da će, poput Ibrahima, a. s., biti načinjen u snazi “kao jedna zajednica”.

Ibrahim, a. s., je bio zahvalan Allahu, dž. š.

Allah, dž. š., je čovjeka obdario nebrojenim blagodatima. Od svog besprijekornog tijela do jedinstvenih živih bića univerzuma, sve ljepote koje ispunjavaju njegovo okruženje povod su ljudima za njihovo krajnje iskreno zahvaljivanje Allahu, dž. š. U suri Al-Baqara Allah, dž. š., nam se obraća slijedećim riječima:

Mi smo vam jednog od vas kao Poslanika poslali, da vam riječi Naše kazuje i da vas očisti i da vas Knjizi i mudrosti pouči i da vas ono što niste znali nauči. Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i na blagodatima Mojim nemojte neblagodarni biti! O vjernici, tražite sebi pomoći u strpljivosti i obavljanju molitve! Allah je doista na strani strpljivih. (Al-Baqara, 151-153)

Kao rob koji se stalno zahvaljivao na blagodatima kojima ga je Allah, dž. š., obdario, Ibrahim, a. s., je bio čestiti rob koga je Allah, dž. š., kao uzor, pokazao svim muslimanima. U suri An-Nahl se za Ibrahima, a. s., kaže slijedeće: **i bio je zahvalan na blagodatima Njegovim; On je njega izabrao i na Pravi Put izveo (An-Nahl, 121).**

Obratimo li pažnju na moral peygamera, o kojima smo upoznati preko kur'anskih kazivanja, vidjet ćemo da su se oni uvijek i u svakom poslu obraćali Allahu, dž. š., stalno se zahvaljivali na Njegovim blagodatima, slavili Allaha, dž. š., i veličali Njegovu slavu. *“Hvala Allahu, Njemu se utječemo, od Njega oprost tražimo,”*¹⁵ kaže Muhammed, a. s., u jednoj svojoj dovi i skreće pažnju na značaj zahvaljivanja.

Vjernici bi se, isto tako, trebali ugledati na ove osjećaje zahvalnosti blagoslovljenih Allahovih vjerovjesnika, u svakom trenutku svoga života bi se stalno trebali zahvaljivati svome Stvoritelju. Allah, dž. š., nas u Kur'anu obavještava da zahvala treba biti konstantna. Kada se nađe u nevolji, kada se suoči sa bilo kojom poteškoćom ili bolešću, kada doživi nepravdu ili zulum, vjernik bi se odmah trebao zahvaljivati Allahu, dž. š., i te situacije bi trebao doživljavati kao događaje koje Allah, dž. š., sigurno stvorio sa nekim hajrom i mudrošću. Allah, dž. š., u toku dunjalučkog života, svakog čovjeka iskušava nevoljama i problemima i time kakav će moral pokazati u tim situacijama. A obećava da će onima koji pokažu lijep moral dati izuzetnu nagradu i na dunjaluku i na Ahiretu. Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava sljedeće:

Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj izdržljive. (Al-Baqara, 155)

Svako živo biće smrt će okusiti! Mi vas stavljamo na kušnju i u zlu i u dobru i Nama ćete se vratiti. (Al-Anbiya', 35)

Ibrahim, a. s., je bio rob poslušan svome Gospodaru

Kada mu je Gospodar njegov rekao: “Budi poslušan!” - on je odgovorio: “Ja sam poslušan Gospodaru svjetova!” (Al-Baqara, 131)

Riječ **islam** je izvedenica od glagola *esleme*, koji je ujedno i korijen riječi teslim (pokoravanje, pokornost, poslušnost). Zbog toga biti musliman, u isto vrijeme znači i biti pokoran, predan i poslušan. U cijeloj svojoj borbi i pozivanju naroda, Ibrahim, a. s., je iskazivao jednu duboku privrženost Allahu, dž. š., i jednu potpunu poslušnost i pokornost. Koliko god da je njegov narod bio silan, koliko god da su radili na tome da ga zastraše, on je velikom revnošću, koja je proisticala iz njegovog zanosnog imana, nastavio odgovorno širenje Allahove vjere, tako da je, kada se ukazala potreba za time, napustio svoj narod i izvršio hidžru ostavljajući za sobom sve ono što je posjedovao.

Blagoslovljeni vjerovjesnici, kojima je, radi izvođenja čovječanstva iz tame u svjetlo, ukazana čast misijom peygamberstva, veoma dobro su znali da je cijeli kosmos i živote svih ljudi Allaha, dž. š., stvorio sa njihovim sudbinama, da je odranije naš Gospodar ustanovio sve ono što smo preživjeli i što ćemo doživjeti. Zbog toga, oni su blagoslovljeni ljudi, predani Allahu, dž. š., usmjereni ka Njemu i srdačno povinovani Njegovim naredbama. Vjernici bi, isto tako, trebali razmišljati o činjenici postojanja sudbine, o kojoj nas Allah, dž. š., obavještava u Svojim ajetima, trebali bi živjeti predani i zadovoljni sudbinom koju im je Svevišnji odredio.

Ibrahim, a. s., je bio rob blage naravi

Posjedovati milost i blagu narav, biti ispunjen ljubavlju i saosjećanjem i opraštati neke su od odlika vjernika koje Allah, dž. š., pohvaljuje u kur'anskim ajetima. Allah, dž. š., u Kur'anu, isto tako, saopćava da je i Ibrahim, a. s., bio blage naravi:

...Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv. (At-Tawba, 114)

Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. (Hud, 75)

Kao manifestacija zanosne ljubavi koju osjećaju prema svome Gospodaru, vjernici, također, ulažu nesebične napore u cilju postizanja uzornog morala saopćenog u Kur'anu i kako bi bili robovi kojima će Allah, dž. š., biti zadovoljan. Biti blage naravi, merhametli i saosjećajan moralne su odlike na koje je u svojim hadisima često upozoravao i Muhammed, a. s. Neki od tih hadisa su:

*Kada blagost negdje uđe, ona to sigurno ukrasi, a odstrani li se od nečega, ona to sigurno čini nedostatnim.*¹⁶

*Želite li da vam se srce omekša? Budite milostivi prema siročetu, pomiluj ga po glavi i nahrani ga onime što jedeš pa će ti srce omekšati.*¹⁷

*Budite milostivi da bi vam se ukazala milost, oprostite da bi vam se oprostilo...*¹⁸

*Allah je Refik (milostiv i saosjećajan), voli blagost i na blagost odgovara samo blagošću.*¹⁹

Allah, dž. š., nas u Kur'anu obavještava da su i ostali pejgamberi posjedovali ove izuzetne odlike. Ilustracije radi, saopćava se da je za Šuajba, a. s., koji je kao vjerovjesnik poslan narodu Medjen, njegov narod rekao: **... Zbilja si ti blag i smjeran!** (Hud, 87).

Ibrahim, a. s., je bio vođa koji je usmjeravao ka Allahovim naredbama i Pravom Putu

Allahovo svojstvo Hadi (Onaj koji upućuje na Pravi Put) se, kao i kod svih ostalih pejgambera, tokom cijelog njegovog života, na najljepši način manifestiralo i u Ibrahimu, a. s. Misijom pejgamberstva kojom mu je Allah, dž. š., ukazao čast, Ibrahim, a. s., je bio vođa svog naroda na Pravom Putu. Pozivao ih je da vjeruju u Allaha, dž. š., Jednog i Jedinog. I ostali pejgamberi, koji su poticali od Ibrahimovog soja, također su bili vođe koji su svoj narod usmjeravali na Pravi Put:

I poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim, i učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. (Al-Anbiya', 72-73)

Allah, dž. š., nas na slijedeći način u Kur'anu obavještava o dovama vjernika koji su tražili da budu "vođe čestitih":

I oni koji govore: "Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!" (Al-Furqan, 74)

I Muhammed, a. s., je pozivao na Allahov Put, najčasniji i najljepši put, ulagao napore da bude povod spasa ljudi i na dunjaluku i na Ahiretu. U suri Al-An'am se na slijedeći način obavještavamo o Muhammedovom, a. s., pozivanju :

Reci: “Zar da se, pored Allaha, klanjamo onima koji nam ne mogu nikakvu korist pribaviti ni neku štetu otkloniti pa da budemo vraćeni stopama našim - a Allah nas je već uputio - i da budemo kao onaj koga su na Zemlji šejtani zaveli pa ništa ne zna, a koga drugovi njegovi zovu na Pravi Put: ‘Hodi nama!’” Reci: “Allahov put je - jedini Pravi Put, i nama je naređeno da Gospodara svjetova slušamo.” (Al-An'am, 71)

U jednom hadis-i šerifu se na slijedeći ističe da je Allahov i Resulullahov put najispravniji put: *Nedvojbeno, najljepša riječ je Allahova Knjiga, a najljepši put je put Muhammeda, a. s.* ²¹

Dove Ibrahima, a. s.

U Kur'anu se nalazi niz ajeta koji govore o dovama peygambera. Ove do-ve su veoma mudri primjeri musli-manima koji traže povod za približa-vanje Allahu, dž. š. Naučiti iskrene dove peygambera, nastojati shvatiti duhovne dubine i izuzetan moral blagoslovljenih peygambera koji su činili te dove i istom iskrenošću činiti dovu Allahu, dž. š., značajan je put za povećanje bliskosti sa Allahom, dž. š.

I iskrene dove Ibrahima, a. s., o kojima smo obaviješteni u kur'anskim ajetima, također sadrže lijepe mudrosti za sve muslimane. Riječima: ...Gospodar moj, uistinu, uslišava dove. (Ibrahim, 39) Ibrahim, a. s., je veličao Allaha, dž. š., a slijedećim riječima, koje je uputio svome narodu, skrenuo je pažnju na značaj dove:

“I napustit ću i vas i sve one kojima se mimo Allaha klanjate i klanjat ću se Gospodaru svome; nadam se da neću biti nesretan u klanjanju Gospodaru svome.” (Maryam, 48)

Ibrahim, a. s., je na slijedeći način činio dovu Allahu, dž. š., tražeći od Njega mudrost i znanje i da ga uvrsti među čestite:

“Gospodaru moj, podari mi znanje i uvrsti me među one koji su dobri.” (Aš-Šu'ara, 83)

Ibrahim, a. s., je od Allaha, dž. š., tražio da ga spominju po lijepom:

“I učini da me po lijepom spominju oni što će poslije mene doći.” (Aš-Šu'ara', 84)

U vezi sa Ahiretom, Ibrahim, a. s., je činio slijedeću dovu:

“I učini me jednim od onih kojima ćeš džennetske blagodati darovati - i ocu mome oprosti, on je jedan od zalutalih - i ne osramoti me na Dan kad će ljudi oživljeni biti, na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dođe spašen biti.” (Aš-Šu'ara, 85-89)

Ibrahim, a. s., je slijedećim riječima molio Allaha, dž. š., za opost grijeha:

“Ne dopusti, Gospodaru naš, da nas nevjernicima staviš u iskušenje i oprosti nam, Gospodaru naš! Ti si, zaista, Silni i Mudri.” (Al-Mumtahina, 5)

“Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljma mojim, i svim vjernicima - na Dan kad se bude polagao račun!” (Ibrahim, 41)

Tražio je čestitog nasljednika koji će nakon njega provoditi Allahovu vjeru:

“Gospodaru moj, daruj mi porod čestit!” (As-Saffat, 100)

Ibrahim, a. s., je molio za svoje potomke:

“Gospodaru moj, daj da ja i neki potomci moji obavljamo namaz; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju! “(Ibrahim, 40)

A kada Ibrahim reče: “Gospodaru moj, učini ovaj grad sigurnim i sačuvaj mene i sinove moje da se klanjamo kumirima!”(Ibrahim, 35)

Molio je Gospodara za sigurnost grada u kome se nalazio i za nafaku vjernika:

A kada je Ibrahim zamolio: “Gospodaru moj, učini ovo mjesto sigurnim gradom, a snabdij plodo-vima stanovnike njegove, one koji budu vjerovali u Allaha i u onaj svijet!” - On je rekao: “Onome koji ne bude vjerovao dat ću da neko vrijeme uživa, a onda ću ga prisiliti da uđe u paklenu vatru, a grozno će ona prebiva-lište biti!” (Al-Baqara, 126)

Obavljajući neki posao, molio je Allaha, dž. š., da primi to njegovo djelo:

I dok su Ibrahim i Ismail temelje Hrama podizali, oni su molili: “Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš!” (Al-Baqara, 127)

Od Allaha, dž. š., tražio je da njega i njegov porod učini odanim Njemu, da mu pokaže obrede i da primi njihova pokajanja:

“Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i porod naš neka bude odan Tebi, i pokaži nam obrede naše i oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si!” (Al-Baqara, 128)

“Gospodaru naš, pošalji im poslanika, jednog od njih, koji će im ajete Tvoje kazivati i Knjizi ih i mudrosti učiti i očistiti ih, jer Ti si, uistinu, silan i mudar!” (Al-Baqara, 129)

Ibrahim, a. s., je iskrenim srcem bio potčinjen Allahu, dž. š., i nepokolebljivo vjerovao u Ahiret. Zbog toga se sasvim očito osjeća predanost, pokornost i iskrenost u njegovim dovama. Vjernici bi se, isto tako, prilikom činjenja dove Gospodaru, trebali ugledati u Ibrahima, a. s., njegovu iskrenost i bogobo-jaznost; trebali bi se okrenuti jedino prema Allahu, dž. š., jedinom Prijatelju i Pomoćniku.

Ibrahimov, a. s., amanet

Allah, dž. š., nam u Kur'anu predstavlja Ibrahima, a. s., kao jednobosca koji je veličao Allahovu jednoću:

A kad Ibrahim reče ocu svome i narodu svome: “Nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate, ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio, jer će mi On, doista, na Pravi Put ukazati”- on učini riječi tevhida trajnim za potomstvo svoje, da bi se dozvali. (Az-Zuhruf, 26-28).

Ovaj amanet, koji je Ibrahim, a. s., ostavio svim vjernicima, monoteističko je vjerovanje, koje nam pokazuje da je ovaj blagoslovljeni Allahov poslanik živio radi postizanja Allahovog zadovoljstva, da je samo Allaha doživljavao kao svog Prijatelja i Pomoćnika i da se jedino Njega bojao. Tokom svog poslanstva, Ibrahim, a. s., je svoj narod pozivao na život veličanja samo Allaha, dž. š., i da Mu se niko ne smatra ravnim. Ibrahimov amanet se na slijedeći način ističe u suri Al-Baqara:

Kada mu je Gospodar njegov rekao: “Budi poslušan!” - on je odgovorio: “Ja sam poslušan Gospodaru svjetova!” I Ibrahim ostavi u amanet sinovima svojim a i Jakub: “Sinovi moji, Allah vam je odabrao pravu vjeru, i nipošto ne umirite drugačije nego kao muslimani!” (Al-Baqara, 131-132)

Ibrahimovo vodstvo na Pravom Putu nastavljeno je i kroz njegove potomke: njegovi sinovi Ismail, a. s., i Ishak, a. s., unuk Jakub, a. s., i njegov sin Jusuf, a. s., te ostali blagoslovljeni vjerovjesnici, koji su uslijedili nakon njih i poticali od iste loze, isto tako su, mudro i dostojanstveno nastavili sa pozivanjem ljudi na život u okvirima vjerskog morala. Obavještavajući nas o amanetu Jakuba, a. s., Allah, dž. š., kaže slijedeće:

Vi niste bili prisutni kada je Jakubu smrtni čas došao i kada je sinove svoje upitao: “Kome ćete se, poslije mene, klanjati?” - “Klanjat ćemo se” - odgovorili su - “Bogu tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Ismaila i Ishaka, Bogu jednome, i mi se Njemu pokoravamo!” (Al-Baqara, 133)

I ostali pejsamberi koji su došli nakon Ibrahima, a. s., su, također, ostavili isti amanet svojim potomcima: savjetovali su im da iskreno budu pokorni Allahu, dž. š., i da umru samo kao muslimani. Ko se odazove amanetu Ibrahima, a. s., i bude robovao jedino Allahu, dž. š., provodeći život radi postizanja Njegovog zadovoljstva, može se nadati Allahovom zadovoljstvu i Džennetu, vječnom stjecištu neograničenih blagodati i sreće.

KNJIGA DRUGA: LUT, a. s

Život Luta, a. s.

Allah, dž. š., nam u Kur'anu saopćava da su određeni pejgamberi živjeli u istom periodu. Ilustracije radi, Harun, a. s., je bio podrška Musau, a. s., u njego-vom pozivanju i borbi protiv faraona. Jakub, a. s., i njegov sin Jusuf, a. s., bili su blagoslovljeni ljudi, kojima je, u istom periodu, Allah, dž. š., ukazao čast vjerovjesništva.

U Kur'anu se saopćava da su Ibrahim, a. s., i Lut, a. s., isto tako, živjeli u istom vremenu i na istom pros-toru. Unatoč tome što su vodili život u različitim narodima, Ibrahim i Lut su bili podrška jedan drugome. Allah, dž. š., u Kur'anu kaže slijedeće:

“Vi ste” - reče on - “mimo Allaha kumire prihvatili da biste u životu na ovome svijetu međusobne prijateljske odnose održavali, a poslije, na Sudnjem danu, jedni drugih ćete se odricati i jedni druge ćete proklinjati, vatra će vaše boravište biti, i niko vam u pomoć neće moći priteći.” I Lut mu jedini povjerova! A Ibrahim reče: “Ja se selim ona-mo kuda mi je Gospodar moj naredio, jer je On, uistinu, silan i mudar.” (Al-'Ankabut, 25-26)

Vršiti seobu u ime Allaha, dž. š., izraz je potpune pokornosti Allahu, dž. š., prihvatanja Njega kao jedinog Prijatelja i Pomoćnika i skloniti se pod Allahovu zaštitu. I Lut, a. s., je također bio jedan blagoslovljeni čovjek, koji je, udaljavajući se od nevjerničkog života svog zabludjelog naroda, poput svih pejgambere, iskrenošću i oslanjanjem na Allaha, dž. š., bio uzor čovječanstvu. Lut i Ibrahim, a. s., poslani su različitim narodima, različite ljude su pozivali u vjeru u Allaha, dž. š. U Kur'anu se saopćava da je narod, kojem je poslan Lut, a. s., bila zajednica zagrezla u homoseksualnost, nastranost koju Allah, dž. š., zabranjuje.

Izopačenost Lutovog naroda

Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio... (Ar-Rum, 30), kaže Allah, dž. š., i time nas obavještava da je čovjeka stvorio u određenoj ćudi. Što se tiče šejtana, on ljudima naređuje da **stvorenja Allahova mijenjaju** (An-Nisa', 119), udaljava čovjeka od njegove prirode i ulaže napore da ga navede na različite izopačenosti. A jedna od najekstremnijih izopačenosti na koje navodi šejtan je homoseksualizam. Upravo o stanju ovih ljudi, koji, vođeni šejtanskim instruk-cijama, žive nemoralnim životom, Allah, dž. š., nas u Kur'anu obavješta-va riječima: **...I kakav god oni do-kaz vide neće ga vjerovati: ako vide Pravi Put - neće ga kao put prihvatiti, a ako vide stranputicu - kao put će je prihvatiti...** (Al-A'raf, 146). Ti ljudi, kako to Svemogući saopćava ajetom **Allah želi da vam oprost, a oni koji se za strastima svojim povode žele da daleko s Pravog Puta skrenete** (An-Nisa', 27), žele da svi ostali skrenu sa Pravog Puta. Odgovor koji će dobiti ovi ljudi se na slijedeći način ističe u Kur'anu:

A njih smijeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama podoše; oni će sigurno zlo proći. (Maryam, 59)

Ova moralna nastranost je kroz povijest zabilježena u različitim ljudskim zajednicama. Jedna od tih zajednica je i idolopoklonički narod Luta, a. s. Lut, a. s., je bio blagoslovljeni peygamber, koji je iskreno vjerovao u Allaha, dž. š., imao uzoran moral i pokornost. Svoj narod je, također, pozivao na strah od Allaha, dž. š., da napuste ovu nastranost zabranjenu od strane Allaha i da vode život kojim će On biti zadovoljan. Međutim, na pozive Allahovog blagoslovljenog poslanika njegov narod je odgovarao neprijateljstvom. Zbog iskazane ružne hrabrosti i ovog nemorala, Lutov narod je zaslužio stradanje i kaznu Allahovu. Kraj koji je zadesio ovaj narod na slijedeći način se navodi u Kur'anu:

I Luta - kad reče narodu svome: “Zašto činite razvrat koji niko prije vas na Svijetu nije činio? Vi sa strašću prilazite muškarcima, umjesto ženama. Ta vi ste narod koji sve granice zla prelazi!” A odgovor naroda njegova glasio je: “Istjerajte ih iz grada vašeg, oni su ljudi čistunci!” I Mi smo njega i porodicu njegovu spasili, osim žene njegove; ona je ostala sa onima koji su kaznu iskusili. I na njih smo kišu spustili, pa pogledaj kako su razvratnici skončali. (Al-A'raf, 80-84)

Ovi ljudi, koji su, unatoč otvorenim opomenama, nastavili sa svojim nastranostima, prijetili su Lutu i vjernicima iz njegovog prisustva da će ih protjerati iz grada u kome su se nalazili. A govoreći **...oni su ljudi čistunci** (Al-A'raf, 82) mislili su da se time ismijavaju vjernicima. Unatoč ovoj nastranosti i pobješnjelosti naroda, Lut, a. s., je, u ime Allaha, nastavio sa pozivanjem.

Kao manifestacija zanosne vjere u Allaha, dž. š., i dubokog straha od Njega, Lut, a. s., je bio strpljiv, odlučan i hrabar Allahov rob. To što je na njegove pozive narod odgovarao ismijavanjem i nasrtajima još više je povećalo njegovu odlučnost i nepokolebljivost. Kao i svi peygamberi koje je Allah, dž. š., slao ljudima kao opomeni i upozorenje, nastavio je sa pozivanjem na dobro i odvrćanjem od zla; pedantno je izvršavao ovaj časni poziv koji mu je Allah, dž. š., ukazao. Allah, dž. š., kaže slijedeće u Kur'anu:

O, Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao poslanika koji opominje, da - po Njegovom naređenju - pozivaš k Allahu, i kao svjetiljku koja sija. I obraduj vjernike da će Allah na njih veliku milost prosuti, a ne slušaj nevjernike i licemjere, i na uvrede njihove pažnju ne obraćaj i u Allaha se pouzdaj, Allah je dovoljan kao zaštitnik. (Al-Ahzab, 45-48)

I poslanike, jedne za drugim slali. Kad bi jednom narodu došao njegov poslanik, u laž bi ga utjerivali, i Mi smo ih zato jedne drugima smjenjivali, i samo u pričama o njima spomen sačuvali - daleko bili ljudi koji nisu vjerovali! (Al-Mu'minun, 44)

I vjernici bi se trebali ugledati u ovaj superiorni moral Luta, a. s., morali bi se uvijek strpljivo ponašati prilikom pozivanja u vjeru i vjerski moral ljudima objasniti različitim metodama, na najljepši način i odlučno.

Lutovo, a. s., upozoravanje naroda

I Lutov narod je smatrao lažnim poslanike. Kad im njihov brat Lut reče: “Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni!” (Aš-Šu’ara, 160-163)

Od svog naroda Lut, a. s., je tražio da napuste razvrat i da se povode za njime, vjerovjesnikom. Odmah nakon ovog poziva on im je istakao da od njih ne očekuje nikakvu nagradu, da samo želi postići Allahovo zadovoljstvo:

“Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi.” (Aš-Šu’ara, 164)

Neposredno nakon ovih riječi, Lut, a. s., je na slijedeći način opisao koliko je velika nemoralnost to što radi njegov narod:

Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je za vas Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite” - rekoše oni: “Ako se ne okaniš, o, Lute, bit ćeš sigurno prognan.” “Ja se gnušam toga što vi radite!” - reče on. (Aš-Šu’ara’, 165-168)

Određeni krugovi danas ulažu napore kako bi nastranosti, slične ovoj, prikazali normalnim i legitimnim. To je, u isto vrijeme, i jedan od razloga koji se krije u pozadini porasta moralne degeneracije širom svijeta. Međutim, muslimani sav svoj život usmjeravaju i ograničavaju u okvirima odredaba koje je precizirao Allah, dž. š. Stav muslimana naspram ove moralne izvitoperenosti, koju je Allah, dž. š., opisao kao “razvrat”, trebala bi biti kao stav Luta, a. s.

U ajetima se, isto tako, nazire da su ovi nerazumni i nemoralni ljudi, koji su, na sva upozorenja Luta, a. s., odgovarali prijetnjama i napadima, bili obuzeti osjećajem sigurnosti, proistekle iz činjenice da ih je brojčano bilo veoma mnogo. Jedan dio onih koji žive daleko od vjere posjeduju ovako pogrešan ugao posmatranja. Dakle, osjećaj sigurnosti im daje to što su mnogobrojni. Ali, Allah, dž. š., nam saopćava da su tokom posvjestiti vjernici uvijek bili u malom broju. A za broj vjernika u Lutovom narodu, Allah, dž. š., u Kur’anu kaže da **u njemu samo jednu kuću muslimansku nađosmo** (Az-Zariyat, 36). Međutim, Allahova pomoć i podrška je uvijek na strani vjernika, a to je ono što je bitno. Svemogući u Kur’anu obećaje da će vjernici, koji iskrenog srca vjeruju u Allaha, dž. š., koji jedino paze na Njegovo zadovoljstvo, čine dobra djela misleći na budući svijet i koji ulažu napore za širenje islamskog morala među ljudima, uvijek izlaziti kao pobjednici. U suri An-Nur, naš Gospodar nam se obraća slijedećim riječima:

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni - oni su pravi grješnici. (An-Nur, 55)

Ovaj božanski zakon našeg Gospodara, dž. š., provodio se tokom cijele povijesti; u svojoj borbi protiv nevjernika, koji su brojčano bili znatno nadmoćniji, malobrojni vjernici su uvijek ostvarivali velike uspjehe. A one koji vjeruju, Allah, dž. š., radije slijedećom viješću:

...Koliko su puta malobrojne čete, Allahovom voljom, nadjačale mnogobrojne čete! “- A Allah je na strani izdržljivih. (Al-Baqara, 249)

Izaslanici koji su došli Lutu, a. s.

Izaslanici, koji su došli kod Ibrahima, a. s., obradovali su ga viješću o čestitom evladu. Što se tiče drugog habera izaslanika, on je bio u vezi sa narodom Luta, a. s.:

I kad izaslanici naši Ibrahimu radosnu vijest donesoše: “Mi ćemo uništiti stanovnike onoga grada, jer su njegovi stanovnici nevjernici.” (Al-’Ankabut, 31)

A dolazak izaslanika Lutu, a .s., saopćava se na slijedeći način:

I kad izaslanici Naši dodoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: “Ovo je mučan dan!” (Hud, 77)

Kur’anom smo obaviješteni da je, kada su saznali da su došli izaslanici, nastrani narod došao kod Luta, a. s., i njegovih gostiju:

Oni su od njega goste njegove tražili... (Al-Qamar, 37)

A što se tiče Luta, a. s., on ih je upozorio slijedećim riječima:

I narod njegov pohrli njemu - a i prije su radili sramotna djela. “O narode moj,” - reče on - “eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?” “Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri” - rekoše oni - “ti doista znaš šta mi hoćemo.” (Hud, 78-79)

Moguće je da je formulacijom: **“Eto mojih kćeri”**, Lut, a. s., aludirao kako na svoje kćerke, tako i na ostale mlade djevojke iz naroda. Ovom formulacijom je on svome narodu preporučivao da, na način kako je to Allah, dž. š., odredio, stupaju u vezu sa ženama, koja će biti ozvaničena brakom. (Allah, dž. š., najbolje zna.) A formulacijom :”**Zar među vama nema razumna čovjeka?”** ukazao je na činjenicu da je cijeli njegov narod bio u razvratu i pomami. Kao častan i moralan čovjek, Lut, a. s., je ovaj narod htio izvući iz ovog razvrata:

“Ah, da ja samo imam moć” - reče on - “ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!” (Hud, 80)

Međutim, Allah, dž. š., je, putem izaslanika, Lutu saopćio da će silnim azabom odgovoriti njegovom narodu na ovu njihovu pomamu i razvrat:

On reče: “Vi ste, doista, ljudi neznani!” “Ne! - rekoše oni. “Donosimo ti ono u što ovi stalno sumnjaju, donosimo ti ono što će se, sigurno, dogoditi, a mi, zaista, istinu govorimo. Izvedi čeljad svoju u gluho doba noći, a ti budi na začelju njihovu, i neka se niko od vas ne osvrće, već produžite u pravcu kuda vam se naređuje!” I Mi smo mu objavili ono što će se zbiti: da će oni, svi do posljednjeg, u svitanje uništeni biti. (Al-Hidžr, 62-66)

A meleki rekoše: “O, Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni sa čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! - Rok im je praskazorje, a zar praskazorje nije blizu?” (Hud, 81)

Veoma bitna činjenica saopćena u prethodnom ajetu je da će, sa narodom, biti uništena i Lutova žena. Ona je bila supruga jednog blagoslovljenog roba, kojeg je Allah, dž. š., uzdigao nad ostalim svijetom i ukazao počast vjerovjesništvom, ali ta časna i blagodatna titula joj, zbog nevjerovanja i neiskrenosti, nije mogla pomoći.

To što je Lutova žena okončala na takav način pokazatelj je da na Ahiretu nikakvu protekciju ili spas od patnji neće osigurati to što je neko blizak ili što potiče od familije pejgambere, koje je Allah, dž. š., učinio “odabranim i blagoslovljenim”. Spas čovjeka je u vezi sa njegovom vjerom u Allaha, dž. š., pokor-nošću, poslušnošću i strahom od Njega. Nema spasa za nekoga ko u svom srcu ne posjeduje jednu takvu iskrenu vjeru, pa makar to bila i osoba najbližija Allahovom vjerovjesniku. Čak, veću odgovornost pred Gospodarom imaju osobe koje su bliske pejgamberima i koje su od njih primale upute. Upravo, Allah, dž. š., u Kur'anu kaže slijedeće o ženama vjerovjesnika:

O, žene Vjerovjesnikove, ako bi koja od vas očit grijeh učinila, kazna bi joj udvostručena bila, a to je Allahu lahko; a onoj koja se bude Allahu i Poslaniku Njegovu pokoravala i dobra djela činila – dat ćemo nagradu dvostruku i pripremit ćemo joj opskrbu plemenitu. O, žene Vjerovjesnikove, vi niste kao druge žene! Ako se Allaha bojite, na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno, i neusiljeno govorite! U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i molitvu obavljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti. (Al-Ahzab, 30-33)

U ovom kontekstu nam, kao pouku, Allah, dž. š., navodi primjere žena Luta i Nuha, a. s., koje su bile nevjernice. Kur'anom smo, isto tako, obaviješteni i o lijepom primjeru Faraonove žene, njenoj iskrenosti, bogobojažnosti i iskrenoj dovi:

Allah navodi kao pouku onima koji ne vjeruju ženu Nuhovu i ženu Lutovu: bile su udate za dva čestita roba Naša, ali su prema njima licemjerne bile - i njih dvojica im neće ništa moći kod Allaha pomoći, i reći će se: “Ulazite vas dvije u vatru, sa onima koji ulaze!” A onima koji vjeruju - Allah kao pouku navodi ženu faraonovu, kad je rekla: “Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me od faraona i mučenja njegova, i izbavi me od naroda nepravednog!” (At-Tahrim, 10-11)

Realizacija uništenja

Vijest da će narod Luta, a. s., biti uništen prvo je, od strane izaslanika, saopćena Ibrahimu, a. s.:

“A šta vi hoćete, o izaslanici?” - upita Ibrahim. “Pos-lani smo narodu grješnom” - rekoše - “da sručimo na njih grumenje od ilovače, svako obilježeno u Gospodara tvoga za one koji su u razvratu svaku mjeru prešli.” I Mi iz njega vjernike izvedosmo - a u njemu samo jednu kuću muslimansku nađosmo. (Az-Zariyat, 31-36)

Nakon Ibrahima, a. s., izaslanici su otišli kod Luta, a. s., te su i njega izvijestili o ovom uništenju. Što se tiče muslimanske zajednice, ona će biti pošteđena tog stradanja. Kakvim azabom je uništio Lutov narod, Allah, dž. š., nas obavještava na slijedeći način:

Oni su od njega goste njegove tražili, pa smo ih Mi oslijepili: “Iskusite kaznu Moju i prijetnje Moje!” (Al-Qamar, 37)

I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore - bi dolje, i na njih spustismo kao kišu grumenje od pečena blata, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga - a ono nije daleko ni od jednog nasilnika. (Hud, 82-83)

Moguće je da se formulacijom: **“Mi sve prevrnusmo”**, navedenom u početku ajeta, objašnjava da je snažnim potresom područje srušteno sa zemljom. A riječima iz nastavka ajeta **i na njih spustismo kao kišu grumenje od pečena blata** možda se išareti na kamenje u užarenom stanju, koje se raspršilo u ishodu vulkanske eksplozije. Isti slučaj se u 173. ajetu sure Aš-Šu'ara', saopćava slijedećim riječima: **Spustivši na njih kišu - a strašne li kiše za one koji su opomenuti bili!** Dakle, veoma je izvjesno da je Lutov narod uništen silnim zemljotresom i užarenim kamenjem i vulkanskom lavom, koja je po njima pljuštala poput kiše. (Allah, dž. š., najbolje zna.)

Historičari smatraju da se mjesto dešavanja velike katastrofe koja je zadesila Lutov narod nalazi na obali jezera poznatog kao “Lutovo jezero”, odnosno “Mrtvo more”. Sodoma i Gomorra, antički gradovi u blizini Mrtvog mora, smještenog između Jordana i Zapadne Šerie, koja je danas pod izraelskom okupacijom, prihvataju se kao mjesta u kojima je živio razvratni, homoseksualni narod Luta, a. s. Arheološkim istraživanjima je ustanovljeno da su, u ishodu jednog velikog potresa, ti gradovi sa obala Mrtvog mora udubljeni. Jedan dio Mrtvog mora, koje je, generalno, mnogo plići u odnosu na ostatak mora, je, prema istraživačima, ostatak Lutovog naroda, zatjeranog u zemljine dubine. (*Detaljnije v. Kavimlerin Helaki, Harun Yahya, 7. izd., Istanbul, 2002.*)

Narod Pompeja doživio je isti kraj kao i Lutov narod

Pompeji su simbol moralne degeneracije u Rimu. Stanovnici Pompeja su se, poput Lutovog naroda, odali seksulanom razvratu; opredijelili su se za jedan način življenja koji je bio u oprečnosti sa moralom i životom koje naređuje Allah, dž. š. Međutim, njihovo okončanje je bilo isto kao i okončanje Lutovog naroda. Svaka zajednica koja se usprotivi Allahovim zapovijedima će, na dunjaluku, ili na Ahiretu, zasigurno dobiti odgovarajuću kaznu. To je jedan Allahov zakon, a Allah,

dž. š., o toj činjenici obavještava ajetom: **...U Allahovim zakonima ti nikad nećeš našu promjenu, u Allahovim zakonima ti nećeš našu odstupanja** (Fatir, 43).

Uništenje Pompeja dogodilo se eksplozijom vulkana Vezuv, koji je simbol Italije, a naročito grada Napoli. Vezuv, koji je tih već oko 2000 godina, spominje se pod imenom “Brdo pouke”. Između katastrofe koja je zadesila poznate gradove Sodomu i Gomorru i tragedije Pompeja postoji veoma velika sličnost. Na zapadnoj padini Vezuva nalazi se Napoli, a na istočnoj grad Pompei. Katastrofa lavine i pepela, koja se dogodila prije otprilike 2000 godina, iznenada je zadesila stanovnike ovog grada. Katastrofa je bila toliko iznenadna da je sve ostalo kao prije 2000 godina! Kao da je vrijeme zaustavljeno!

U brisanju Pompeja sa lica Zemlje jednom ovakvom katastrofom nesumnjivo postoje mudrosti iz kojih treba izvući pouku. Povijesni izvori pokazuju da je prije nestanka grad bio centar potpunog razvratu i raspuštenosti. Najistaknutija odlika grada bila je velika raširenost prostitucije. Međutim, lava Vezuva ga je u jednom trenutku izbrisala sa lica Zemlje. A najzanimljivije u svemu je to da je, unatoč strašnoj eksploziji Vezuva, grad bio u svakodnevnom životu, da niko nije mogao pobjeći i da su se, ne mogavši čak ni uočiti katastrofu, svi gotovo namjestu skamenili. Porodica koja je bila za stolom ostala je skamenjena u istom tom položaju. Pronađeno je niz parova skamenjenih u toku svojih razvratu. Što je još bitnije, među tim parovima ima i onih istih spolova, malodobnih dječaka i djevojčica. Izrazi lica pojedinih skamenjenih ljudskih tijela, koja su pronađena u ostacima Pompeja, ostala su apsolutno neiskvarena; ona su, generalno, odslikavala zbunjenost. Ovaj narod je, kako saopćava Kur'an, “odjednom” uništen. Allah, dž. š., u ovom kontekstu daje slijedeći primjer “stanovnika jednog grada”:

Samo bi se čuo jedan užasan krik, i oni bi odjednom svi pomrli. (Ya-sin, 29)

Seoba Luta i Ibrahima, a. s.

U Kur'anu se saopćava da su, naredbom Allaha, dž. š., Ibrahim i Lut, a. s., izvršili seobu i nastanili se u jednom lijepom predjelu. Allah, dž. š., nas na slijedeći način obavještava o sretnom okončanju koje je ukazao ovoj dvojici blagoslovljenih insana i njihovoj porodici:

I spasismo i njega i Luta u zemlju koju smo za ljude blagoslovili, i poklonismo mu Ishaka, i Jakuba kao unuka, i sve ih učinismo dobrim, i učinismo ih vjerovjesnicima da upućuju prema zapovijedi Našoj, i objavismo im da čine dobra djela, i da molitve obavljaju, i da milostinju udjeljuju, a samo su se Nama klanjali. I Lutu mudrost i znanje dadosmo i iz grada ga, u kom su stanovnici njegovi odvratne stvari činili, izbavismo - to, uistinu, bijaše narod razvratan i zao - i u milost Našu ga uvedosmo; on je doista, od onih dobrih. (Al-Anbiya', 71-75)

Lut, a. s., i Ibrahim, a. s., učinili su hidžru, odnosno, napustili su Allahovom naredbom, svoja ognjišta i zavičaje.

Hidžra je ibadet kojeg su u stanju izvršiti samo čestiti vjernici. Ljudi koji žive daleko od vjere ne usuđuju se odjednom iza sebe ostaviti sve svoje bogatstvo i odseliti se u neko nepo-znato mjesto. Kuće, stvari, imovina i imetak za njih su veoma bitni. Međutim, zato što zna da će mu, bilo gdje da ode, Allah, dž. š., ukazati na ono što je najbolje po njega, vjernik je, bez ikakvog dvoumljenja, u

stanju ostaviti sve i, radi postizanja Allahovog zadovoljstva, izvršiti hidžru. Ovu pokornost i bogobožnost su Lut i Ibrahim, a. s., pokazali na najljepši način. Odrekli su se dunjaluka radi postizanja Allahovog zadovoljstva, a kao odgovor na to Allah, dž. š., ih je hem, u toku dunjalučkog života, nastanio na jednom berićetli mjestu, hem će ih i na Ahiretu obdariti neograničenim džennetskim blagodatima.

I vjernici, koji se uzdaju u Allaha, dž. š., i znaju da će se u svakom trenutku života nedvojbeno suočiti sa nekim hajrom, poput peygambera bi se uvijek trebali ponašati predani Allahu, dž. š. Zabrinutost za budućnost i pohlepa za dunjalukom su odlike svojstvene onima koji žive daleko od vjerskog morala. Kao nagradu zbog toga što se nisu dali za materijalnim interesima, Allah, dž. š., vjernike raduje jedinstvenim blagodatima i na dunjaluku, a i na Ahiretu.

Pored toga, u Kur'anu se, kao velika Allahova blagodat, spominje veliki imetak koji su posjedovali peygamberi. Davudu, a. s., je na dunjaluku dao veliki imetak, a Sulejman, a. s., je posjedovao takvo bogatstvo i moć koje je nedostižno za bilo koga drugog. Allah, dž. š., u Kur'anu saopćava da je i Ibrahimu, a. s., i njegovom potomstvu dao veliki imetak:

Ili bi ljudima na onome što im je Allah iz obilja Svoga darovao zavidjeli. A Mi smo Ibrahimovim potomcima Knjigu i mudrost dali, i carstvo im veliko darovali. (An-Nisa', 54)

Imetak, bogatstvo i vlast su, za nevjernike ili one obuzete nesmotrenošću, uvijek povod za njihovu oholost i razmaženost. Međutim, peygamberi i vjernici, koji su slijedili njihov put, svoju imovinu i bogatstvo, Allahove blagodati, koriste u hajrate, radi širenja vjerskog morala, čime postižu Njegovo zadovoljstvo. Osim toga, jedna od najbitnijih odlika vjernika je i to da su oni svjesni činjenice da sva njihova imovina pripada Allahu, dž. š. Kada im se ukažu blagodati dunjaluka, dobri muslimani se zahvaljuju svome Gospodaru, ali se, isto tako, punim srcem zahvaljuju i iskazuju uzorno strpljenje i onda kada se umanje ti nimeti. Oni su svjesni da se u toku dunjalučkog života stavljaju na kušnju i da će oni koji vjeruju u Allaha, dž. š., biti nagrađeni jedinstvenim blagodatima Dženneta:

U većoj su časti kod Allaha oni koji vjeruju i koji se iseljavaju i koji se bore na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje; oni će postići što žele. Gospodar njihov im šalje radosne vijesti da će im milostiv i blagonaklon biti i da će ih u džennetske bašče uvesti, u kojima će neprekidno uživati, vječno i zauvijek će u njima boraviti. Uistinu, u Allaha je nagrada velika. (At-Tawba, 20-22)

Pogovor

U ovoj knjizi smo, u svjetlu kur'anskih ajeta, objasnili zanosnu vjeru Ibrahima i Luta, a. s., koju su gajili prema Allahu, dž. š., da su se u svim prilikama vraćali i usmjeravali ka Allahu, dž. š., njihov superiorni moral, tešku borbu koju su vodili protiv svojih idolopokloničkih i zalutalih naroda. Ibrahim, a. s., je velikom odlučnošću svoj idolopoklonički narod pozivao na Pravi Put. Zahvaljujući predanosti Allahu, dž. š., strpljivo je podnosio sve barijere koje bi se ispriječile pred njim i bio je nepopustljiv u svojoj jakoj vjeri. A Lut, a. s., je strpljivo vodio borbu protiv svog zabludjelog naroda, ustrajno ih je pozivao na vjeru u Allaha, dž. š., i da se udalje od nemorala. Ovi mubarek ljudi, koje je Allah, dž. š., uzdigao nad ostalim svjetovima, svojim visokim moralom i dubinom vjere, što su je ispoljavali tokom cijelog života, postigli su Allahovo zadovoljstvo i dosegli su vječni Džennet, ukrašen neiscrpnim blagodatima.

A najveći cilj iskrenih vjernika trebao bi biti slijeđenje ovog časnog traga pejgambera, vodiča na Pravom Putu i tako biti od pokornih robova, kojima je Allah, dž. š., zadovoljan. Nagradu koja očekuje poslušne Allah, dž. š., na slijedeći način saopćava u suri An-Nisa':

Oni koji su poslušni Allahu i Posla-niku bit će u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!
(An-Nisa', 69)

Da bi, poput pejgambera, bio Allahov pri-jatelj i da bi na Ahiretu bio u društvu pejgam-bera, cijeli svoj život vjernik treba proživjeti u skladu sa Allahovim zadovoljstvom, uvijek se oslanjati na Allaha, dž. š., te Allaha, dž. š., i Njegovu vjeru uzdizati nad svime ostalim. Ko god pokaže ovakav moral, ko god, poput Ibrahima, a. s., kaže: "Predao sam se Gospodaru svjetova" i živi na takav način taj se od Allaha, dž. š., može nadati najvećoj sreći i spasu.

Nikoga ne smije zavaravati to što na Zemlji postoje oni koji ne vjeruju u postojanje Allaha, dž. š. Ne smije se zaboraviti da je jedan idolopoklonički narod Ibrahim, a. s., sam pozivao, a taj njegov izuzetan moral Allah, dž. š., je pohvalio riječima: **...Ibrahim je bio (kao jedna) zajednica...** (An-Nahl, 120). Zajedno sa nekolicinom vjernika i iskazujući primjer jedne krajnje predanosti i bogobožnosti, Lut, a. s., je razvratni narod pozivao u vjeru u Allaha, dž. š., i na Pravi Put. Međutim, stanovnici ove kuće (Az-Zariyat, 36) bili su jači od cijelog naroda, pošto su oni sa sobom imali Allahovu pomoć i podršku.

Bitno je shvatiti ovu veliku dunjalučku tajnu, da je sve u Allahovoj svemoći, i da se sve Njemu pokorava, i život organizirati prema tome. Ibrahim i Lut, a. s., su dokučili ovu tajnu i postali su Allahovi prijatelji. Svi vjernici bi, poput ove dvojice Allahovih mubarek poslanika, trebali pokazati ozbiljne napore da budu od onih sretnika koje Allah, dž. š., učinio Svojim prijateljima.

"Hvaljen neka si "- rekoše oni -"
mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio;
Ti si Sveznajući i Mudri."
(Al-Baqara, 32)

Svaki od peygambera posjedovao je niz lijepih odlika koje se pohvaljuju u Kur'anu. Prema tome, oni koji vjeruju trebaju pažljivo analizirati sve detalje koji su u vezi sa peygamberima saopćeni u Kur'anu, kao svoje uzore trebaju uzeti živote ovih časnih ljudi, uzorni moral koji su iskazivali, njihovu duboku privrženost Allahu, dž. š. Svi peygamberi su se međusobno razlikovali po narodima kojima su slani, događajima sa kojima su se susretali i metodama korištenim prilikom objašnjavanja Allahove jedinosti. Zato odlike naroda u kojima su se nalazili peygamberi, reakcije insana koje su pokazivali prema peygamberima prilikom njihovog pozivanja u vjeru u Allaha, dž. š., poteškoće na koje su nailazili peygamberi i vjernici veoma su bitna saznanja i iskustva koja će nas prosvijetliti.

A cilj priređivanja ove knjige je upoznavanje sa Ibrahimom, a. s., kojeg Allah, dž. š., hvali u ovom ajetu "Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili..." (Al-Mumtahina, 4), i Lutom, a. s., koji je bio njegov savremenik, te uzimanje uzora iz svih njihovih odlika. Nema sumnje da se u svakom kur'anskom podatku iznesenom o Ibrahimu i Lutu, a. s., nalazi niz mudrosti.

U ovoj knjizi smo analizirali aktualne mudrosti i uzeli u razmatranje način izvođenja pouke iz njih i mogućnost njihovog oživotvorenja.